DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

APM

ARA SİNEMA

AY'DA İLK İNSAN / YAZ / ANONS / ANAOKULU ÖĞRETMENİ
ÇİRKİN KRAL EFSANESİ / SİBEL / GÖZDE MUTLUER

MECMUA

AYLIK FİLM KÜLTÜRÜ DERGİSİ
KASIM 2018 // SAYI 12 //15 TL

ISSN 2602-2583
12
9 772602 258004

FERZAN ÖZPETEK

CLIMAX

DENİZ CELİLOĞLU

SUSPIRIA

EN İYİ 11 BASKETBOL FİLMİ

BOHEMIAN RHAPSODY

Freddie Mercury & Rami Malek

MAVİ ASKERLER ROCKY POTEMKİN ZIRHLISI MÜSLÜM BABA

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ramtev.org

TÜRKİYE'NİN ÖDEME YÖNTEMİ TROY

Kartınız hangisi olursa olsun,
sağ alt köşesinde TROY olsun.

troyodeme.com | #TroyOlsun

/TroyOdeme /TroyOdeme /troy_odeme

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BİZ BİZE

Bir Hafta Arayla İki Gür Ses

İki büyük ses sanatçısının biyografisi bir hafta arayla vizyona giriyor: 26 Ekim'de "Müslüm Baba", 2 Kasım'da "Bohemian Rhapsody"... Biri Müslüm Gürses, diğeri Freddie Mercury... Şöhret öncesi isimleriyle söylersek, biri Müslüm Akbaş, diğeri Farrokh Bulsara...

İlginç bir şekilde bu iki 'gür ses'in hayatlarında birçok paralellik mevcut. Hatta paralellikler biyografilerini anlatan filmlerin çekim sürecine dahi sirayet etmiş.

Yoksulluk içinde geçen bir çocukluk ve ilk gençlik... Baba figürüyle problemli ilişkiler... Müzik kısa sürede hayatlarını hale yola koyan yegane tutunacak dala dönüşüyor.

İkisi de beyaz kostümleriyle hatırlanıyor. Freddie beyaz atleti, Müslüm beyaz takımıyla... Kendilerine özgü sahne performanslarıyla... Bir de bıyıklarıyla...

Ses kumaşları ve kullanışları benzersiz. Ne yazık ki, şöhret sonrası alkol hükmünü koymaya başlıyor. Hayatlarındaki kadınlar ikinci plana düşüyor. Sonunda... Talihsizce gelen erken ölümler...

Prodüksiyonlarındaki benzerlik ise ne yazık ki nahoş. Her iki filmin yönetmenleri de prodüksiyon bitmeden seti terketmek zorunda kalmışlar. Bryan Singer her ne kadar filmin jeneriğinde tek başına görünse de, seti son 16 gün yönetmen Dexter Fletcher'ın götürdüğü biliniyor. Singer'ın ailevi problemler nedeniyle seti ihmal etmesi ve başrol oyuncusu Rami Malek'le sık sık tartışmaları ayrılığın baş gerekçeleri olarak gösteriliyor.

"Müslüm" ise yola Ketche lakaplı yönetmen Hakan Kırvavaç'la çıkmıştı ama söylentilere göre orada da yine yönetmen-başrol oyuncusu gerginliği sete damgasını vurmuş ve Ketche prodüksiyondan ayrılmak durumunda kalmış. Filmi gişede büyük bir başarı kazanan "Ayla"nın yönetmeni Can Ulkay tamamlamış. Jenerikte yönetmen olarak ikisinin ismi görünüyor.

Bu ayki kapağımızda "Bohemian Rhapsody" ve Freddie Mercury var. Filmin Queen hayranlarını ne kadar tatmin edeceğini kestirmek güç. Singer'ın Mercury'nin hayatından cımbızladıkları beklentileri ne kadar karşılayacak? Bizce iyi bir filmle karşı karşıyayız ama Queen hayranları kesinlikle bu filmden daha fazlasını bekleyeceklerdir diye düşünüyoruz. "Müslüm" ise biyografi denemelerinin çoğunlukla ele yüze bulaştırıldığı Türk sinemasında zorlu bir işin altından başarıyla kalkmış görünüyor. Timuçin Esen'i de bu açıdan tebrik etmek gerek.

Müslüm Baba son yıllarında ilginç cover'lar yapmıştı. Aralarında Queen'in bir parçası yoktu ama mesela Bob Dylan'ın "Mr. Tambourine Man"ini şu sözlerle cover'lamıştı...

Ah felek söyle bana ne yapmam gerek
Hayat berbat gel bu eli saymayalım
Ah felek söyle bana ölmem mi gerek
Hayat berbat al sırtımdan kamburunu
Biz yeniden başlayalım

Arka Pencere

APM ARKA PENCERE MECMUA

ISSN 2602-2583

Yeşilce Mahallesi, Dalgıç Sokak, No: 3 Kat: 1 - 34418
4. Levent - Kağıthane - İSTANBUL Tel: +90 (0212) 963 06 13

GENEL YAYIN YÖNETMENİ Murat ÖZER
cinemozer@gmail.com
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ Burçin S. YALÇIN
burcyalc@gmail.com
ART DİREKTÖR Bilgehan ARAS (Sorumlu Müdür)
bilgehanaras@barasmedya.com.tr
FOTOĞRAF EDİTÖRÜ Muhsin AKGÜN
studyo@muhsinakgun.com

YAYIN DANIŞMANLARI
Mehmet AÇAR, Cem ALTINSARAY, İbrahim ALTINSAY, Okan ARPAÇ, Tunca ARSLAN, Alkan AVCIOĞLU, Şenay AYDEMİR, Burcu AYKAR, Cumhur CANBAZOĞLU, Ali ERCİVAN, Senem ERDİNE, Murat ERŞAHİN, Engin ERTAN, Burak GÖRAL, Yekta KOPAN, Nil KURAL, Esin KÜÇÜKTEPEPINAR, Sevin OKYAY, Olkan ÖZYURT, Uygar ŞİRİN, Uğur VARDAN

KATKIDA BULUNANLAR
Serkan AĞBABA, Tolga AKINCI, Batu ANADOLU, Okan ARPAÇ, Tunca ARSLAN, Fırat ATAÇ, Alkan AVCIOĞLU, Şenay AYDEMİR, Janet BARIŞ, Müzeyyen BEDEL YALÇIN, Hakan BIÇAKCI, Tuba BÜDÜŞ, Cumhur CANBAZOĞLU, Ebru ÇELİKTUĞ, Feride ÇETİN, Suzan DEMİR, Ali ERCİVAN, Murat Emir EREN, Murat ERŞAHİN, Engin ERTAN, Talip ERTÜRK, Burak GÖRAL, Emre GÖRAL, Gözde HATUNOĞLU, Mustafa HEPGÜR, Müjde IŞIL, Evrim KAYA, Can KOLUKISA, Serdar KÖKÇEOĞLU, Esin KÜÇÜKTEPEPINAR, Marie-France L'ECUYER, Ekin LİMONCU, Sevin OKYAY, Utku ÖGETÜRK, Fatih ÖZGÜVEN, Kaya ÖZKARACALAR, Olkan ÖZYURT, Massimo PELLONE, Sezen SAYINALP, Mehmet SİNDEL, Burcu TIRMIK, Müge TURAN, Yiğiter ULUĞ, Ali Ulvi UYANIK, Burak ÜLGEN, Uğur VARDAN

REKLAM REZERVASYON
Nalan YÜKSEL - Burçin S. YALÇIN +90 (532) 365 97 09

ABONELİK arkapenceremecmua@gmail.com

BASILDIĞI YER GD Ofset - Atatürk Bulvarı,Deposite İş Merkezi, A5 Blok, 4.Kat, No:405 İkitelli OSB, Başakşehir/İstanbul/Türkiye
Tel: +90 (0212) 671 91 00 Fax: +90 (0212) 671 91 90

DAĞITIM Demirören Dağıtım ve Satış Pazarlama A.Ş. www.dpp.com.tr

İMTİYAZ SAHİBİ Bilgehan ARAS

APM Arka Pencere Mecmua, ayda bir yayımlanan yerel süreli yayındır. Bu dergi, basın meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder. Dergide yayımlanan tüm yazıların sorumluluğu yazarlarına, ilanların sorumluluğu ilan veren firmalara aittir.

E-Posta: arkapenceremecmua@gmail.com
İnternet Sitesi: www.arkapencere.com
Facebook: facebook.com/ArkaPencereMecmua
Twitter: twitter.com/ArkaPencere
Instagram: instagram.com/arkapencere_dergi

BARAS MEDYA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SAYFA SAYFA

13 HAVADİS

Festival Yolcusu (Esin Küçüktepepınar)
Almanya'dan Yepyeni Filmler (Engin Ertan)
Ayvalık Film Festivali (Tunca Arslan)
Yeşilçam Sandığı (Olkan Özyurt)
Sibel (Müge Turan)
Gençlik Başımda Duman (Fırat Ataç)

31 TENKİT

Ay'da İlk İnsan (Ali Ercivan) / Yaz (Janet Barış)
Climax (Utku Ögetürk) / El Royale'de Zor Zamanlar (Sezen Sayınalp)
Venom: Zehirli Öfke (Burak Ülgen) / Sevgili Komşum (Ebru Çeliktuğ)
Anons (Fırat Ataç) / Aydede (Şenay Aydemir)
Bir Yıldız Doğuyor (Tuba Büdüş) / Kayıp Aranıyor (Can Kolukısa)
Kings (Suzan Demir) / Whitney (Gözde Hatunoğlu)
Tutsak (Batu Anadolu) / Anaokulu Öğretmeni (Feride Çetin)

51 MEVZU

Bohemian Rhapsody (Ebru Çeliktuğ)
Ferzan Özpetek (Burçin S. Yalçın)
Climax (Tuba Büdüş)
Deniz Celiloğlu (Burcu Tırmık)
En İyi 11 Basketbol Filmi (Yiğiter Uluğ)
Suspiria (Murat Emir Eren)

71 KEYİF

Mavi Askerler (Ali Ulvi Uyanık)
Rocky (Burak & Emre Göral)
Rıza (Şenay Aydemir)
49. Paralel (Murat Erşahin)
Potemkin Zırhlısı (Mehmet Sindel)
Yayından Kalkan Yerli Diziler (Ali Ercivan)
4. Marmaris Uluslararası Kısa Film Festivali (Serdar Kökçeoğlu)
Müslüm Gürses (Cumhur Canbazoğlu)

10 _ Hırsız Kız - Evrim KAYA
16 _ Köşe - Fatih ÖZGÜVEN
22 _ Alakalı Filmler - Hakan BIÇAKCI
28 _ Maziden Gelen - Sevin OKYAY
46 _ Hooop Makinist! - Uğur VARDAN
60 _ Trendeki Yabancı - Tunca ARSLAN
88 _ Masal-Gerçek - Murat ÖZER

42 BİR YILDIZ DOĞUYOR
Bradley Cooper'dan Lady Gaga'ya uzanan el!

52 BOHEMIAN RHAPSODY
Rami Malek, Freddie Mercury olabilmek için elinden geleni yapıyor.

56 FERZAN ÖZPETEK
Usta yönetmen, son filmi "Napoli'nin Sırrı"nı anlatıyor.

58 CLIMAX
Gaspar Noé, dansçıları çıldırtıyor!

66 DENİZ CELİLOĞLU
Aktör, "Son Çıkış" hakkını kullanmaya çalışıyor.

62 EN İYİ 11 BASKETBOL FİLMİ
Yiğiter Uluğ, Arka Pencere okurları için seçti...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi | https://kantey.org

BOHEMIAN RHAPSODY

MÜZİKLERİNDEN DAHA SIRADIŞI BİR ŞEY VARSA
O DA ONUN HİKAYESİ

2 KASIM'DA SİNEMALARDA

Medya Partneri Digiturk

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

SHOW RADYO

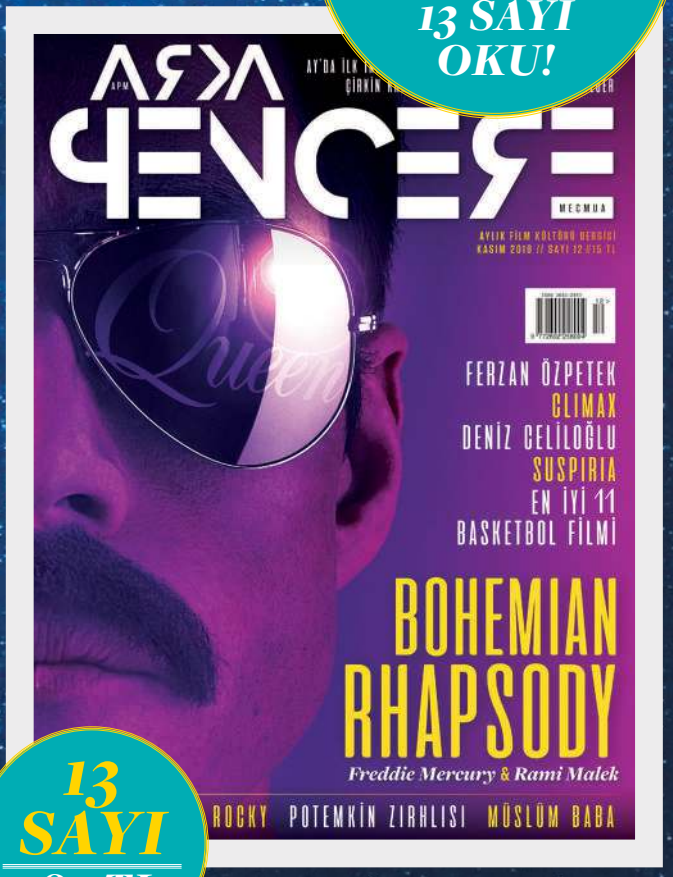

YILLIK ABONE OL

arkapenceremecmua@gmail.com

13 SAYI OKU!

13 SAYI 180 TL

MUTFAK

Arka Pencere Mecmua'nın bu ayki mutfağından akseden kareler...

En iyi basketbol filmlerini en iyi kim seçer dedik, aklımıza o geldi... Kim mi? Sürpriz olsun!

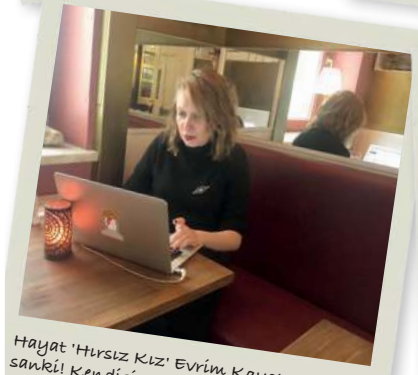
Fırat Ataç 'yeni neslin sevgilisi' Gözde Mutluer'i yakaladı. Selfie bile çektirdi!

Mehmet Sindel, Odessa merdivenlerini tırmanmak kadar zor bir işe girişmiş. Yazılarını tablette yazıyor!

Burcu Tırmık ile Deniz Celiloğlu'nun kimyaları tutmuş gibi. İkisi de İstanbul'dan kaçmak mı istiyor ne?!

Hayat 'Hırsız Kız' Evrim Kaya'ya güzel sanki! Kendisi Hamburg'dan 'bildiriyor'.

Murat Erşahin, Rezervuar Köpekleri'ni arkasına almış yardırıyor adeta!

Ferzan Özpetek'i daha önce hiç bu kadar ciddi görmüş müydünüz?

Aman künyede kimseyi unutmayalım!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

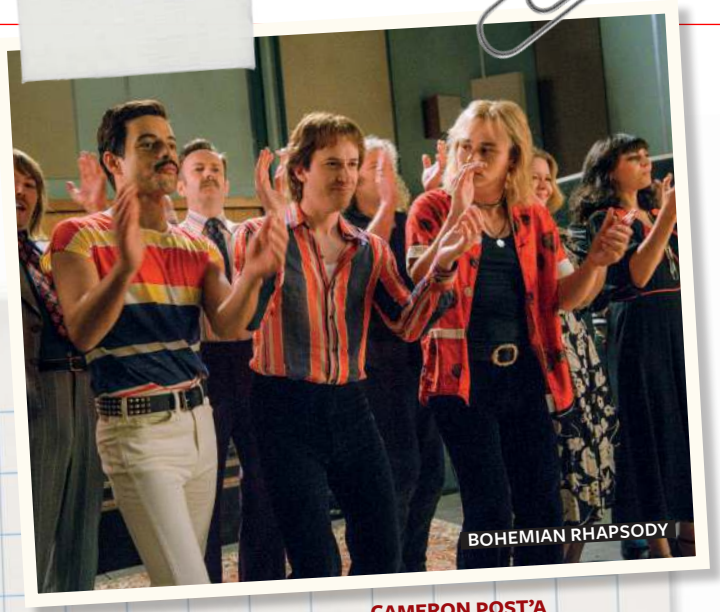

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KASIM 2018 VİZYONU

FİLMLER, FİLMLER!

*Filmlerin gösterim tarihleri değişebilir, ertelenebilir, iptal edilebilir... **Değişecek, ertelenecek, iptal edilecek** diye okuyun!*

BOHEMIAN RHAPSODY

5 KASIM

BOHEMIAN RHAPSODY
YÖN: Bryan Singer
OYN: Rami Malek, Lucy Boynton, Joseph Mazzello
Freddie Mercury ve Queen'in hikayesi, kaçınılmaz biçimde Arka Pencere Mecmua'ya da kapak oldu!
("Bohemian Rhapsody"ye dair Ebru Çeliktuğ imzalı dosyayı 52-55. sayfalarımızda bulabilirsiniz.)

CLIMAX
YÖN: Gaspar Noé
OYN: Sofia Boutella, Romain Guillermic, Souheila Yacoub
"Gaspar Noé'den her şey beklenir" tezini güçlendiren bir Gaspar Noé filmi daha.
("Climax"e dair Utku Ögetürk imzalı eleştiriyi 38. sayfamızda, Tuba Büdüş imzalı dosyayı ise 58-59. sayfalarımızda bulabilirsiniz.)

DÜNYA HALİ
YÖN: Ömer Can
OYN: Murat Dalkılıç, Melis Sezen, Demet Gül
Animatörlük yapan iyi niyetli Serdar ile idealist bir gazeteci olan Gizem'in hikayesi.

ECİNNİ
YÖN: Mehmet Sağlam
OYN: Batuhan Zeybek, Erol Üzümcü, İlke Ketboğa
Çocukluğunda kız kardeşinin ortadan kaybolmasının ardından cinlerle iletişime geçmeye başlayan Kadir ile arkadaşlarının belgesel çekimi için gittikleri köyde yaşadıkları.

FINDIKKIRAN VE DÖRT DİYAR (The Nutcracker And The Four Realms)
YÖN: Lasse Hallström, Joe Johnston
OYN: Mackenzie Foy, Keira Knightley, Helen Mirren
Genç bir kızın büyülü bir dünyada yaşadıklarını anlatan film, sezonun iddialı yapımlarından.

İYİ OYUN
YÖN: Umut Aral
OYN: Mert Yazıcıoğlu, Afra Saraçoğlu, Kerem Bürsin
Kendini bir anda profesyonel video oyun dünyası içerisinde bulan Cenk'in hikayesi.

SON ÇIKIŞ
YÖN: Ramin Matin
OYN: Deniz Celiloğlu, Ezgi Çelik, İbrahim Selim
'Çıkışsızlık', hepimizin sık sık başımıza gelen bir durum. Bu film de işte bu durumu ete kemiğe büründürüyor.
("Son Çıkış"a dair Burcu Tırmık imzalı Deniz Celiloğlu söyleşisini 66-67. sayfalarımızda bulabilirsiniz.)

TUTSAK (Bel Canto)
YÖN: Paul Weitz
OYN: Julianne Moore, Ken Watanabe, Christopher Lambert
Julianne Moore'u 'tutsak' etmek kolay değil! Gerçek bir hikayeden hareketle...
("Tutsak"a dair Batu Anadolu imzalı eleştiriyi 45. sayfamızda bulabilirsiniz.)

8 KASIM

ÇAKALLARLA DANS 5
YÖN: Murat Şeker
OYN: Şevket Çoruh, İlker Ayrık, Timur Acar
Murat Şeker'in yarattığı seride durmak yok, yola devam!

9 KASIM

BEKARLIĞA FEDA
YÖN: Ali Doğançay, Cem Sürücü
OYN: Ali Burak Ceylan, Melis Tüzüngüç, Yağmur Ün
Kızının evlenmesini engellemeye çalışan bir babanın hikayesi.

CAMERON POST'A TERS TERAPİ (The Miseducation Of Cameron Post)
YÖN: Desiree Akhavan
OYN: Chloë Grace Moretz, Steven Hauck, Quinn Shephard
Sundance'ten ödüllü film, bir büyüme hikayesinin dolambaçlı yollarına sokuyor bizi.

CINDERELLA (Cinderella And Secret Prince)
YÖN: Lynne Southerland
SES: Kirsten Day, Stephanie Sanditz
Bu sevimli animasyon, klasik masala yepyeni ve üç boyutlu bir yaklaşım getiriyor.

İSTASYON
YÖN: Kadir Genç, Volkan Adıyaman
OYN: Güneş Cyrina Özek, Burak Ergün, Volkan Uygun
Kızını öldürenlerden intikam almaya çalışan Hira'nın hikayesi.

OVERLORD OPERASYONU (Overlord)
YÖN: Julius Avery
OYN: Wyatt Russell, John Magaro, Pilou Asbæk
Normandiya Çıkarması sırasında düşman hattında kalan iki Amerikan askerinin hikayesi.

PRENSES VE EJDERHA (The Princess And The Dragon)
YÖN: Marina Nefedova
SES: Irina Kireeva, Konstantin Kozhevnikov, Ani Lorak
Rusya'dan gelen bu animasyon, küçük sinemaseverler için ideal seçim gibi duruyor.

OVERLORD OPERASYONU

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

FANTASTİK CANAVARLAR: GRINDELWALD'IN SUÇLARI

SUSPIRIA
YÖN: Luca Guadagnino
OYN: Dakota Johnson, Tilda Swinton, Chloë Grace Moretz
Dario Argento'nun başyapıtını Luca Guadagnino'ya teslim edince...
(1977 yapımı orijinal "Suspiria"ya dair Murat Emir Eren imzalı dosyayı 68-70. sayfalarımızda bulabilirsiniz.)

16 KASIM

CİN TEPESİ
YÖN: Fatih Hasanoğlu, Furkan Düzen
OYN: Fatih Hasanoğlu, Furkan Düzen, Biray Dalkıran
Yerel halkın Cin Tepesi adını verdiği bir köyde cin görüntüleme çalışmaları.

ÇİFT'LİK BANK: TOSUN FİRARDA
YÖN: İsmail Hakkı Koç
OYN: Burak Alkaş, Fercan Bay, Murat Övüç
Bir dönem ülke gündemini meşgul eden Çiftlik Bank dolandırıcılık hikayesinden esinle...

DUL KADINLAR (Widows)
YÖN: Steve McQueen
OYN: Viola Davis, Liam Neeson, Jon Bernthal
Aynı adlı televizyon dizisinden beyazperdeye taşınan hikaye, işin içinde Steve McQueen varsa, kesinlikle umut vadediyor demektir.

FANTASTİK CANAVARLAR: GRINDELWALD'IN SUÇLARI (Fantastic Beasts: The Crimes Of Grindelwald)
YÖN: David Yates
OYN: Eddie Redmayne, Katherine Waterston, Dan Fogler
"Harry Potter"ların yaratıcısı J.K. Rowling, "Harry Potter" aleminden fırlayan yeni seriyle de hedefini bulmuş sanki.

HER ŞEY SENİNLE GÜZEL
YÖN: Cem Karcı
OYN: Burcu Biricik, Mert Fırat, Hazar Ergüçlü
Deniz, bir türlü unutamadığı hayatının aşkı olan Emre'yi kaybedeceğini anlayınca kendisini İzmir'de bulur...

KOYVER GİTSİN
YÖN: Kemal Danacı
OYN: Seymen Aydın, Onur Yaprakçı, Kübra Dilara Çelen
Samet'in sevdiği kızla evlenebilmesi için sadece üç günü vardır...

WHITNEY
YÖN: Kevin Macdonald
Whitney Houston'ın 'trajik' işaretlerle dolu hayatı.
("Whitney"ye dair Gözde Hatunoğlu imzalı eleştiriyi 44. sayfamızda bulabilirsiniz.)

23 KASIM

BİZİ HATIRLA
YÖN: Çağan Irmak
OYN: Altan Erkekli, Tolga Tekin, Özge Özberk
İhmal ettiği babasını rahatsızlandıktan sonra yanına alan Eşref ve ailesinin hikayesi.

DELİLER
YÖN: Osman Kaya
OYN: Erkan Petekkaya, Yetkin Dikinciler, Cem Uçan
II. Mehmet'in Eflak Voyvodası Vlad Tepeş'in zulümlerine son vermek için gönderdiği 'Deliler Birliği'nin hikayesi.

GRİNÇ (The Grinch)
YÖN: Yarrow Cheney, Scott Mosier
SES: Benedict Cumberbatch, Rashida Jones, Angela Lansbury
Noel'i çalmak için yola çıkan fakat küçük bir kızın cömert bayram anlayışından etkilenerek değişen Grinç'in hikayesi.

MUHTEMEL AŞK (In Den Gängen / In The Aisles)
YÖN: Thomas Stuber
OYN: Franz Rogowski, Sandra Hüller, Peter Kurth
İzole bir hayatın peşindeki Christian'ın bir süpermarkette çalışmaya başlamasıyla gelişen olaylar.

ROBIN HOOD
YÖN: Otto Bathurst
OYN: Taron Egerton, Jamie Dornan, Ben Mendelsohn
'Zenginden alıp fakire veren' Robin Hood'u bir de Taron Egerton canlandırsın bakalım!

ŞAHIS 46
YÖN: Çağatay Düz, Ege Demirbüken
OYN: Hüseyin Ezgi Taşkın, Melis Tamtaş, Ramazan Mert Durak
Arabalarının bozulmasıyla yakındaki bir evin sahibinden yardım talep eden gençlerin hikayesi.

YAZ (Leto / The Summer)
YÖN: Kirill Serebrennikov
OYN: Teo Yoo, Irina Starshenbaum, Roman Bilyk
1980'ler Sovyetler'inde müzik ve aşk için her şeyi feda etmeye hazır sanatçıların gerçek hikayesi.
("Yaz"a dair Janet Barış imzalı eleştiriyi 36-37. sayfalarımızda bulabilirsiniz.)

30 KASIM

BORÇ
YÖN: Vuslat Saraçoğlu
OYN: Serdar Orçin, İpek Türktan Kaynak, Rüçhan Çalışkur
Vuslat Saraçoğlu'nun İstanbul Film Festivali'nde Altın Lale alan filmi, rahatsızlanan yan komşuları Huriye'nin bakımını üstlenen Tufan'ın hikayesini anlatıyor.

HEDEFİM SENSİN
YÖN: Kıvanç Baruönü
OYN: Ata Demirer, Demet Akbağ, Tarık Ünlüoğlu
Ata Demirer ve Demet Akbağ bir araya geldiyse, eğlence de peşi sıra geliyor demektir!

HİNDİSTAN EŞKIYALARI (Thugs Of Hindostan)
YÖN: Vijay Krishna Acharya
OYN: Aamir Khan, Katrina Kaif, Amitabh Bachchan
Hindistan'dan gelen bu aksiyon, Aamir Khan hayranları başta olmak üzere bütün Bollywood'severleri memnun edecek gibi görünüyor.

ÖRÜMCEK AĞINDAKİ KIZ (The Girl In The Spider's Web)
YÖN: Fede Alvarez
OYN: Claire Foy, Sverrir Gudnason, Vicky Krieps
Lisbeth Salander'i bu kez de son zamanların gözdelerinden Claire Foy canlandırıyor.

SUÇLU (Den Skyldige / The Guilty)
YÖN: Gustav Möller
OYN: Jakob Cedergren, Jessica Dinnage, Omar Shargawi
Zamanla yarışın başrolde olduğu bu polisiye gerilim, Danimarka sularından bize doğru yelken açmış durumda.

YEŞİL REHBER (Green Book)
YÖN: Peter Farrelly
OYN: Linda Cardellini, Viggo Mortensen, Mahershala Ali
Toronto'da pek sevilen bu film, "Bayan Daisy ve Şoförü"nün (Driving Miss Daisy) 'takla attırılmış' hali gibi. Oyuncular harika; yönetmen koltuğunda da Farrelly kardeşlerden Peter oturuyor.

YEŞİL REHBER

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Evrim *KAYA*
evrimrkaya@gmail.com

Mutlaka Perdede Görülmesi Gereken **Bir Film**

"***Roma***", şu klişenin geçerli bir çıkış noktası olduğunu hatırlatıyor: Mutlaka sinemada izlenmesi gereken bir film. Tartışmaların merkezindeki film, meselenin farklı boyutları açısından iyi bir örnek teşkil ediyor.

Sinema üzerine yazanların sık başvurduğu uyarılardan biridir: Beyazperdede izlenmeli. Bu ifadeden filmin, hikayesinin önüne geçen bir meziyeti olduğunu anlarız. Etkileyici bir sinematografi, ses tasarımı, özel efektler vs. Öte yandan senaryo ya da oyunculuklar gibi daha minör etmenlerin kendi başlarına aman aman bir şey olmadıkları hissini uyandırıp, filmin aleyhine işleyen bir tespit de olabilir. Velhasıl biraz kazıyınca elimizde yine sanatın kendisi kadar yaşlı o meşhur ve meşum biçim-içerik kavgası kalır. Oysa bugüne dek böyle ikiliklerin hep diyalektik bir üçüncü yolda çözüldüğünü anlamış olmalıydık...

Son birkaç yıl bu beyazperde tartışmasını derinleştirdi. Bunun nedeni internetin baş döndürücü genişlemesi. Eskiden televizyon filmi ile sinema filmi arasında yapılan ayrım televizyonun neredeyse mecazi bir anlama sahip olduğu mevcut durumda iyice karmaşıklaştı. Öte yandan internet üzerinden yayın yapan platformların prestijli projelerin yapımcısı ya da dağıtımcısı olmalarıyla işin sinema tarafının da karıştığını uzun zamandır takip ediyoruz. Geçen yıl Netflix ile Cannes arasında yaşanan çekişme yeni bir eşiğe işaret ediyordu. Sinemanın görece güçlü yapısal koruma mekanizmalarından istifade ettiği Avrupa'da tartışmayı canlandıran en son vaka ise Venedik'ten Altın Aslan'la dönen son Alfonso Cuarón filmi "Roma".

Filmin resmi dağıtımcısı Netflix, yönetmeninin de sinemada deneyimlenmesi gerektiğini söylediği filmi dünya çapında 100 salonda internetle aynı zamanda vizyona çıkaracağını duyurdu. Bu elbette bir lütuf değil, filmin ticari başarı için ihtiyaç duyduğu bir şey. Sözgelimi Oscar gibi mecralara dahil olabilmesi için ABD'de vizyona çıkması bir zorunluluk. Ancak Akademi, Netflix filmlerini değerlendirmeye alıyor olsa da ödül performansları vizyona sembolik olarak sokulduğu bilinen bu filmlerin üyelerce aynı ciddiyetle değerlendirildiği konusunda kuşku yaratıyor. Avrupa'da ise sinema salonları ile internet platformları arasındaki çekişme açıkça tartışılıyor. "Roma" örneğinde, Almanya'nın bağımsız sinema yöneticilerinin oluşturduğu ağ olan AG Kino'nun başkanı C. Bräuer, Netflix'in filme yatırım yapmasının arkasında yatan müstesnalık arzusunun finansal güçlükler yaşayan sinema salonlarının da doğal hakkı olduğunun altını çiziyor. Normal durumda bir sinema filminin başka bir platformda görünmesi için en az 70 gün geçmesi gerekirken Netflix temel bir geleneği ortadan kaldırmış oluyor; bunun yapısal bir fark olduğunu savunan Alman salonları da Netflix filmlerini boykota hazırlanıyor.

Tartışmaların merkezinde duran "Roma", meselenin farklı boyutları açısından sahiden iyi bir örnek teşkil ediyor. Yönetmenin uzun yılların ve ciddi bir uluslararası başarının ardından memleketi Meksika'ya dönüşü T.S. Eliot'ın dizelerindeki gibi, başladığı yeri ilk kez tanımaya doğru yol alan bir yolcunun hikayesini akla getiriyor. Akademik bir ciddiyetle şunlar söylenebilir: Temel bir sınıfsal ikiliği merkeze alıp orta sınıf bir aile ve hizmetçilerini takip ederek, Meksika'nın yakın tarihini aktarıyor film. Öte yandan sanki sihirli bir kapı açıp izleyeni astronot kostümüyle tarlalarda dolaşan bir çocuğun anılarına taşıyor. Böyle bir sihirli kapı da hem biçim hem içerikle açılabilir ancak. Avludaki taşların yıkandığı açılış planından itibaren 65mm'nin, müthiş bir ses tasarımı ve devasa bütçenin verdiği tüm imkanları küçücük anları ve kısık sesleri yakalamak ve izleyicisini onların arasına katmak için kullanıyor. Sanki bu kendiliğinden ve zahmetsizce yapılacak bir şeymiş gibi: Koca bir illüzyon. (Bu arada sinema salonu dışında izleyeceklerin esas zorluğunun teknik yetersizliklerden çok kendileri olduğunu kabul etmeli. Kimi filmler, eski moda bir dikkat istediklerinden başka mecralarda izleyicilerine ulaşamaz. Bir tür zen anı yaratmak ve telefonla oynamamak gerekir.) "Roma" o klişenin (tüm klişeler gibi) geçerli bir çıkış noktası olduğunu hatırlatıyor: Mutlaka sinemada izlenmesi gereken bir film. Netflix'in "benim olacak Fıstık, vuracam kırbacı" demesinde iç sızlatan bir şeyler var... **APM**

> "Resmi dağıtımcısı ***Netflix*** filmi dünya çapında ***100 salonda*** internetle aynı zamanda vizyona çıkaracağını duyurdu."

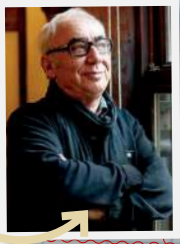
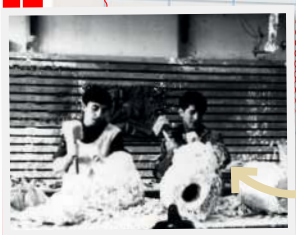

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HYPE FILM & KINOVISTA PRESENT
TEO YOO ROMA ZVER' IRINA STARSHENBAUM
OFFICIAL SELECTION
COMPETITION
FESTIVAL DE CANNES
YAZ
LETO
BİR
KIRILL SEREBRENNIKOV
FİLMİ
Kinovista
23 KASIM'DA SİNEMALARDA

ETKİNLİK TAKVİMİ

Kasım 2018

Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
			1 The Circle, 1 Kasım'da "Havza: Bir Su Hikayesi" sergisinin açılışına ev sahipliği yapacak. Sergi, 2 Aralık'a kadar görülebilir.	**2** Jazz Company, 2 Kasım Cuma akşamı Türk cazının yaşayan efsanesi İlham Gencer ve başarılı vokal Gökçe Hilal ile yeni sezonunu açıyor.	**3** SU Gender tarafından düzenlenen "Toplumsal Cinsiyet ve Edebiyat Söyleşileri", "Sinema ve Edebiyat" başlığıyla sürüyor.	**4**
5 Brand Week Istanbul, bu sene 5-9 Kasım 2018 tarihleri arasında Zorlu PSM'de düzenleniyor. Organizasyonun bu yılki onur konuğu Şener Şen.	**6** 	**7** Galeri Nev, 2018-2019 sezonuna Eda Gecikmez ile başlıyor. Gecikmez'in sergisi "Kapsül Manzara", 7 Kasım-8 Aralık tarihleri arasında görülebilir.	**8** General De Gaulle Döneminde (1958-1969) Fransa-Türkiye İlişkileri Söyleşisi, 8 Kasım 19.15'te İstanbul Fransız Kültür Merkezi'nde.	**9** Başrolünde Chris Pine'nin yer aldığı David Mackenzie'nin yeni filmi "Outlaw King", 9 Kasım 2018'de tüm dünya ile aynı anda seçili sinemalarda ve Netflix'te gösterime giriyor.	**10** 37. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı, 10-18 Kasım 2018 tarihleri arasında düzenlenecek.	**11**
12 Goethe-Institut ve German Films'in düzenledikleri Kino 2018: Alman Filmleri Türkiye'de başlıklı film gösterimleri İstanbul, Ankara ve Gaziantep'ten sonra İzmir'e geliyor.	**13** Zorlu PSM, "Narcos" ve "True Detective"in müziklerinin yaratıcılarını ağırlıyor. Rodrigo Amarante 13 Kasım'da; Lera Lynn 22 Kasım'da sahne alacak.	**14** UNIQ Gallery, 14 Kasım-13 Aralık tarihleri arasında küratörlüğünü Ezgi Yıldız'ın üstlendiği 12 sanatçının katılımıyla gerçekleşecek "Kesik ve Çukur" sergisine ev sahipliği yapıyor.	**15** Canlandıranlar Festivali, bu yıl 15-18 Kasım tarihleri arasında gerçekleşecek.	**16** Farklı müzik türlerini iki günlük bir festivale sığdıracak ve Zorlu PSM'yi kocaman bir dans pistine çevirecek MIX Festival, 16-17 Kasım'da müzikseverler için üçüncü kez kapılarını açacak.	**17** A Corner in the World X bomontiada ALT'ta, doğumunun 100.yılında Ingmar Bergman anısına "Persona" izlenebilir. Gösterim 20.30'da.	**18**
19	**20** 	**21**	**22** SALT'ın Garanti Mortgage desteğiyle sürdürdüğü Perşembe Sineması'nın 22 Kasım filmi, 2007 tarihli belgesel "Yangtze Nehri" (Up The Yangtze) olacak.	**23** 	**24** Beş yıldan bu yana İstanbul kıyılarına Fransız dalgalarını getiren "XXF: Very Very French Festival", bu sene 24 Kasım-7 Aralık tarihleri arasında Zorlu PSM'de gerçekleşiyor.	**25** Garanti Caz Yeşili ile "İçinden Caz Geçen Filmler", Kasım'da "Nublu" ile devam ediyor. Belgesel, 25 Kasım'da bomontiada ALT'ta gösterilecek.
26 	**27** "İdealist Mektep, Üretken Atölye" sergisi, 27 Kasım'dan itibaren SALT Galata'da görülebilir.	**28** Yapımcılığını BKM'nin üstlendiği, başrollerini Devrim Yakut ve Bihter Dinçel'in paylaştıkları "Manik Atak" adlı oyun, 28 Kasım'da Beşiktaş Kültür Merkezi'nde.	**29** Nouvelle Vague, Fizy Nights konserleri kapsamında 29 ve 30 Kasım'da Babylon'a konuk oluyor.	**30** Benzersiz doğaçlama yeteneği ile adından sıkça söz ettiren Venezuelalı piyanist Gabriela Montero, 30 Kasım'da İş Sanat Konser Salonu'nda olacak.		

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Rekin Teksoy'a ithafen

Havadis

14
Zürih ve San Sebastian Film Festivalleri
Esin Küçüktepepınar

18
Almanya'dan Yepyeni Filmler
Engin Ertan

19
Ayvalık Film Festivali
Tunca Arslan

20
Çirkin Kral Efsanesi: Yılmaz Güney
Olkan Özyurt

24
SİBEL
Müge Turan, *iki yönetmenle bir araya geldi.*

26
Gözde Mutluer
Ömür Atay'ın "Kardeşler"indeki performansıyla Adana'dan ödülle dönen genç oyuncunun kariyerinde bir gezinti. Fırat Ataç

cre... ...sivi - http...

"Tabii ki avukatlarım var. Nükleer silah gibiler aslında, ama herkeste olduğu için benim de avukatlarım var. Öte yandan, kullanmaya kalktığımda her şeyin içine ediyorlar!"
Danny DeVito

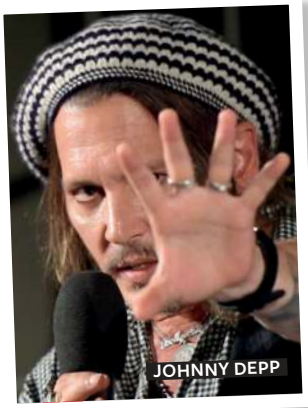
YALNIZLIK ÖMÜR BOYU

Judi Dench, *Danny DeVito*, *Donald Sutherland*, *Johnny Depp*... Zürih ve San Sebastian'da karşımıza çıkan bu isimlerin ortak paydası 'yalnızlık' galiba. Hepsi yalnızlıktan muzdarip!

Esin ***KÜÇÜKTEPEPINAR***
esin.sinema@gmail.com

Judi Dench, "Herkesin kendi keder ritmi var galiba" sözlerinden sonra bir süre duraklıyor ve ekliyor: "Hayatta kalmak için köklü bağlantılarımız olduğunu varsaymak istiyoruz, çünkü dön dolaş hepimiz çok yalnız varlıklarız." Oscar ödüllü ve İngiliz Kraliyeti'nden 'dame' unvanlı 83 yaşındaki oyuncu, festivalin Onur Ödülü'nü almaya geldiği pırıl pırıl, güneşli bir Zürih sabahında Ronald Barthes ve "Yas Günlükleri"nden alıntı yapıyor. Söyleşimizin ilerleyen dakikalarında sadece kocasının ölümünden değil dost sandığı insanların yanında durmayışından dolayı nasıl da derin üzüntülere kapıldığından, bu hissiyatın yıkıcı etkisinden mevzu açıyor. Toz pembe şifon fuları, daha da iç yumuşatan gülümsemesinin ardında tekinsiz bir şeyler arasanız da nafile, "Gözlerim artık iyi görmüyor" sözleriyle sohbeti ilerletirken boş kağıda yaptığı uçan kuşa benzeyen nahif karalamalar karşısında teslim oluyorsunuz. Birkaç gün öncesinde yani Eylül sonunda bu kez 66. San Sebastian Film Festivali'nde aldığı Onur Ödülü'ne ve onca başarıya rağmen hâlâ iş bulamama korkusundan söz açması şaşırtmışken, aynı ödülü alan Danny DeVito'yla konuştuğumuzda "Duvar ustası gibi ter döktüren bir iş yapmasak da bedeli ağır, yalnızlık hissiyatı ise en ağırı" diyerek benzer başarısızlık endişelerini dillendiriyor. Hayattaki mana arayışında Gillo Pontecorvo'nun başyapıtı "Cezayir Savaşı" (La Battaglia Di Algeri) dönüm noktası olmuş, "Şahane ve dürüst bir sinemaydı. Yönetmenliğini yaptığım 'Güllerin Savaşı'nı savunurken uyduruk bir Hollywood finali değil sahicilik istedim" diyor.

JOHNNY DEPP

JUDI DENCH

83 yaşındaki Donald Sutherland ise Aldous Huxley'den alıntı yaparak, uzun yıllar "Bu dünya belki de bir başka dünyanın cehennemidir" kıvamında yaşadığını söylüyor, zaten bir süre çareyi kendini her türlü 'uyuşturmakta' bulmuş, öyle diyor. 27 Eylül-7 Ekim arasında gerçekleşen 14. Zürih Film Festivali'nden Yaşam Boyu Onur Ödülü alan Sutherland, başarı ile başarısızlık arasındaki ince ve kaypak çizginin feci yalnızlaştırıcı olabileceğinden, bu kaypaklığın da güven duygusunun eksikliğinden kaynaklandığından söz ederken aniden çark ediyor, "Duyan da köşede ilgi dileniyorum zannedecek, ay boşverin!" diyerek kahkahayı patlatıyor. Hüzünü dağıtan ise filmlerden tanıdığımız tehditkar ve muzır bakışları.

32 yaşındaki Ajantinli genç yönetmen Benjamín Naishtat'a göre hayatta kalma rehberinin başlıca kelimesi 'direnmek', ne de olsa dünyanın son akıl ve vicdan çivisi de gevşemiş. Arjantin'de, 70'lerde yani tam da darbe öncesi aydınların 'kaybedildiği' ve yok edildiği 'Kirli Savaş' dönemini sıradan bir avukatın vatandaşın suçları üzerinden anlatan güzelim "Kırmızı" (Rojo) fimiyle San Sebastian'dan 'en iyi yönetmen' başta olmak üzere üç ödül alan Naishtat, bizzat anne ve babasının yaşadığı olaylardan esinlenmiş, "Onlar yalnız bırakıldı, biz de buna zorlanıyoruz ama direnişi elden bırakmayacağız, baskılar eskisinden de güçlü geliyor ama buradayız, bir yere gitmeyeceğiz" diyor. "Yuli" ile festivalin 'en iyi senaryo' ödülünü paylaşan Paul Laverty de başımıza gelen belalardan dolayı ABD ve İsrail'i eleştiriyor, dünyaya hükmeden birer eşkıya gibi davrandıklarını söyleyerek itiraz ve başkaldırı çağrısı yapıyor.

Zürih'te karşımıza çıkan, -kendi deyişiyle- mütevazıca 'ne bulduysam giydim' kıyafeti ve dövmeleriyle özel bir sohbet vesilesiyle sahne alan Johnny Depp'in belirli bir hayatta kalma formülü yokmuş, "Her kötü olaydan sonra sıfırdan başlıyorum" diyor ve ekliyor: "Yalnızım tabii, herkes gibi. Güvensizlik hissiyatı her yerde üzerinize çöküyor. Diyelim ki sahnede çalarken anında bir etkileşim oluyor, hangi notaya nasıl basacağınıza dahi bu enerjiyle karar veriyorsunuz, yani seyirciyle birlikte eğleniyoruz. Oysa film setinde her şey belirsiz, kendinizi çok güvensiz hissedebiliyorsunuz. Derken yönetmen dostunuzmuş, teslim oluyorsunuz. Hayat bu ikisinin karışımı gibi sanki." **APM**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İllüstrasyon: İlhan SAYIN

Fatih **ÖZGÜVEN**
fozguven57@gmail.com

Dün Gece Rüyamda **Gene Manderley'e Gittim**

Her filmin aslında ***bir hayalet hikayesi*** olduğunu iddia etmek, belki aşırı ama sinemanın temelde ***hayaletlerle ilgili*** olduğunu öne sürmekte gerçek payı var.

Alfred Hitchcock'un ünlü Daphne du Maurier uyarlaması "Rebecca"nın açılış cümlesi budur ve eğer her seyircinin sinema ile igili bir mantra'sı ya da mantra-cümlesi varsa benimki de bu. Film, adını hiçbir zaman öğrenemeyeceğimiz kadın anlatıcının sesiyle açılır ve bir 'alem'e götürür bizi. Bulutların arkasına giren dolunayın üzerine şu sözler düşer: "Dün gece rüyamda gene Manderley'e gittim."

Manderley sinemanın ta kendisidir. (Lars von Trier'in benzer adlı filmini unutalım.) Daha doğrusu film seyretme işi. Sinema bizi her zaman bir Manderley'e alır götürür ya da geri götürür. Kendi kendisine...

Rüya ile hayalet hikayesi arası bu alem bizi bir rüyanın çevikliğiyle sarar. Sinemada en ön koltukta oturanların orada oturması bu aleme daha iyi girebilmek için olabilir. Her filmin aslında bir hayalet hikayesi olduğunu iddia etmek belki aşırı ama sinemanın temelde hayaletlerle ilgili olduğunu öne sürmekte gerçek payı var. İster perdeye ister cep telefonu ekranına düşsün - çünkü sinema seyretme alışkanlıklarımız çoktan değişti - ister dev gölgeler ister minik ışık kıpırtıları halinde olsun, ister karanlıkla çevrili ister dört bir yanımız belediye otobüsü ahalisiyle sarılı olsun bu hayaletler alemi bizi yakından ilgilendirir. Hayaletlerin cezbediciliği, ölümle demeyelim belki ama günün birinde bizim de birilerinin zihninde yaşayan hayaletler olacağımız hissiyle ilgilidir. Hatta kesinlikle öyle.

Bu hayalet alemi bazen komiktir. Kahramanının durmadan aynı günü yaşayıp bir türlü yarına atlayamadığı "Bugün Aslında Dündü" (Groundhog Day) gibi mesela. Bazen de, son, beklenmedik örneği vermek gerekirse, sinemalardan bir hayalet gibi süzülüp giden "Halef" filmindeki gibi seyirciyi kalıcı bir deja vu hissinin iziyle yaralayarak geçip gider.

"Halef"in en güzel sahnelerinden bir iki tanesi filmin iki başkahramanından birinin düşsel bir portakal bahçesinde ağır ağır koşup çocukluğunun hayaletlerini aradığı ya da sanki görünmez ellerin koparıp attığı tek tük portakalların bu insansız bahçeye neredeyse sessizce düştüğü sahneler. Anadolu'da bir yerde bir kere daha Manderley'deyiz.

"Halef"in kahramanlarından biri ötekini yeniden vücut bulmuş bir hayalet olduğunu öne sürerek afallatıyor. Ölümün eşiğinde olduğunu düşünen ötekisi ise yakında bir hayal(et) olacak olma hissi içinde dünyayla ilgili hesapları kapatmaya çalışıyor. Ama hayaletler türlü türlüdür. İçimizde yarattıklarımız, geceleyin su içmeye kalktığımızda gördüklerimiz, "Dr. Jivago"nun (Doctor Zhivago) Lara'sı gibi kalabalığın içinde gördüklerimiz ya da gördüğümüzü sandıklarımız. Nitekim "Halef"deki hayaletin de kendine göre bir gerçekliği olduğunu çok geçmeden farkedeceğizdir. Hayal geçişleri, hayalet geçişleri; "Vesikalı Yarim"in meşhur sahnesinde olduğu gibi bir hayalin içinden beliren hayaletin sorduğu soru: "Bir sigara içebilir miyim? Ateşin var mı?" Ya da "Halef"teki gibi: "Sobadan düşüp kaynar suyla bedenimi yakan çaydanlığı hatırlıyor musun?"

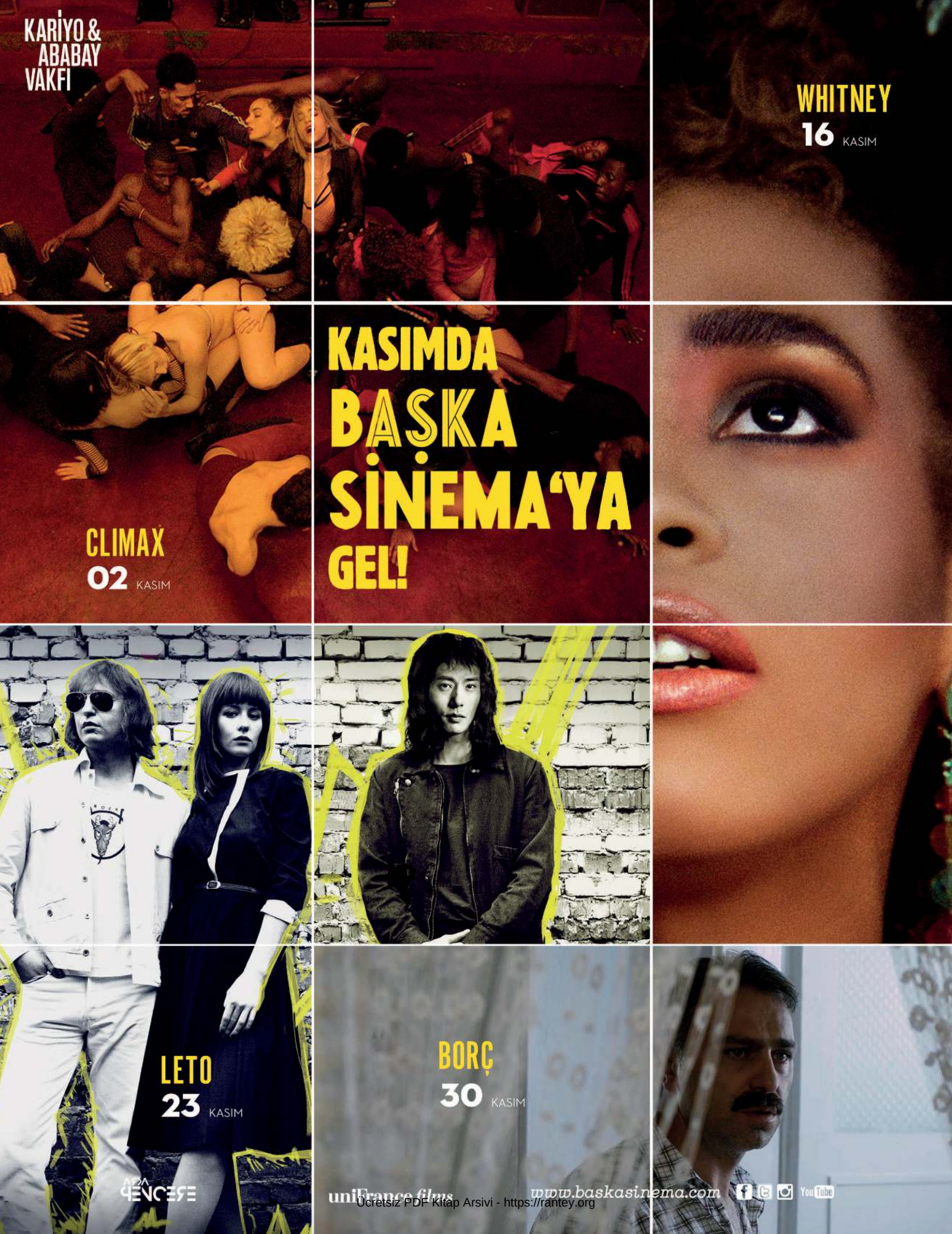
Geçtiğimiz yıl sinemamızın hayaletlerle alışverişi her sene olduğundan daha çok oldu gibi. (Hayaletlere müsait zamanlar?) Bu hayaletler arasında bir de köpek var. "Ahlat Ağacı"nın kahramanı olan elini ayağını nereye koyacağını bilmez ve kızgın delikanlının serseri ama inceliklere vakıf babası ile arasına giren kahverengi Köpek. Oğlanın bir aşkın hayaletini sezer gibi olduğu bu ilişkinin gidişatı içinde kaybolan ya da kaybettirilen Köpek bir gece onun karşısına çıkar ve gideceği kahvehanenin kapısına kadar izler. Adam içeri girip kapıyı ardından kapar. Ve mükemmel bir an boyu - belki de filmin kusursuz 'Manderley' sahnesi - durup ardından bakar. Köpek köpek mi, hayalet mi? Köpek mi hayalet, adam mı? Ya da her ikisi birden mi? Adam artık onun bir hayalet olduğunu düşünerek teselli mi bulmak istiyor? Yoksa Köpek ona zaten, çoktan, gölgelerin tabiatı icabı insan değil bir hayalet, Manderley ahalisinden biri olduğunu mu hatırlatmak istiyor? İkisi de. **APM**

> **"Geçtiğimiz yıl sinemamızın hayaletlerle alışverişi *her sene olduğundan* daha çok oldu gibi. Bu hayaletler arasında bir de köpek var."**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Melville'e bir sinema kulübünde rastladım, berbat bulduğu 'Johnny Guitar'ın çıkışında. William Wyler ve Robert Wise'da kalmamızı, Nicholas Ray'i unutmamızı öğütledi."
Volker Schlöndorff

ALMAN SİNEMASINDA NELER OLUYOR?

1-11 Kasım tarihleri arasında *İstanbul Modern Sinema*'da 10. kez düzenlenecek Almanya'dan Yepyeni Filmler programı, bu yıl '*On Yıllar*' alt başlığıyla seyircisini ağırlamaya hazırlanıyor...

Engin *ERTAN*
engin_ertan@yahoo.com

2009 yılında Berlin Film Festivali sırasında, Goethe-Institut Istanbul'un o zamanki müdürü Claudia Hahn-Raabe'nin bir fikri olarak ortaya çıktı Almanya'dan Yepyeni Filmler programı. dağıtımcı bulamadığı için vizyona giremeyen, festival programlarında gözden kaçan veya bazıları festivallere de uğramayan yeni Alman filmlerini bir programda toplamak istiyordu Claudia. O yıl 'Her Şey Tıkırında' alt başlığıyla ilk kez düzenlendi Almanya'dan Yepyeni Filmler.

Aradan geçen zamanda Claudia görevini devredip İstanbul'dan ayrıldı ama Almanya'dan Yepyeni Filmler başladığı yıl olduğu gibi İstanbul Modern Sinema'da devam ediyor. Claudia'nın hedeflediği gibi sürekli hale gelen ve zamanla kendi seyircisi oluşan, bir nevi mini festivale benzetebileceğimiz bu program, bu yıl 10. kez düzenleniyor. Biraz ekipten bahsetmek gerekirse; Goethe-Institut Istanbul film etkinlikleri sorumlusu Fügen Uğur ilk yılından bu yana Almanya'dan Yepyeni Filmler'in proje koordinatörü. Programın ilk düzenlendiği yıllarda İstanbul Modern Sinema'nın program yöneticisi olan Müge Turan ve ben de danışman olarak ekipte yer almaya devam ediyoruz. Sonraki yıllarda İstanbul Modern Sinema'nın program yöneticiliği görevini Müge'den devralan Belkıs Elgin, İstanbul Modern Sinema Programları Uzmanı Yiğit İyisever, uzun yıllar gösterilecek filmlerin kopya trafiğini

HİTLER'İN HOLLYWOOD'U

takip eden ve elektronik altyazılarını yapan Goethe-Institut Istanbul'dan Özlem Kaymak Hoş ile ekip tamamlanıyor.

Mini festival dediğime bakmayın, yılda bir düzenlenen ve 10 filmlik bir programı bile bu kadar az kişiyle hayata geçirmek gerçekten hiç kolay değil. İşin en zor kısımlarından biriyse, bu programın alametifarikası olan başlıkları bulmak. Bu yıl 'On Yıllar' demeyi uygun gördük. Seçkideki filmlerin 20. yüzyıl tarihinden farklı on yıllık dönemlerde geçiyor olması bir yana, Almanya'dan Yepyeni Filmler de onuncu yılını geride bırakıyordu. Sahi, bu 10 yıl içerisinde Alman sinemasında neler oldu?

Almanya'dan Yepyeni Filmler programına başladığımız sıralarda, yakın dönem Alman sinemasındaki en heyecan verici şey, Berlin Okulu akımı tüm dünyada tanınır hale gelmişti. Biz de 10 yıl içerisinde yaptığımız seçkilerde Christian Petzold'den Angela Shanelec'e, Dietrich Brüggemann'dan Christoph Hochhäusler'e, Tatjana Turanskyj'den Nicolette Krebitz'e ya da Jan Speckenbach'a çeşitli yönetmenlerin kariyerlerini takip ettik. Diğer yandan Margarethe von Trotta, Volker Schlöndorff ya da daha sonraki kuşaktan Oskar Roehler, Andreas Dresen veya Dominik Graf gibi ustaları da unutmadık. Bu yılki programa ek olarak biraz da bunları konuşmayı hedeflediğimiz bir sohbet gerçekleşecek. Almanya'dan Yepyeni Filmler'in konuğu olarak İstanbul'a gelecek Alman sinema yazarı ve yönetmen Rüdiger Suchsland, Müge Turan ve ben, 1 Kasım Perşembe günü saat 19.00'da İstanbul Modern Sinema'da, son 10 yılda Alman sinemasının içinden geçtiği değişimi konuşacağız.

Suchsland, sadece konuşmacı olarak konuk olmuyor. Yönettiği iki belgesel film, Weimar Dönemi Alman sinemasını analiz eden "Caligari'den Hitler'e" ve Nazi dönemi propaganda filmlerini masaya yatıran "Hitler'in Hollywood'u" da programda yer alıyor. Suchsland bu filmlerin gösterimlerine de katılacak.

Yazıya son vermeden önce bir diğer belgeselin altını çizmek isterim: Felix Moeller'in yönettiği "Sempatizanlar". Moeller, 70'li yıllarda Batı Alman medyasında Baader Meinhoff grubunu desteklemekle suçlanan çeşitli sol görüşlü entelektüeller ve sanatçılarla röportajlar yaparak o döneme bakıyor. Moeller'in röportaj yaptığı kişiler arasında annesi Margarethe von Trotta ve üvey babası Volker Schlöndorff da var.

SEMPATİZANLAR

1-11 Kasım tarihleri arasında bizler Almanya'dan Yepyeni Filmler'in 10. yılı vesilesiyle, sinema konuşmak için İstanbul Modern Sinema'da olacağız. Sinema konuşurken elbette tarihi, dünü ve bugünü de ele alacağız. Son 10 yılda izlediğimiz bu filmler aracılığıyla Almanya'yı ve daha fazlasını anlamaya çalışacağız. Sizleri de bekler, 11. programla tekrar görüşmeyi dileriz. **APM**

> ***Mini festival** dediğime bakmayın, işimiz **zor** gerçekten de...*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Tanrı bu kadar büyükse, neden bizden diz çökmemizi istiyor?"
Lars von Trier

'AYDINLANMA'DAN FESTİVALE

***Kariyo-Ababay Vakfı*'nın sponsorluğunda ilki düzenlenen *Başka Sinema Ayvalık Film Festivali*, önü çok açık bir oluşum, şimdiden olgunlaşmış, dinamik bir etkinlik.**

Tunca ARSLAN
tuncaarslan@yahoo.com

Kariyo-Ababay Vakfı'nın kurumsal çatısı altında ve son beş yıldır sinema kültürümüze önemli katkı yapan Başka Sinema kapsamında bu yıl ilk kez düzenlenen Ayvalık Film Festivali, program zenginliğinin yanı sıra gelecek yıllar açısından oldukça umut vererek başlayıp bitti. 5-10 Ekim günleri arasında gerçekleşen festival, kalıcı olma ve gelenek oluşturma iddiasını ilk yılında ortaya koyarken, çeşitli sorunların yaşandığı 'festival sektörümüzde' ciddi bir alternatif oluşturabileceğinin sinyallerini de verdi.

Ayvalık, film festivali deneyimine yabancı bir yer değil. 2012'den başlayarak çok daha küçük çaplı da olsa bazı girişimler söz konusu olmuş, kısa film ve belgesel yarışması ağırlıklı bir organizasyon çerçevesinde üç-dört uzun metraj filmin de seyirciyle buluştuğu AyIFF çok uzun ömürlü olamasa da bir tür zemin yoklamasında bulunmuştu. Kuşkusuz böylesi bir 'mirasın' ya da son yıllarda İstanbul'dan hatırı sayılır 'entelektüel göç alma' özelliğinin yanı sıra Ayvalık'ın tarihsel-kültürel derinliği de bir film festivalinin kalıcılaşması yönünden avantajlar sağlıyor.

Açılış törenindeki konuşmasında Sami Kariyo'nun söylediği, Nuri Bilge Ceylan'ın da tekrar altını çizdiği üzere film festivallerinin uzun vadedeki başarısı, hayat buldukları alanda bir eko-sistem yaratabilmelerinden geçiyor. Ayvalık'ta bunu mümkün kılmak, benzer pek çok beldeye göre çok daha kolay. Yalnızca festival gösterimlerinin yapıldığı üç ayrı salonu dolduran sinemasever kitleye bakarak değil, ilçenin sokaklarında küçük bir tur attığınızda, iki üç esnafla konuştuğunuzda bile hissedip soluyacağınız kültürel atmosfer dolayısıyla söylüyorum bunu. Yarı memleketim olduğu için rahatlıkla dile getirebilirim ki örneğin Kuşadası'nda artık rastlayamayacağınız türden bir atmosfer var Ayvalık'ta.

Osmanlının özel izniyle yarı özerk statüye kavuşan şehirde kilise baskısından kurtulan yerli halkın felsefe, astronomi, fizik gibi alanlara yönelmesiyle başlayan 'Ayvalık Aydınlanması'nın etkilerini bugün de görmek mümkün. İki yüzyıl önce Yunanistan ve diğer Avrupa ülkelerinden gelen bilim adamları, sanatçılar ve din adamlarının oluşturduğu 'akademi'nin ve aydınlanma ruhunun izleri halen Ayvalık'ın taş sokaklarında ve tabii ki sinema salonlarında, sanat mekanlarında, halkın hoşgörüsünde takip edilebiliyor.

'Yarışmasız' olma niteliğiyle özgünlük taşıyan, festival direktörü Azize Tan ile festival danışmanı Fatih Özgüven'in oluşturduğu 40 filmlik bir seçkiyle ilk yılını dolu dolu geçiren Ayvalık Film Festivali, 'butik' değil, önü çok açık bir oluşum, şimdiden olgunlaşmış, dinamik bir etkinlik duygusu bıraktı izleyenlerde. Önümüzdeki süreçte belediye olanaklarının daha geniş biçimde harekete geçirilmesinin sağlayacaklarından söz etmeye bile gerek yok.

ARAKÇILAR

Lars von Trier'in bir seri katilin zihninde çok sert bir yolculuğa çıktığı filmi "Jack'in Yaptığı Ev"den Hirokazu Koreeda'nın bu yıl Cannes'da Altın Palmiye kazanan, Japon toplumuna çok can acıtıcı eleştiriler getiren "Arakçılar"ına, Çin sinemasının en sıkı temsilcilerinden Jia Zhang-Ke'nın sarsıcı gerçekçilik örneği "Kül En Saf Beyazdır"dan Cafer Panahi'nin İran'da kadın ve sanatçı olmaya şiirsel dille baktığı "Üç Hayat"ına, Lübnanlı Nadine Labaki'nin ülkesindeki yoksulluk ve kaçak göçmenlik olgusuna odaklandığı "Kefernahum"dan Meksika yapımı "Müze"ye, Terry Gilliam'ın "Don Kişot'u Öldüren Adam"ından Haruki Murakami uyarlaması "Şüphe"ye kadar çok iyi filmler izledim Ayvalık'ta. Bir film festivalinden beklentiler açısından bu kadarı fazlasıyla yeterliydi zaten. **APM**

> **"Ayvalık'taki *kültürel atmosfer* umut veriyor."**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

YEŞİLÇAM SANDIĞI

"UMUT"UN İLHAM KAYNAĞI

Türk sinemasının yatağını değiştiren, pek çok insanın sinemaya başlama sebebi, en iyi film listelerinin incisi *Yılmaz Güney*'in "Umut" filminin ilham kaynağı, Güney küçükken ailecek yaşadıkları hazine arama macerasıymış. Serüveniyle başlı başına bir *belgesel konusu olabilecek* filmle ilgili bu önemli ayrıntıyı Güney'in kız kardeşi Leyla Demirezen, Hüseyin Tabak'ın "*Çirkin Kral Efsanesi: Yılmaz Güney*" belgeselinde anlatıyor.

Olkan **ÖZYURT**
olkanozyurt@gmail.com

Yıl 1974, meslek büyüğümüz, sinema yazarı Agâh Özgüç, 10 ay süren ve sinema dünyasından 127 kişinin katıldığı 'Türk Sinemasının En İyi 10 Filmi' soruşturmasının sonuçlarını açıklıyor. Birinci sırada 1970'te çekilen Yılmaz Güney'in "Umut" filmi var.

Yıl 2017, soruşturma bayrağını Özgüç'ten devralan sinema yazarı Uğur Vardan'ın yaptığı, sinema dünyasından 100 kişinin katıldığı, Türk sinemasının en iyi 100 filmi soruşturmasında "Umut" yine birinci çıkıyor.

Bu iki sonuç, yıllar geçse de sinemacılar ve sinemaya gönül verenler üzerinde "Umut"un etkisini yitirmediğinin göstergesi. Belli ki film hâlâ zamanın üzerinde geziniyor...

Hep söylenir, "Umut"un Türk sinemasının yatağını değiştiren filmlerden biri olduğu. Galiba bunu ilk öngörenlerden biri de Lütfi Akad'dır. Filmin ilk gösteriminden sonra Yılmaz Güney'i kucaklayıp tebrik ederken, "Bu bizim ilk gerçekçi filmimiz" demesini böyle yorumlamak da abartı sayılmaz. "Umut", kaç yönetmenin, sinemacının mesleğe başlama sebeplerinden biridir... Adı gibi umut aşılayıp birçok sinemacının hayatını etkilemiştir.

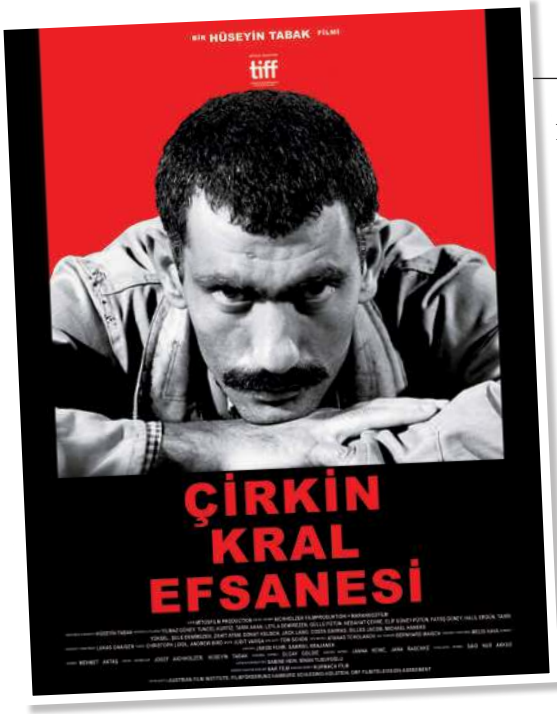

Üzerine çok şey yazılıp çizilen, en iyi film listelerinde bazen birinci çıksa da her daim ilk 10'da yer alan "Umut" hakkında bilinmeyen bir şey kaldı mı? Kalmış...

Hüseyin Tabak'ın "Çirkin Kral Efsanesi: Yılmaz Güney" belgeselinde bu filmle ilgili önemli bir ayrıntı var.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Sakin zamanlarda devrimci şarkılar söyleyenler, zor anlarda kapılar arkasında saklanmayı tercih ederler."
Yılmaz Güney

karar verdiğinde bu olayı hatırlayıp filme çekiyor...

"Umut"un macerası belki "Yol"un efsanevi macerasının gölgesinde kalır ama bu yapım da başlı başına serüveniyle bir film ve belgesel konusudur... Abuk sabuk gerekçelerle sansürlenmesi, Danıştay kararıyla gösterime çıkabilmesi, Cannes'dan davet alması, Arif Keskiner'in bir bavulun içine gizleyerek filmi festivale götürmesi, yolda bobinlerin karışması, Cannes'da beğenilmesi ve böylece Yılmaz Güney'e uluslararası dünyanın kapısının aralanması... Sonrasında Yeşilçam üzerindeki etkisi... Türkan Şoray'dan Münir Özkul'a, Memduh Ün'e farklı sinema anlayışları olan herkesin bu filmi canı gönülden sevmesi ve yıllar süren Türk sinemasının durumunu gözden geçirdiği tartışmalara neden olması... Bir filmin hem insanlar hem de sinemamız üzerinde bu kadar etkili olması az şey değil. Kolay kolay her filmin başaracağı bir şey de değil. Ve işin başlangıcındaysa bir çocukluk anısı var.

Hüseyin Tabak, "Çirkin Kral Efsanesi: Yılmaz Güney" belgeselinde Yılmaz Güney'i, yaratılan efsanesinin içine hapsolmaktan kurtarma çabasında... Bu çaba sayesinde Tabak, "Umut" ile ilgili eksik halkayı bulup çıkarıyor. Belki de yapmamız gereken bu: İnsanları efsaneleştirmeden anlamaya ve anlatmaya çalışmak. Çünkü böyle olduğu zaman kapılar aralanıyor ve o kapıdan bilinmeyen ya da unutulan, üstü örtülen olaylar, bilgiler ortaya çıkıyor... **APM**

"ÇİRKİN KRAL EFSANESİ: YILMAZ GÜNEY", SİNEMALARDA

Belgeselde konuşan Yılmaz Güney'in kız kardeşi Leyla Demirezen, çocukluk yıllarını anlatırken "Umut"un kendi hikayeleri olduğunu söylüyor. Hoş Fatoş Güney "Umut"un kopyası restore edilip Venedik Film Festivali'nde gösterildiğinde, "Bu film Yılmaz'ın babasının hikayesi" açıklaması yapmıştı ama bu bilgi dışında bir ayrıntı vermemişti. Leyla Hanım, Fatoş Güney'in açıkladığı bilgiyi daha da ete kemiğe büründürüyor belgeseldeki söyleşinde...

"Umut" sadece babasının değil aynı zamanda Yılmaz Güney'in, kız kardeşinin ve annesinin hikayesiymiş. Leyla Hanım ve Yılmaz Güney küçükken, babaları filmdeki gibi bir hazine arama macerası yaşamış. Yılmaz Güney de filmi bu hikayenin üzerine kurmuş.

Cabbar'ın ailesi gibi yokluk içinde geçmiş Yılmaz Güney ve ailesinin hayatı. Babaları filmdeki gibi bir hocayla gelmiş bir gün eve. O hoca günlerce onlarda kalmış. Yılmaz Güney de, Leyla Hanım da 'suya oturtulmuş'. Filmdeki gibi bir tas suyun içine bakıp hazinenin yerini görmeleri istenmiş hoca tarafından. Anneleri hocanın günlerce evde kalıp yiyip içmesinden şikayetçi olmuş, "Bizim yiyeceğimizi hocaya yediriyorsun" diye kocasına serzenişte bulunmuş. Ve baba hocayla birlikte hazineyi bulmak için araziye çıkmış, bir süre sonra hazineyi bulamadan dönmüşler.

Yılmaz Güney, o çocukluk günlerinde babası gibi yokluktan kurtulacaklarını düşünmüş müydü, bilinmez ama bu olayın onda iz bıraktığı belli. Düşünün, yıllar geçiyor ve sinemasının aksını değiştirmeye

> "Cabbar'ın ailesi gibi yokluk içinde geçmiş Yılmaz Güney ve ailesinin hayatı."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hakan ***BIÇAKCI***
bicakcihakan@gmail.com

Hayatın Absürt Anlamı

Absürt, sahneye ve diyaloğa dayanır. ***Daha mizahidir***. Yani güldürürken yadırgatır. Düşlerden çok hayatın kendisi ön plandadır. Varoluş anlamını yitirince iletişim çökmüş, mantıksız konuşmalar veya tuhaf sessizlikler ortama hâkim olmuştur. Absürt anlatılar belirli bir türün değil, doğrudan hayatın parodisidir. ***Hayatın anlamsızlığı başroldedir***.

Katakurilerin Mutluluğu (***Katakuri-ke No Kôfuku, Takashi Miike, 2001***)
Siz, Yaşayanlar (***Du Levande, Roy Andersson, 2007***)
Yanlış (***Wrong, Quentin Dupieux, 2012***)

Absürt anlatı, herhangi bir acayiplikler silsilesinden ibaret değildir kuşkusuz. Tüm saçmalığına rağmen kendi içinde bir anlam (veya anlamsızlık) bütünlüğü, tutarsızlıkları arasında bir uyum vardır. Kökü, II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'da ortaya çıkan Absürt Tiyatro'ya uzanır. Absürt Tiyatro'da Brecht'in (Epik Tiyatro'sundaki) 'yadırgatma' anlayışı sürdürülür. Her şey yabancıdır. Özdeşlik baştan sona kırılır. Grotesk öğeler ön plandadır. Bir akım olmaktan çok bir eğilimin temsilcileri tarafından yaratılan absürt, varoluşçuluk ve Albert Camus ile de bağlantılıdır. Camus bu terimi "Sisifos Söyleni" (1942) makalesinde ortaya atar. Şu ünlü yeniden aşağıya yuvarlanacağını bile bile her seferinde aynı kayayı yukarı ittirme cezası. Moral bozucu ve gerçekçi bir yaşam uğraşı benzetmesi. Absürt kavramı daha sonra Beckett'in "Godot'yu Beklerken" (1953) oyunuyla popülarite kazanır.

Sıkça karıştırıldığı sürrealizm ile de tam olarak aynı şey değildir absürt. Sürrealizm daha görseldir, gerçekliğin parçalanması üzerinedir, düşler ön plandadır. Absürt ise sahneye ve diyaloğa dayanır. Daha mizahidir. Yani güldürürken yadırgatır. Düşlerden çok hayatın kendisi ön plandadır. Varoluş anlamını yitirince iletişim çökmüş, mantıksız konuşmalar veya tuhaf sessizlikler ortama hâkim olmuştur. Absürt anlatılar belirli bir türün değil, doğrudan hayatın parodisidir. Hayatın anlamsızlığı başroldedir.

Katakurilerin Mutluluğu

KATAKURİLERİN MUTLULUĞU

Absürt tiyatro geleneğinin Japon aşırılığıyla buluşmasıdır denebilir "Katakurilerin Mutluluğu" için. "The Quiet Family"nin (Kim Jee-woon, 1998) serbest ve uçuk bir uyarlaması olan film aile ve saadet kavramlarını yadırgatır. Gıcık, rahatsız edici ve ortak olamayacağımız bir mutluluk hakimdir hikayeye.

Film, aile işletmesi olan bir konuk evinde, küçük bir dağ otelinde geçer. Tüm hazırlıklar tamamdır ama gelen giden yoktur. Nihayet ilk misafir kapıyı çalar. Fırtınalı gecede gelen yalnız ve melankolik adamın bir odaya ihtiyacı vardır. İntihar etmek için. Aile odada adamın cansız bedenini bulunca beklenmedik bir tepki verir. Müzikal bir tepki. Yaşadıkları dehşeti şarkılarla dile getirirler. Ve ardından o kadar özendikleri mekanlarının adı kötüye çıkmasın diye ölen adamı bahçeye gömerler.

Sırada bir sumo güreşçisiyle çıtı pıtı sevgilisi vardır. Sevişme esnasında kalpten giden dev adam, kız arkadaşını da altında bırakarak kendisiyle birlikte götürür. Bu çift de güreşçinin ölü bedenini aşağı indirmenin zorluklarına rağmen gömülür.

Ardından gelen misafir de arıların saldırısı sonucu hayatını kaybeder ve hiç vakit kaybetmeden gömülür. Birbirinden misafirperver insanlardan oluşan şirin aile işletmemiz bir tür toplu mezarlığa dönüşmektedir adım adım. Arada müzikale dönen filmde bir Uzakdoğu çılgınlığı olan karaoke estetiği de eksik olmaz.

Sırada dört kişilik bir aile vardır. Hasta bir çocuk. Blok flüt çalarak kapıdan giren bir kız. Ve donuk bir anne baba. Anne odaya çıkmadan sağlam bir ip isteyince bizimkiler dört kişilik mezarları bir güzel kazıp önceden hazır ederler. Ertesi gün konuk aileyi karşılarında sapasağlam görünceyse hayalet görmüşe dönerler. İp, ufaklığın pantolonu için istenmiştir. Konuklar blok flütünü çalmaya devam eden kızın huzursuz melodileri eşliğinde oradan ayrılırlar. Ve bu noktadan sonra absürt vites değiştirir. Tüm ölüler hortlayarak danslara ve şarkılara katılır. Yarı çürümüş ama çok neşeli bir halde.

Finaldeyse polisler gelir. Ama film boyunca sessiz sedasız toprağa gömülenler için değil, tesadüfen oraya sığınan bir katil için. Katil yakalanır, polisler onunla birlikte uzaklaşır. Son bir felaket olan volkan patlaması da atlatılınca bizim aile ölülerle dolu toprağın üzerindeki kırlarda neşe içinde koşturur. Filmin üst sesi olan küçük kızın sözleri "hayat bu" diye biter. Ve son sahnede vadesi dolan dede ışıma

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Siz, Yaşayanlar

> *Tren gibi* giden evler. Günlük hayatın, aile-iş ilişkilerinin, törenlerin, yasaların anlamsızlığının *geçit töreni.*

efektiyle gökyüzüne uçar. Aşağıda kalanlar ise saygıdeğer aile büyüklerinin ardından gökyüzüne bakıp hep bir ağızdan "Yeaah!" diye bağırırlar.

SİZ, YAŞAYANLAR

Donuk ifadeler resmi geçidi olan soğuk ve kasvetli bir İsveç komedisi "Siz, Yaşayanlar". Absürdü ciddiye alan bir komedi. Sabit kameranın görüntülediği durağan karelerden oluşan filmin ön planında ifadesiz karakterler, grotesk mizansenler, fonundaysa genellikle bir pencere veya aralık bir kapı vardır. Ara sıra karakterler 'dördüncü duvar'ı yıkarak bize bakıp tuhaf rüyalarını anlatmaya başlarlar.

Birbiriyle bağlantılı olmakla birlikte bağımsız görünen bloklar halinde ilerler anlatı. Kocası kendisine 'cadaloz' dedi diye sınıfta hüngür hüngür ağlayan bir ilkokul öğretmeni. Rüyasında kasvetli aile yemeğini neşelendirmek için ilk defa örtü çekme numarasını deneyen ve iki yüz küsur yıllık yemek takımını parçalayan, bu nedenle de bir yandan birasını içen mahkeme heyetinin kararıyla elektrikli sandalyeye giden işçi. Anlık bir cinnetle çok önemli bir toplantıya gidecek olan müşterisinin kafasını ortadan kazıyan berber. Tren gibi giden evler. Günlük hayatın, aile-iş ilişkilerinin, törenlerin, yasaların anlamsızlığının geçit töreni. Filmin "Yanlış" ile ortak noktası ise, musluğu açıp suya dokunmadan geri kapatan bir karaktere sahip olması.

YANLIŞ

Sabah başucundaki saatin 7.59'dan 7.60'a dönmesiyle uyanır yalnız yaşayan genç adam Dolph. Köpeği Paul kayıptır. Her yere bakar ama bulamaz. Mecburen evden çıkar. Üç ay önce kovulduğu işine devam etmektedir kimse onu orada istemese de. Alçak tavanlı boğucu ofiste sürekli yağmur yağmaktadır. Girişi havlularla dolu patron odası hariç.

Film boyunca bir adam kırmızı arabaları maviye, mavi arabaları kırmızıya boyar. Dolph'un bahçesindeki palmiye kendiliğinden çam ağacına döner sonra. Bahçıvan Victor yeni bir palmiye dikmek ister onun yerine. Victor ölür ama sonra işini bitirmek için geri döner.

Daha sonra ortaya çıkar ki köpeği Paul bir firma tarafından çalınmıştır. İnsanlara kaybettiklerinin değerini hatırlatmak için onları çalıp belirli bir süre sonra da iade eden bir firma tarafından. Bir tür kıymetini bildirme şirketi. Firmanın kurucusu Master Chang, Dolph ile buluştuğunda bu işleyişi anlatır. Ancak bu defa bir hata olmuştur. Paul gerçekten kaybolmuştur. Master Chang'in ayarladığı üst düzey dedektif kayıp köpeğin peşine düşer. Dedektifin yöntemleri filmin genel mantıksızlığına uygundur: Hayvanın mamasını yer, oyuncaklarını ve dışkısını inceler ama kesinlikle fotoğraflarına bakmak istemez.

Bir süre sonra karşılaştığı herkes Kafkaesk bir hava yaratarak Master Chang'in ofisinde olması gerektiğini söyler Dolph'a. Sonunda oraya gittiğindeyse Master Chang sadece rüyasını anlatır. Bu sırada dedektif aldığı örnek dışkının bilinçaltını görüntüleyerek köpeğin kaçırıldığını öğrenir. Dolph'un bunu zaten bildiğini öğreninceyse cinnet geçirir.

Dolph başına gelenlerden yorgun düşmüş bir halde ve kafasına aldığı darbeyle dedektifin yanından ayrılır. Kırmızıya boyanmış olduğu için mavi aracını bulamaz. Çaresizce yürür ve tam da tüm ümitleri tükenmişken filmin mutlu sonunda Master Chang'in rüyası gerçek olur: Otobüsten inen Paul, sahibi Dolph'a koşar. **APM**

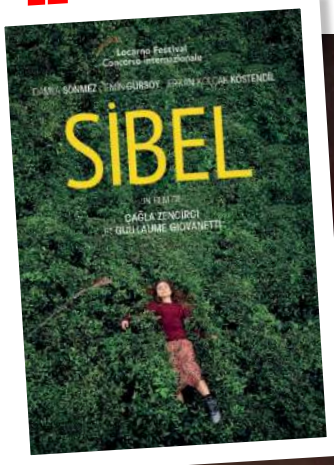
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Sessizlik, dünyanın benden duyacağı son şey olacak."
Marlee Matlin

SESSİZLİĞİN DİLİ

Damla Sönmez'in adanmış oyunculuğunu mükemmelen değerlendiren "_Sibel_", dünya prömiyerini yaptığı _Locarno_'dan bu yana ödüle doymayan bir gösterim serüveni yaşıyor. Filmin yönetmenleri _Çağla Zencirci_ ve _Guillaume Giovanetti_ ile "Sibel"in bu serüvendeki kilometre taşlarını konuştuk.

Müge **TURAN**
mugetu@gmail.com

Dünya prömiyerini gerçekleştirdiği Locarno Film Festivali'nden Ekümenik ve FIPRESCI, Adana Film Festivali'nden En İyi Film, Ulusal Yarışma'dan ise En İyi Senaryo ve En İyi Kadın Oyuncu ödüllerini alan "Sibel"in yönetmenleri Çağla Zencirci ve Guillaume Giovanetti ile filmin yapım sürecini, sözlü tarih ve masal ilişkisini, kuş dilini, geleneksel toplumda kadının sesini ve sessizliğini konuştuk.

"Sibel"in ilk dürtüsü neydi; öykü mü, karakter mi, kuş dili konuşan köy mü?
ÇZ: Bugüne kadarki film yapma şeklimiz şöyle: Önce bir yere gidiyoruz, oranın insanlarını dinliyoruz. Sonra o insanları bize anlattıkları hikayelerden tasarladığımız kurmaca filmde rol almaları için ikna etmeye çalışıyoruz. "Sibel"de de profesyonel olmayan oyuncularla çalıştık, onlardan kendilerini oynamalarını istedik. Bir başka koşul da gideceğimiz yörenin dil ve yemeğini sevmemiz gerekiyor. 2003'te "Dünyanın Dilleri" isimli bir kitapta Karadeniz bölgesinde Kuşköy ile ilgili yazıyı okuduğumda etkilendim, ama sonra unuttum. Yıllar sonra Karadeniz'de gezideyken gerçek mi efsane mi olduğunu görmek için yukarı çıktık. Kuşköy'ü orada keşfettik.
GG: Türkçe heceleri ıslık çalarak gerçek bir dil konuşuyorlar, şiiri bile ıslıkla okuyabiliyorlar! Tek sorun genç kuşağın bu dili bilmemesi. Yaşlılar ve çocuklar konuşabiliyor. Okulda öğretilmiyor ve aslında yüzlerce yıldır kullanılsa da bugün nesli tükenmeye yüz tutmuş. Peki biz bundan nasıl bir film yapabilirdik? Bir gün köye gidip gelmelerimiz sırasında ıslık diliyle konuşan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÇAĞLA ZENCİRCİ

GUILLAUME GIOVANETTI

Fotoğraflar: Marie-France LECUYER

genç bir kızla tanıştık...

Yani 'gerçek' bir Sibel var?
GG: Evet, sonrasında onun 'dilsiz' olduğunu öğrendik, yani sadece ıslıkla anlaşabiliyor. Buradan bir karakter çıkarırız gibi geldi, yani karakter başlangıç oldu diyebiliriz.

Öykünün temelinde bir dil meselesi var. Islık dilini tanımlarken seslerin kuş veya eskiden yarasalara ait olduğu söyleniyor. Filmde insan veya hayvana ait olduğu belirsiz olan kemikler var. Sizin için insan ile hayvan arasındaki geçişli ilişki ne ifade ediyor?
GG: İçindeki gücü ait hissettiği doğada arayan bir karakter yaratmak istedik. Aslında tüm hikaye Sibel'in ormanda o kurdun peşinden kemikleri ararken içindeki dişil gücü keşfetmesi.
ÇZ: Kemik fikri yazarken ortaya çıktı. Kurt sürüsünün lideri her zaman dişidir. Ben modern kadının temel rolünü kaybettiğini düşünüyorum. Doğadan o denli kopuğuz ki dişi kurdun gücünden mahrumuz. Sibel de kız kardeşinin ona ihtiyaç duyduğu anda güçlenmeye başlıyor. Sibel'in köydeki diğer kadınlardan farklı olmasını arzuladık, başka bir şekilde evrilmesini, özgürlüğünü doğadan almasını. Sibel, dişi kurt rolünü üstlenir hale geldi. Ayrıca çene ve kuyruk kemiği haricinde kemiklerin insan veya hayvana ait olduğunu eğer bir zoolog değilseniz anlayamazsanız. O yüzden kurt ile insan kemiği arasında bir fark yok Sibel açısından, yeter ki o bilinmeyen düşmanı, kurdu alt etsin!

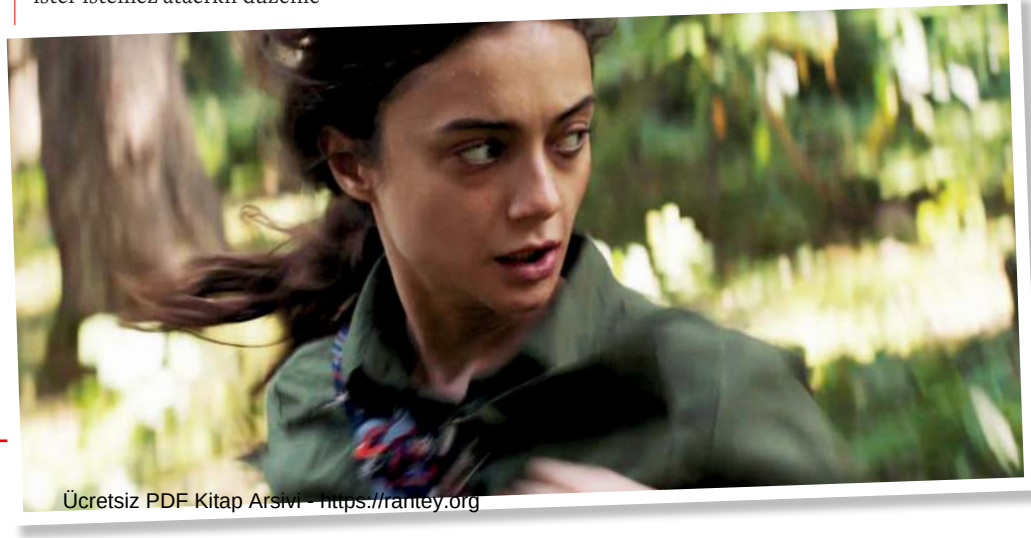
Ormandaki kurt metaforu, Sibel'in kırmızı lastik ayakkabıları, babasının gözde kızı olması gibi farklı masallardan ekmek kırıntıları görüyoruz "Sibel"de...
ÇZ: Birçok farklı masaldan ve yerel öykülerden topladığımız ipuçları var. "Gelin Kayası" efsanesi mesela. "Külkedisi", "Kırmızı Başlıklı Kız"ın izleri var. Masalların evrensel etkisini, hissiyatını bizim öyküye geçirmek istedik.

Neden Damla Sönmez?
ÇZ: Onu oynadığı birkaç film ve diziden biliyorduk, ama asıl büyükannem Damla'yı çok seviyordu ve "Onunla çalışmalısınız" diye defalarca ısrar etti. Normalde profesyonel olmayan oyunculardan esinlenip onlarla çalıştığımız için ilk kez yazarken gözümüzün önünde bir yüz yoktu ve daha zor geldi. Çekimden 2,5 yıl önce Damla ile tanışmak istedik. Henüz senaryoyla ilgili beş cümlem olmasına rağmen "Rolü istiyorum" dedi, "ama ıslık çalmayı hiç bilmiyorum."
GG: Çok hevesliydi. Bizim için en önemli şey oydu. Sonunda da çok iyi bir iş çıkardı. Fiziksel performans gerektiren bir rol. Kuşdili eğitmeni Civelek ile ilk ıslık sesini, varyasyonlarını, sonra ise tüm dili öğrendi. Damla'nın ıslıkla söylediği her şey gerçekten doğru, uydurma değil. Kameraya her şeyini verdi, bir dakika bile durmadı.

Kamera da Sibel gibi huzursuz, sanki yerinde duramıyor, sessizlikle çığlık arasında bir yerde sıkışmış gibi...
ÇZ: Sibel'in dilsiz olması onu ötekileştirip yalnızlaştırıyor ama aynı zamanda ona başka bir güç veriyor. Sibel'in bu 'engeli' tamamen sosyal bir şey, uğursuzluk getireceğine inanılıyor, kendi de asla evlenemeyeceği fikrini içselleştirmiş. Kadınların onu dışlamasının bir sebebi de aslında onun özgürlüğünü, kendi başına yetmesini kıskanmaları. Ama her ne kadar aforoz edilmişse de Sibel'in yine de tek isteği köy tarafından kabul edilmek, sevilmek. O köyde doğmuşsan fazla seçeneğin yok: Ya Sibel oluyorsun ya Narin.
GG: Kuşköy'ün gerçek muhtarı da kafası açık, meraklı, ileri görüşlü, mülayim bir adam. Geleneksel köy hayatının içine girince ister istemez ataerkil düzenle karşılaşıyorsun. Kadınlar arasındaki dayanışmanın zayıf olması da ataerkil yapıyı besleyen bir şey. Sibel'in babası o baskıdan dolayı sıkışmış, onun da kızından aldığı bir güç var ve o gücün kendisinden uzaklaştığını hissettiği anda otoriter baba rolüne girmeye çalışıyor ama yapısı öyle değil. Sibel gibi onun da evrilmesi gerekiyor.
ÇZ: Bu arada Sibel'in adı gerçek muhtarın kızlarından birinin adı. Bugün çok hoş bir yorum okudum: "Eğer ıslık dili sayılıyorsa Sibel, Bechdel testini geçer."

Türkiye'de başka bir film yapmak istiyor musunuz?
GG: Kesinlikle. Harika bir deneyimdi. İlk günden köy ahalisi tarafından çok iyi karşılandık, pek çoğu irili ufaklı rollerde oynadı. Gerçek Sibel'in, yani muhtarın evinde kaldık, yatağında uyuduk. İki hafta önce muhtarın evinde sonra da köyde gösterim yaptık, izlemek için civar köylerden minibüslerle geldiler. Filmdeki gibi bakkalı var muhtarın ve çığırtkanlığını yaptı filmin. Okuldaki projeksiyon makinesini kullandık. Yüzlerce kişi küçük bir sınıfta tıkış tıkış izledi filmi. Resmi olmayan prömiyerimiz oldu. Tüm bunlardan öte, Türkiye'de film yapmak gibi bir sorumluluğumuz olduğunu da hissediyoruz. **APM**

"SİBEL", PEK YAKINDA SİNEMALARDA

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Dağıtım çeşitliliğinin olmaması, Türkiye'ye ait ciddi bir sorun."
Ömür Atay

Gözde Mutluer

Ömür Atay'ın "Kardeşler"indeki performansıyla 25. Uluslararası Adana Film Festivali'nden Umut Veren Genç Kadın Oyuncu Ödülü ile dönen Gözde Mutluer, reklamlarla başlayıp televizyonla devam eden oyunculuk kariyerini sinemayla da taçlandırmayı başarıyor.

Fırat ATAÇ
firat_atac@hotmail.com

Sinema sektörüne bir girip pir giren oyuncuları mercek altına aldığımız Gençlik Başımda Duman'ın bizden ilk hikayesinin başrolünde Gözde Mutluer var. Bu durumun tek nedeni, köşenin tüm ana fikrini yansıtırcasına 25. Uluslararası Adana Film Festivali'nden Umut Veren Genç Kadın Oyuncu Ödülü ile dönmesi değil tabii ki. Ne diyelim? "Zaten aklımızdayken bu ne güzel bir tesadüf?"

Gözde Mutluer, erken yaşta kendi ayakları üzerinde durmaya başlayanlardan. Henüz 16 yaşında terk-i diyar eyleyerek yerleştiği İstanbul'da daha önceki hayatında hayalini kurduğu şeylere verdi kendini. Asıl ilgi alanı resim olmasına rağmen oyunculuğun gelip onu bulduğunu söyledi her seferinde. Net olarak sayısını bile hatırlamadığı reklam oyunculuğu silsilesinde kamera önü ve arkasıyla ilgili her şeyin kendisine büyülü geldiğini fark etti. Marmara Üniversitesi Sinema ve Televizyon bölümüne başlaması, büyüyü yakalamışken bırakmama isteğiydi belki de.

İlk dizisi "Melekler Korusun", sadece kendisinin değil Özge Özpirinçci ve Selin Şekerci gibi genç oyuncuların da yıldızını parlattığı bir projeydi. Akabinden günümüze kadar "Lale Devri", "Tövbeler Tövbesi", "Asla Vazgeçmem" başta olmak üzere birçok dizide oynamasına rağmen "Melekler Korusun"un kendisindeki yeri ayrı.

Deneyimini "Sürekli Hümeyra'yı izledim. Sonra set çalışanlarına kaydı gözüm. Tüm teknik ekibin nasıl çalıştığını gördüm. Neler yaptıklarını... O anda sete âşık olduğumu fark ettim" şeklinde özetliyor.

Alper Çağlar'ın yazıp yönettiği "Dağ" filminde canlandırdığı Pelin karakteriyle sinemaya geçiş yapan Mutluer, seneler 2015'i gösterdiğinde bu sefer "Kardeşim Benim" ile sinemaseverlerin karşısına çıktı. Proje seçiminde niceliğe kendisini kaptırmaması ve doğru projelerde yer alabilmesinin sırrı ise çok saygı duyduğu menajeri Renda Güner'le ortak akıllarında saklı.

Gelelim kendisini geniş kitlelere tanıtan "4N1K" macerasına. Büşra Yılmaz'ın önce Wattpad alemi, daha sonra kitap raflarını kasıp kavuran gençlik romanının sinema uyarlamasında kaptığı Yaprak rolü, uzun süre dineceğe benzemeyen bir fırtınanın başlangıcı. Projenin bu kadar geniş bir kitleye hitap edebileceğini hissetmiş olsa da gelinen nokta onu da şaşırtmış: "Yaprak karakteri bana teklif edildiğinde kitabı okumamıştım. Başladıktan çok kısa bir süre sonra bitirdim. Kitabı çok sevdim. Dili yalnızca bahsettiği yaş grubunu değil genel okuyucuyu da yakalıyordu. Olay örgüsünün aile-okul arasına sıkışıp kalmaması ve tek kadın karakter olmak beni cezbetti. Kitabın ve dolayısıyla sinema filminin gençlere nefes aldırtacak bir çekiciliği olduğunu düşünüyorum."

İlk filmin gişede sağladığı başarı, beraberinde hem ikinci filmi hem de Fox TV için çekilen diziyi getirdi. "4N1K"ya artık 'evren' yakıştırması yapabileceğimizi gösteren internet dizisi de çok yakında Fox'un dijital platformunda yayınlanmaya başlayacak. Mutluer'in aktif olarak ön hazırlık sürecinde de bulunduğu internet projesinin 'normal süreli' bölümler içereceğini söyleyelim.

Sadık bir festival takipçisi olan oyuncunun en büyük hayallerinden biri de "Kardeşler" filminin kadrosuna katılmasıyla gerçekleşti. Hayat onu başka bir yere götürürken aklının kaldığı yer tam olarak burasıydı. Bağımsız bir filmde rol alıp oyunculuğunun bilinmeyen tarafını keşfetme isteği iyiden iyiye kendini belli etmeye başlamışken Ömür Atay'la yolları kesişti. Dünya prömiyerini Karlovy Vary Uluslararası Film Festivali'nde yapan "Kardeşler"de canlandırdığı Yasemin karakterinin içine girişini şu cümlelerle anlatıyor: "O güne kadar hep girişken, konuşkan kadınları oynadım. Ben de böyle biriyim. Yasemin rolü için ise yalnız olmayı seçtim. Eskişehir'deki çekimler boyunca kendimi dinledim. Bana iyi geldi. Beslendiğimi, geliştiğimi

SADIK BİR FESTİVAL TAKİPÇİSİ OLAN GÖZDE MUTLUER'İN EN BÜYÜK HAYALLERİNDEN BİRİ DE "KARDEŞLER" FİLMİNİN KADROSUNA KATILMASIYLA GERÇEKLEŞTİ.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

> *O güne kadar hep girişken, konuşkan kadınları oynadım. Ben de böyle biriyim. Yasemin rolü için ise yalnız olmayı seçtim.*

hissettim. Bu film benim için bir dönüm noktası oldu."

İç dünyasını böyle anlattığı sürecin dış dünyaya tezahürü ise kazandığı Umut Veren Genç Kadın Oyuncu Ödülü oldu. Saygı duyduğu bir yönetmenin kendisini tercih etmesi ve senaryoya hizmet edebileceğini düşünmesi halinde elinden geleni ardına koymayacak bir kadın. Kendine yeni dünyalar kurmayı seviyor. Tam da bu noktada kimi zaman sinemadan daha çok aidiyet hissettiği resim devreye giriyor.

Akrilik, sulu boya ve dijital çalıştığı bu alanda her daim üretken. Çalışma temposunun yüksek olduğu dönemlerde verdiği zorunlu aralarda en çok özlediği şey resim yapmak. İlk akla gelen çalışmaları arasında Sıla'nın "Joker" adlı albümünün kapağı var. Hatta bu ortaklık Sıla'nın diğer albüm çalışmalarında görsel tasarım konusunda bir nevi danışmanlık yapmasıyla devam etmiş. Uzun vadeli planları arasında yer alan senaristlik ve yönetmenlik hayalinin yansımalarını, rejisör koltuğuna oturduğu, Sıla'nın "İmkansız" klibinde deneyimlemek mümkün.

En sevdiği yönetmen sorulduğunda hiç tereddüt etmeden Greta Gerwig cevabını veren Gözde Mutluer'in tüm bileşenlerini kendisinin yaratacağı filmini çekme konusundaki isteği, alametifarikası olan gözlerine fena halde yansıyor. Bize de kendisine başarılar dilemek düşüyor... **APM**

"KARDEŞLER", PEK YAKINDA SİNEMALARDA

Sevin *OKYAY*
sevino@gmail.com

Miss Mirren **Ebediyyen Genç**

Bazı oyuncular hep iyi, özenli performanslar sunar. Karakterlerini hep benimser, abartmaz. Ama ruhunu da her karaktere katmaktan geri kalmaz. ***Ateşli Rus ruhu*** ile karışık, ***sakin İngiliz ruhu*** olsa da...

David Thomson, elimden düşürmediğim kitabı "Biographical Dictionary Of Film"de "Helen Mirren öyle çalışkandır ki, (sonuçta) kıymetini bilmeme eğilimi doğar insanda," diyor. "O ise, hep farklı şeyler arar." Doğruya doğru! Bazı oyuncuların iyi oynamasına alışkınızdır. Onlardan hep aynı düzeyde oyun bekleriz. Vasat bulduğumuz zaman (bu kendi vasatı bile olsa) kendimizi kandırılmış hissederiz. O bize hiç vasat olanı sunmadı.

Hackford'la Antalya'da.

Zarif ve cazip Miss Mirren, yönetmen eşi Taylor Hackford ile 2006 yılında Antalya'ya gelmişti. Şans işte, biz de oradaydık. Antalya Havalimanı'nda Mirren ve Hackford'u bir basın ordusu karşılamış. Basın mensuplarına kısa bir açıklama yapan Helen Mirren, Türkiye'ye ilk kez geldiğini söyleyerek, Türk filmlerini izlemek için sabırsızlandığını belirtti. Gerçekten de izledi. Hem de konuklara ayrılmış özel yerlerde değil, sıradan izleyici gibi. Karı-koca kibar ve samimiydiler. Onlarla konuşmak isteyenlerle konuştular. Tanışmak isteyenle tanıştılar, el sıkıştılar.

Miss Mirren burada gözümüze (iyi anlamda) olabildiğince İngiliz görünmüştü. Oysa, yakınlarının "Popper" diye hitap ettiği aktrisin asıl adı, İlynea Lydia Mironoff. 26 Temmuz 1945'te İlyena Mirnoff olarak Essex'de doğdu. Soylu bir Beyaz Rus mültecinin torunu. Dedesi Çarlık Rusyası adına bir silah anlaşması imzalamak için Londra'ya gelmiş, sonra da mecburen orada kalmış. O ise kendisini, altmış iki yıl önce doğduğu yerle özdeşleştirerek, tam bir Essex kızı olduğunu söylüyor. Bir Rus soylusunun, muhtelif işleri arasında Londra Filarmoni'de keman çalmanın da bulunduğu bir babanın kızıydı, ama ailesini memnun etmek için öğretmenlik yüksek okuluna gitti. Ne var ki, gerçek aşkı olan oyunculukla bağlarını da, hafta sonu ve tatillerde Ulusal Gençlik Tiyatrosu'nda çalışarak sürdürdü. 1965'te Old Vic'te sahnelenen "Antony Ve Cleopatra"nın Cleopatra'sı ile aldığı müthiş övgüler, onun Kraliyet Shakespeare Tiyatrosu'na transferini sağladı. 1960'ların sonundan bu yana tiyatro, film ve TV arasında başarıyla mekik dokuyor.

Sinemaya Peter Hall'ın "Bir Yaz Gecesi Rüyası" (A Midsummer Night's Dream) ile 1968'de geçti. Dört yıl sonra da Afrika turunda bir başka Peter'a, Peter Brook'a "Conference Of the Birds" ile refakat etti.

Mirren sinemada ve televizyondaki performanslarına güç, cinsellik ve yetenek bileşimi getirdi. Zaten ilk yıllarında da Londra ve New York sahnelerinde tiyatroseverleri enerji ve yeteneğiyle etkilemişti. Hatta ilk filmlerinde de (Savage Messiah, Caligula), erotik denebilecek rollerle dikkati çektiği söylenebilir. Zaman zaman, örneğin Michael Powell'ın "Çıplak Model"inde (Age Of Consent, 1969) olduğu gibi son derece şehevi bir oyuncu izlenimi yarattığına rastlanmıştır. Buna karşılık Lindsay Anderson'ın "Talihi Adam"ında (O Lucky Man!, 1973) şehvetin burleskini oynamıştı. 'Düşünen adamın cinsel sembolü' ünvanına hangisi ile kavuştuğunu bilmiyoruz. Belki de "Aşçı, Hırsız, Karısı Ve Aşığı"ndaki (The Cook, The Thief, His Wife, And Her Lover), bıçağın ucunda çapkınlık eden o akıldan çıkmaz kadın karakteriyledir. Doğrusu, unutulmaz bir film ve performanstır.

"Bir Yaz Gecesi Rüyası"nın sinema versiyonunda yer aldıktan on üç yıl sonra da bir televizyon versiyonunda Titania'yı oynayarak büyük takdir toplamıştı. Cannes'da 1984'te "Özgürlük Uğruna" (Cal), 1995'te de "The Madness Of King George" ile En İyi Kadın Oyuncu ödülünü aldı. 1990'ların başında ise İngiltere Sinema Akademisi onu televizyondaki polisiye dizisi "Prime Suspect"deki (1991) rolü için, fazlasıyla hak ettiği bir BAFTA'yla ödüllendirdi. 1980'lerden itibaren, muazzam yeteneğinin hakkını vererek beyazperde repertuarını genişletti.

Ne var ki, en başarılı yılı kraliçelerle haşır neşir olduğu 2007'dir. İngiliz sahne, ekran ve perdesinin en saygın oyuncularından Helen Mirren o yıl İngiltere'nin iki kraliçesini, 1. Elizabeth ve 2. Elizabeth'i birden oynama şansına erişti. Böylece, 'kraliçe'leri de altılamış oldu: "The Queen" (2006), "Elizabeth I" (2005), "The Prince Of Egypt" (1998), "The Snow Queen" (1995), "The Madness Of King George" (1994) ve "Caligula" (1979). Bir asalet ünvanı olan C.B.E.'yi vaktiyle reddetmiş oyuncu, buna karşılık "Dame" ünvanını geri çevirmedi. Gururuna yenildiğini söylüyor. Kendi deyişiyle "zırvalığın 'krem dö krem'i" olan Oscar'dan da başarıyla çıktı ve "The Queen" ile bu ödüle de kavuştu. Kötü kızları da sık sık oynamış bu "Essex kızı", 73 yaşına rağmen hâlâ hem güzel, hem seksi. **APM**

> **"En başarılı yılı, kraliçelerle haşır neşir olduğu *2007'dir*. O yıl İngiltere'nin iki kraliçesini, 1. ve 2. Elizabeth'i oynama şansına erişti."**

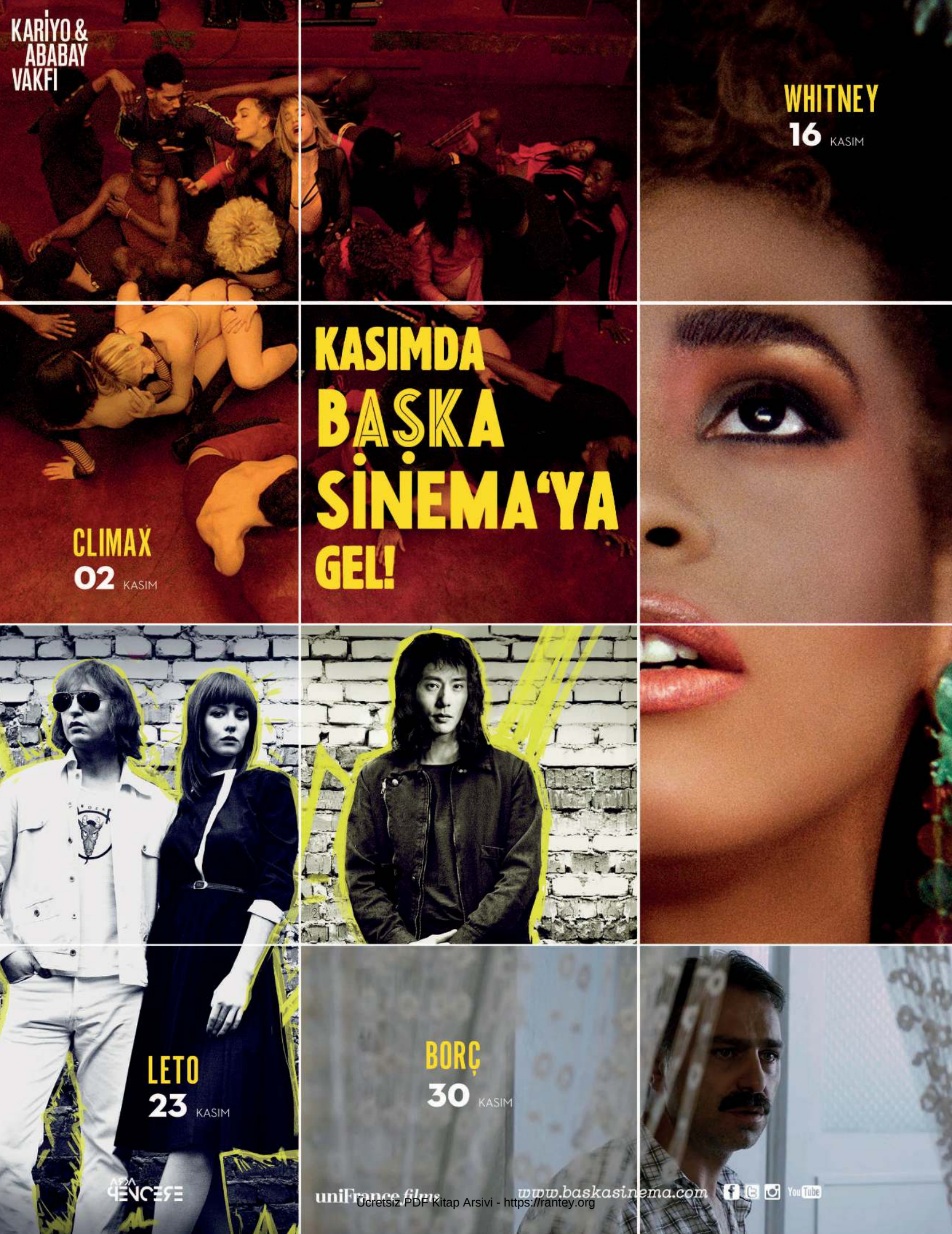

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

> *Helen Mirren* sinema ve televizyondaki performanslarına güç, cinsellik ve yetenek bileşimi getirdi.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - [illegible]

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Onat Kutlar'a ithafen

Tenkit

32
Ay'da İlk İnsan
Ali Ercivan

38
Climax
Utku Ögetürk

41
Anons
Fırat Ataç

42
Bir Yıldız Doğuyor
Tuba Büdüş

45
Tutsak
Batu Anadolu

36
YAZ
Janet Barış, *'müzikli' Rus filmine methiyeler düzdü.*

44
Whitney
Whitney Houston'ın çalkantılı hayatı ve kariyerine odaklanan bu nefis belgesel, aynı 'kaçmaz'larından. Gözde Hatunoğlu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

AY'DA İLK İNSAN

"Ay'da İlk İnsan"ın sunabileceği fazla bir şey olmayınca, Damien Chazelle de elinden geldiğince filmi görsel ve işitsel bir tecrübeye dönüştürmeye çabalıyor.

★★★

BİÇİM ★★★ İÇERİK ★★ OYUNCULUK ★★★

First Man ÇIKIŞ 19 Ekim

YÖNETMEN Damien Chazelle **SENARYO** Josh Singer (James R. Hansen'ın kitabından) **OYUNCULAR** Ryan Gosling, Claire Foy, Jason Clarke, Kyle Chandler, Corey Stoll, Patrick Fugit, Christopher Abbott, Ciarán Hinds, Olivia Hamilton, Pablo Schreiber, Shea Whigham, Lukas Haas, Ethan Embry

YAPIM 2018 ABD **SÜRE** 141 dk. **DAĞITIM** UIP (Universal)

*Ali **ERCİVAN** - ali.ercivan@gmail.com*

Hollywood'un dâhi çocuğu. Damien Chazelle'e dair en sık tekrarlanan yakıştırma bu herhalde. Ne de olsa 'en iyi yönetmen' Oscar'ını kazanmış en genç isim. "Whiplash" ve "Aşıklar Şehri" (La La Land) gibi iki film çıkarmış ortaya, az şey mi? Büyük projelerin ona emanet edilmesi, onun da stüdyo filmlerine meyletmesi doğal bir netice. Bir Barry Jenkins yolundan gitmeyi değil, büyük filmlerin yönetmeni olmak istediğini çoktan belli etti Chazelle. "Ay'da İlk İnsan", filmografisinde bu yeni aşamanın ilk adımı.

'Anti-biyografi' tanımı çok yapılıyor "Ay'da İlk İnsan" için. 1969'da Ay yüzeyinde yürüyen ilk insan olan Neil Armstrong'un hikayesini anlatıyor film ama doğrudur, standart bir biyografi ya da başarı hikayesi gibi yaklaşmıyor mevzuya. Bir Amerikan propaganda malzemesine de dönüştürmüyor öyküyü, o konuda da temkinli davranmaya gayret ediyor. Ay sekansında ABD bayrağının dikilişinin gösterilmemesi, Amerika'da bu yüzden yaygara kopardı herhalde. Bunun yerine, Chazelle ve senarist Josh Singer, çatıyı duygusal bir yerden kurmaya çalışıyor. Armstrong'un kanserden kaybettiği küçük kızının acısı üzerinden...

Çünkü, kabul edelim, sonunda Ay'da yürünmesiyle biteceğini en baştan bildiğimiz, yeni bir şey vaat etmeyen, dramatik anlamda kayda değer çatışmalar sunmayan bir öykü Armstrong'unki... Kendisinin de sinema için ideal bir karakter olmadığı anlaşılıyor. Disiplinli, kontrollü, iş odaklı bir mühendis. Onun hikayesinde dramatik olan tek unsur, kızının

CLAIRE FOY, YÜKSELİŞİNİ "AY'DA İLK ADAM"DA DA SÜRDÜRÜYOR.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CLAIRE!

2018, Claire Foy'un yılı oldu desek yanılmış olmayız. Steven Soderbergh'le gerilerek başladı bu 'özel' yıla.

SAPLANTI / Unsane (2018)

Claire'in 2018'deki serüveni, Lisbeth Salander'i canlandırarak bitecek.

ÖRÜMCEK AĞINDAKİ KIZ
The Girl In The Spider's Web (2018)

çocuk yaşta kaybı madem, doğal olarak oradan yola çıkılmış.

Filmin ilk bloğu, Armstrong'un uçuş çalışmaları ve hesapları ile kanser üzerine yaptığı araştırmalar ve çözüm arayışı arasında gidip geldiği, karakterin iki mücadele arasında bölündüğü sahnelerle dolu. Küçük kız hastalığa yenik düştükten sonra, acısını sessiz ve yalnız yaşayan bir adam görüyoruz. Toparlanmak için kendini sadece işine vermek istiyor. Tam da bu dönemde NASA'nın astronot arayışını öğrenip oraya başvuruyor.

Bir ikame öyküsü yani bu. Kızının hastalığına çözüm bulmayı başaramayan bir adam, önündeki diğer hedefe ulaşarak acısını dindirmeye çalışıyor; bir bakıma bu ikisini eş tutarak uzaya çıktığı, Ay'a ulaştığı takdirde çocuğunu ve ailesini yüzüstü bıraktığı hissini de yenebileceğine inanmak istiyor.

Dokunaklı, güçlü bir fikir bu. Büyük bir Hollywood filmini aile teması üzerinden kurmak da sektör için her daim tercih sebebi muhakkak. Aile teması, NASA içinde de sürüyor. Neil Armstrong ve mesai arkadaşları da bir aileden farksız. Ve uzay çalışmalarının Sovyetler Birliği ile yarış halinde, büyük aceleyle yürütüldüğü bir dönemden bahsediyoruz. Eğitimlerde, simülasyonlarda, bazen sadece kazalarda, Armstrong birer birer arkadaşlarını, yani seçilmiş ailesinin başka üyelerini de kaybediyor. Her kaybın ve acının ardından, onlara karşı da sorumluluk hissiyle kuşanıyor.

Fakat filmin bu dramatik çatıyı etkili bir şekilde 140 dakika boyunca işleyebildiğini söylemek zor. Sonu başından belli bu macerayı bir de aile temasıyla iyice yavaş bir filme dönüştürme riski, belli ki filmin yaratıcılarını çok sıkıştırmış, iki arada bırakmış. Senaryo ayrı,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

RYAN GOSLING'İN OSCAR İÇİN İŞİ ZOR GİBİ GÖRÜNÜYOR.

Chazelle ise sürekli hareket halindeki kamerasıyla ayrı çözümler bulmaya çalışıyor handikaplarına. "Apollo 13" gibi başarısızlıkla sonuçlanmış, dolayısıyla ister istemez daha sağlam dramatik çatışmalar içeren filmler izledik bugüne dek. "Ay'da İlk İnsan"ın sunabileceği fazla bir şey olmayınca, Chazelle de elinden geldiğince filmi görsel ve işitsel bir tecrübeye dönüştürmeye çabalıyor. Seyirciyi bütün o eğitimlerin, denemelerin ve en nihayetinde uzaya çıkışın, Ay yüzeyine inişin içine sokmak gayretiyle sürekli yakın kadrajlarda, dar açılı objektiflerle, omuzda kamerayla çalışıyor. Belli bir mesafeden izlememizi değil, karakterlerin hem duygusal hem fiziksel maceralarına dahil olmamızı hedefliyor. Filmini 2018 senesinde sinema seyircisine ancak böyle izletebileceğini düşünüyor. Haksız değil. Fakat çabası yeterli de değil. Herkes üstüne düşeni yapıyor yapmasına da projenin çapı bu belki.

Ryan Gosling de filmle aynı açmazlardan muzdarip. Neil Armstrong, duygularını dışarı vuran, bir oyuncuya çok malzeme sağlayan, etli bir karakter sayılmaz. Gosling, sıklıkla hep kendini oynamakla itham edilen bir oyuncu, film yıldızlığı böyle bir müessese aslında. Burada gözyaşı döktüğü bazı yas sahneleri haricinde dümdüz bir ifadeyle görevini yerine getiriyor sadece. Bir aktöre takdir getirmesi zor bir rol. Eşi Janet Armstrong, filmin bu anlamdaki açığını da kapatmak ister gibi, duygularını gizlemeyen, daha delifişek, sözünü sakınmayan bir karakter ve İngiliz aktris Claire Foy rolün hakkını fazlasıyla veriyor. Gosling ve Foy'un performansları arasındaki tezattan bir etki çıkarmaya çalışarak, iki karakterin sahneleri sık sık paralel kurgulanıyor. Ne de olsa çatışma, çatışmadır. Çatışma izlenir.

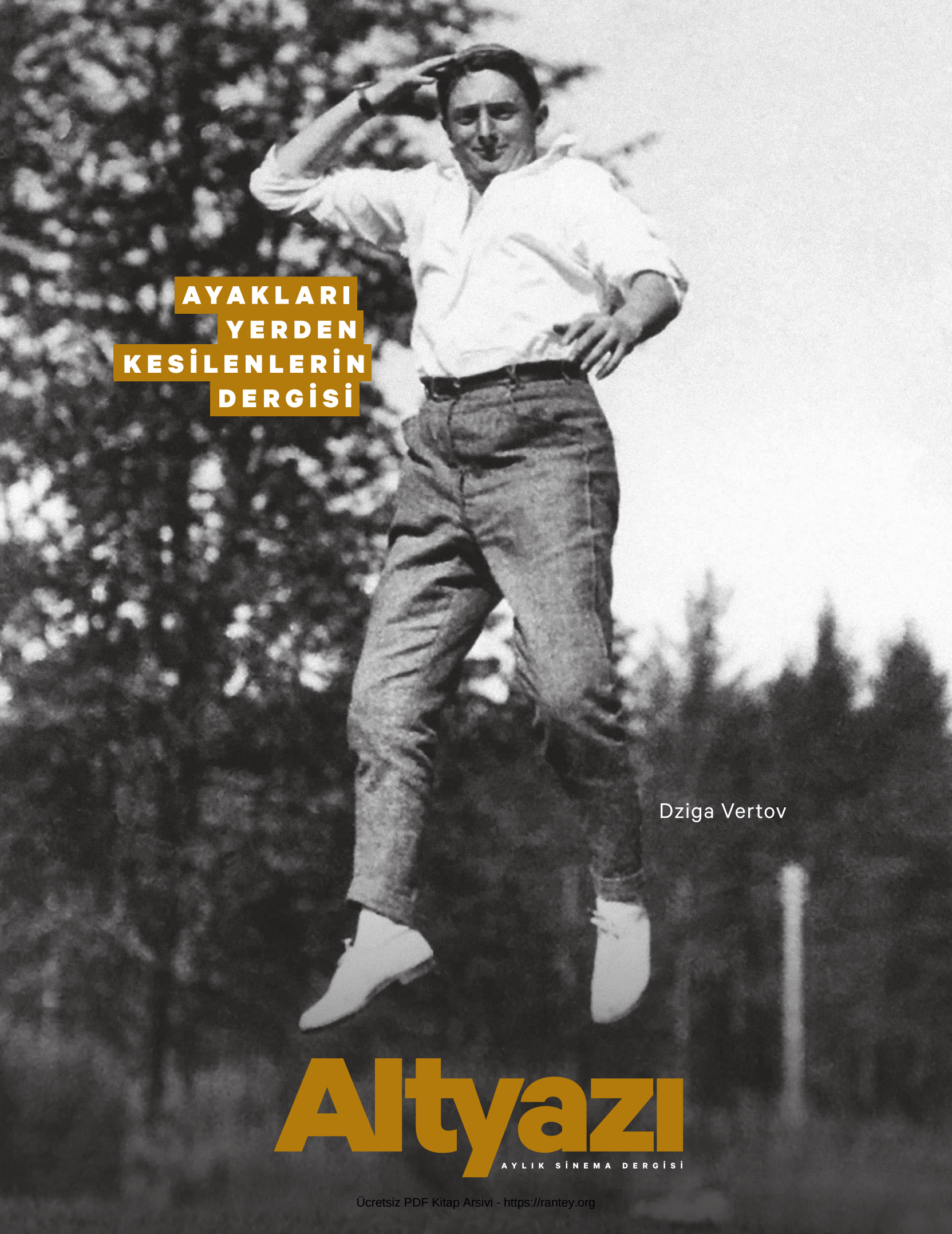
RYAN GOSLING, SIKLIKLA HEP KENDİNİ OYNAMAKLA İTHAM EDİLEN BİR OYUNCU, FİLM YILDIZLIĞI BÖYLE BİR MÜESSESE ASLINDA...

Venedik'teki ilk gösterimden bu yana "Ay'da İlk İnsan"la ilgili en çok konuşulan unsurun özgün müzikleri olması boşuna değil. Bir kez daha Chazelle'le birlikte çalışan besteci Justin Hurwitz görkemli ve duygusal, özellikle iki temasıyla seyirciyi anında yakalayan müziklere imza atmış. Büyük Oscar beklentileriyle hayata geçirilen bu projenin ödüllendirileceği en garanti alan da bu herhalde. Çokça gürültülü, bolca kesmeli bir film olarak ses ve kurgu kategorilerinde de şansı yüksek tabii. Zayıf gişesini, seyircinin artık bu tür filmlerle ilgilenmeyişini aşmak kaydıyla...

Her şeye rağmen, Damien Chazelle zanaatkar olarak işe alındığı bu ilk projenin altından yüzünün akıyla çıktı diyebiliriz. Genç yönetmenin tutku, enerji yüklü bir sinema yaptığı için seçildiği kesin. O da bu basmakalıp, kısır hikayeye elinden geleni katmaya uğraşmış. En iyi yönetmenin bile zayıf bir metinden güçlü film çıkaramayacağı, bu mesleğin en bilinen gerçeklerinden değil mi zaten? **APM**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

AYAKLARI YERDEN KESİLENLERİN DERGİSİ

Dziga Vertov

Altyazı

AYLIK SİNEMA DERGİSİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

YAZ

“Yaz”ı özetleyen en temel kavram ‘samimiyet’, yönetmenin kendisinin de yaşadığına emin olduğunuz bir içtenlik.

★★★★

BİÇİM ★★★★ İÇERİK ★★★ OYUNCULUK ★★★★

Leto (The Summer) ÇIKIŞ 23 Kasım **YÖNETMEN** Kirill Serebrennikov **SENARYO** Mikhail Idov, Lili Idova, Kirill Serebrennikov (Natalya Naumenko’nun kitabından) **OYUNCULAR** Teo Yoo, Irina Starshenbaum, Roman Bilyk, Aleksandr Gorchilin, Filipp Avdeev, Aleksandr Kuznetsov, Nikita Efremov **YAPIM** 2018 Rusya-Fransa **SÜRE** 126 dk. **DAĞITIM** Başka Sinema (Fabula Films)

*Janet **BARIŞ** - janetiko@gmail.com*

Son dönem Rus sinemasından iki örnek, zamanının ‘görülememiş’ dünyalarını çıkarıyor bir bir... Aleksey German’ın yönettiği “Dovlatov”, değeri yaşarken anlaşılamamış Rus yazar Dovlatov’un hikayesini anlatıyor ve anlattığı kadar sızlatıyordu da... Dönemin kendine özgür sansür dolu dili, yazarına/sanatçısına olan bakışı, insanların çok az paralarla ayakta kalmaya çalışırken üretmeye devam ediyor oluşu, abartıya kaçmadan, sade bir dille şekillenip ulaşıyordu seyirciye...

Kirill Serebrennikov’un yönettiği “Yaz” (Leto) da çok başka bir dünyayı anlatmasına rağmen hem uzaktan, hem yakından “Dovlatov”la bir akrabalık taşıyor sanki. Aynı coğrafyanın soğuğundan beslenerek dilini buluyor. Sadece iklim de değil, politik atmosferi de ardına alarak insanın iç dünyasını, yapmaya çalıştığı sanatı, aşkını yaşayışını ya da yaşayamayışını, anneliği, babalığı, dostluğu, hepsini tek bir süzgeçten içtenlikle geçiriyor.

“Yaz”ı özetleyen en temel kavram ‘samimiyet’, yönetmenin kendisinin de yaşadığına emin olduğunuz bir içtenlik. Bu bilgi için herhangi bir katalog yazısı okumuş olmanıza gerek yok; bütün mizansenler, karakterler, hatta ışığın kendisi bile yönetmenin “Bunları ben böyle yaşadım” demesi gibi, açık seçik ve temiz.

KIRILL SEREBRENNIKOV, KENDİNE ÖZGÜ, KENDİNDEN BİLDİĞİ BİR YARAYI **KAŞIMIŞ** GİBİ “YAZ”DA.

1980’lerin Sovyetler’inde, Leningrad’dayız. Rock müzik, biraz geç de olsa yavaş yavaş uğramış Sovyetler’e de... David Bowie, Lou Reed keşfedilmeye başlanmış, yeni bir müziğin heyecanı yavaş yavaş yayılıyor. Mayk ve Natasha tam da o dönemin ateşli gençliği, Mayk’ın içindeki müzik tutkusu zaman zaman hırsla da bütünleşip taşıyor. Hayatlarına giren genç müzisyen Viktor’dan sonra ise görünen her şey bulanıklaşmaya başlıyor. Viktor ile Mayk arasında görünür görünmez bir rekabet, Natasha’nın Viktor’a başka bir gözle bakmaya başlaması ile daha çetrefilli bir hal alıyor.

Çetrefilli görünen bu ilişkiler ağı, Kirill Serebrennikov’un elinde tam tersine yumuşak bir anlatıya dönüşürken seyircisine de açık davranıyor. Karakterler de gizli saklı değil, kendini açık etmeye meyilliler en baştan, bunu birbirlerinden de gizlemiyorlar. Yine de yaralanmadıkları anlamına gelmiyor bu.

Siyah-beyaz çekilen film, bir ilk gençlik nostaljisi olduğu kadar belgesel bir tavırla Sovyetler’de gelişmeye çalışan rock kültürüne de ayna tutuyor. Kapalı kapılar ardında üretilmeye çalışan müziğe, konserlere, o konserleri takip eden kitleye, hepsine ufak ufak yaklaşıyor ama meselesi bu değil. Meselesi, bir dönemin müziği de değil; o üçlü arasında şekillenen aşk, anlayış, şefkat, tutku ve öfke gibi duyguların hepsi dönemin müziğinin içinde var zaten. Böyle olunca da karakterleri, dünyaları, sınırlandıkları ya da sınırlanmadıkları yerleri, yasakları, sansürü, kaçak bulunan plakları, her şeyi bu duyguların içinde müzikle birlikte buluyoruz. Hem duygunun hem müziğin filmi oluyor “Yaz”, seyirci için de arada sevdiği şarkıların çaldığı nostaljik bir

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

yolculuğa dönüşüyor.

Filmin nahif ve siyah-beyaz dili karakterlere de anlayışla yaklaşmamızı sağlıyor. Bir evin içinde küçük bir bebekle bekleyen kadında da, onun gerçekleştiremeyecek bile olsa birkaç saat evin içinde hoşlandığı adamla dolaşmasında da, kocasının onları bilerek yalnız bırakıp gelip yanına uzanmasında da çok güçlü bir duygu var. Yönetmen, bu anları sanki seyirciye değil de kendisine anlatıyor. Sadece bu anlar için bile seyredilebilir "Yaz".

Kirill Serebrennikov, kendine özgü, kendinden bildiği bir yarayı kaşımış gibi "Yaz"da; karakterleri, dünyalarını iyi biliyor, Sovyetler'in 80'lerini yaşamış, orayı iyi kötü yanlarıyla kabul etmiş gibi görünüyor. Çünkü her ne kadar müzisyenlerin rejim içerisinde yaşadıkları zorlukların altını çizse de bir rejim eleştirisine girmiyor film. Şu anda Rusya'da ev hapsinde tutulduğunu göz önünde bulundurursak sakin davrandığını bile söyleyebiliriz bir bakıma.

Dünyası öyle bir akıyor ki, oynayanların oyuncu olduğunu daha en başta unutuyor insan. Perdede görüntüler hareket etmeye başladıktan hemen sonra 80'lerin Sovyetler'inden başka bir yer yok seyircinin gözünde; orada o insanlar yaşıyor, nefes alıyor, ufak dairelerde çocuk büyütüyor ve Leningrad'ın telefon kulübeli sokaklarında üşüyorlar.

Gerçekçiliği öne almış, zaman zaman belgeselvari bir anlatıma kaymış olsa da belge filmcilik yapmıyor yönetmen. Yine de çaktırmadan Sovyetler'de doğan Kino grubunun ortaya çıkışını da görmüş oluyoruz. "Yaz", sadece müzikseverler için değil, sinemada içtenlik arayanlar için de çekilmiş bir film. Anlatılan yönetmenin hikayesi olsa da seyircinin de kendine bir dünya yaratıp içinde kaybolmaması için hiçbir neden yok. **APM**

IRINA STARSHENBAUM, FİLMDE İKİ MÜZİSYEN ARASINDA KALIYOR.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CLIMAX

Gaspar Noé, karakterlerine ve bize 95 dakikalığına cehennemi andıran bir deneyim yaşatıyor.

★★★★★

BİÇİM ★★★★★ İÇERİK ★★★★ OYUNCULUK ★★★★

ÇIKIŞ 2 Kasım **YÖNETMEN** Gaspar Noé
SENARYO Gaspar Noé **OYUNCULAR** Sofia Boutella, Romain Guillermic, Souheila Yacoub, Kiddy Smile, Claude-Emmanuelle Gajan-Maull, Giselle Palmer, Taylor Kastle **YAPIM** 2018 Fransa-Belçika-ABD
SÜRE 95 dk. **DAĞITIM** Başka Sinema (Bir Film)

Utku **ÖGETÜRK** - *utku@filmloverss.com*

Gaspar Noé, "Dansçılar gerçek hayatta uyuşturucu kullanan insanlar değiller. Moda endüstrisindeki insanlar kokain başta olmak üzere, birçok uyuşturucu madde kullanırken, dansçılar bedenlerini önemseyerek yediklerine ve içtiklerine son derece dikkat ediyorlar" diyor. "Climax"te ise, uyuşturucu kullanmayan bir grup dansçının içtiği sangria'ya, kendilerini kaybetmelerine sebep olabilecek miktarda uyuşturucu madde bırakıyor; dansçıların hayatlarını kabusa dönüştürerek cehennemin kapılarını aralıyor; karakterlerine ve bize 95 dakikalığına cehennemi andıran bir deneyim yaşatıyor.

Filmografisinde yer alan neredeyse tüm filmlerinde kullandığı seks ve uyuşturucu temasını dansla harmanladığı "Climax"te, izleyiciyi baştan çıkaran bir filme imza atıyor Noé. Filmde, bir dans grubunun düzenlediği partide servis edilen sangria'nın içine katılan uyuşturucu madde sebebiyle halüsinasyonlar gören dansçıların yaşadığı çılgınlık hali anlatılıyor.

Müzik kliplerini anımsatan açılış sekansının ardından, kısa kısa karakterleri tanıtan Noé, hiç kesmeyecekmiş izlenimi verdiği plan sekanslarla önce karakterlerinin ardından da izleyenlerin başını döndürüyor; en nihayetinde karakterler çıldırmaya başladığı andan itibaren ipin ucu kaçıyor, partinin geçtiği mekan bir korku tüneline evriliyor; filmin ritmi de karakterlerin yaşadıkları bu değişime göre şekilleniyor. Karakterlerin hangi noktada halüsinasyonlar görmeye başladığını, hangi noktada çıldırmaya başladıklarını yakalamak çok güç. Hikayesini göz önüne aldığımızda, yaşananların son derece sert geçişlere sahip olduğunu söyleyebileceğimiz filmde yaşanan çılgınlık halinin böylesine yumuşak geçişlerle peliküle aktarılması takdire şayan. Karakterlerin çıldırmaya başladığı dönüşüm sırasında grup içi hiyerarşide yaşanan değişikliklerin de epey ilginç olduğunu söyleyebiliriz. Bu dönüşüm süresince gruba liderlik ettiğini ya da herkes tarafından arzulandığını düşündüğümüz bir karakter, diğerleri tarafından küçük düşürülebiliyor, daha silik olduğunu düşündüğümüz bir diğer karakter ise ipleri eline alabiliyor. Uyuşturucunun etkisiyle gerçek korkuların, takıntıların, arzuların ortaya çıktığı bu yolculuk, hem karakterlerin hem de bizim kendimizle yüzleşmemizle son buluyor.

Filmin neredeyse tamamı tek mekanda geçiyor olsa da mekanın içerisindeki odalar ve koridorlar arası geçişler zaman-mekan kavramının kaybolmasına yol açıyor. Uyuşturucunun etkisiyle karakterler nerede olduklarını unuturken, biz de karakterlerle birlikte kayboluyoruz. "Climax" sona erdiğinde, bir film izlediğimizi hatırlayamıyor; Noé'nin yarattığı evrenin içerisindeki bir karaktermişçesine içkimize katılan uyuşturucunun etkisinin geçmesini bekliyoruz. **APM**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Sevdiğim çok korku filmi var, ama birini seçmem gerekirse 'The Thing' derim muhtemelen."
Drew Goddard

EL ROYALE'DE ZOR ZAMANLAR

Sırlarla dolu bir otelin esrarengiz misafirleri...

★★★ BİÇİM ★★★★ İÇERİK ★★★ OYUNCULUK ★★★
Bad Times At The El Royale ÇIKIŞ 12 Ekim **YÖNETMEN** Drew Goddard
SENARYO Drew Goddard **OYUNCULAR** Jeff Bridges, Cynthia Erivo, Dakota Johnson, Jon Hamm, Chris Hemsworth, Cailee Spaeny, Lewis Pullman, Nick Offerman, Xavier Dolan, Shea Whigham
YAPIM 2018 ABD **SÜRE** 141 dk. **DAĞITIM** TME Films (20th Century Fox)

Sezen ***SAYINALP***
sezensayinalp@gmail.com

Bugüne kadar "Buffy The Vampire Slayer", "Angel", "Lost" gibi kültleşmiş televizyon yapımlarının ve "Dünya Savaşı Z", "Marslı" gibi sinema perdesinde konu ve işleniş itibarıyla ses getiren yapımların senarist koltuğunda gördüğümüz Drew Goddard, 2012 tarihli "Dehşet Kapanı"ndan (The Cabin In The Woods) sonraki ikinci uzun metrajı "El Royale'de Zor Zamanlar" ile izleyici karşısına çıkıyor. Filmin gizemlerle bezeli ve oyunbaz anlatısı, Amerika'nın 70'lerdeki sosyo-politik yapısını merkezine alarak bir nevi temsiller cümbüşüne de zemin hazırlıyor.

İki eyalet arasına konuşlanmış bir otel olan El Royale'in misafirleriyle yola çıkan film, bizlere öncelikli olarak otelin sır tuttuğu geçmişi yansıtmak derdinde. Ancak bu sırları su yüzüne çıkarmak ve filmin işaret ettiği kimi ayrıntıları bulup değerlendirmek sandığımız kadar kolay değil. Oteldeki dört ana misafirin ve bir otel görevlisinin arasında başlayan gerilim, her birinin odalarına ve hikayelerine yoğunlaşırken epizodik bir anlatı ortaya koyuyor. İzleme, saklanma, geçmişin gölgeleri ve yeniden şekillendirilmeye çalışılan gelecek inşasıyla birlikte kısa bir Amerikan tarihi dersi de başlamış oluyor böylece. Filmin izlediği bu katmanlı hikaye yapısı, ilk yarıdan sonra tamamen alegorik bir anlatının yolunu benimsese de filmin işaret ettiği noktalar büsbütün bir mecaza da teslim olmuyorlar. Her biri gölgede kalmış belli bir olayın ya da konunun merkezinde olan dört ziyaretçinin hikayesi, kimi noktalarda birbirleriyle kesişerek korku ve polisiye türünün olanaklarını da kullanıyorlar. Filmin asıl gücü de türlerin karmaşasından harman yaratmayı oldukça iyi kotaran Goddard'ın eğlenceli anlatısından geliyor. Kara filmin, psikolojik gerilimin kasvetli ve karakteristik yapısını filmin neredeyse her sahnesinde ustalıkla hissettiren anlatı, hem karakterleri tanımamız hem de otelin merkezde durduğu olaylara dahil olmamız için bizlere kapı aralıyor.

Birden fazla soru işaretini ipucu takip etmemiz adına filmin başında dağıtan ve sonrasında dönemin Amerika'sının beslendiği politik atmosferin ışığında bu ipuçlarını birleştirmek için alan açan yönetmenlik, kara filmin tüm özelliklerini, Vietnam Savaşı'ndan Beyaz Saray'ın sırlarına, eşitsizlikten toplum günahlarına uzanan tarihi süreç etrafında şekillendiriyor.

VENOM: ZEHİRLİ ÖFKE

Gazeteci Eddie Brock'la uzaylı Venom'ın 'simbiyotik' ilişkisi...

★ BİÇİM ★ İÇERİK ★ OYUNCULUK ★
Venom ÇIKIŞ 5 Ekim **YÖNETMEN** Ruben Fleischer **SENARYO** Jeff Pinkner, Scott Rosenberg, Kelly Marcel **OYUNCULAR** Tom Hardy, Michelle Williams, Riz Ahmed, Scott Haze, Reid Scott, Jenny Slate, Woody Harrelson **YAPIM** 2018 ABD-Çin **SÜRE** 112 dk. **DAĞITIM** Warner Bros. (Sony)

Burak ***ÜLGEN***
burak@filmloverss.com

İlk "Iron Man"le başlayan ve son on yılda sinema salonlarını istila etmiş bir furyayla karşı karşıyayız: Çizgi roman uyarlamaları. Bu kez de Marvel karakteri olan fakat hakları Sony'de olan Venom karşımızda. Bu tarz filmleri evrenleri içinde değerlendirme taraftarıyım. O yüzden içinde Örümcek-Adam olmayan bir "Örümcek-Adam" evreni yaratmaya çalışan Sony daha en başta afallıyor.

Ruben Fleischer'ın yönettiği "Venom: Zehirli Öfke", Örümcek-Adam'ın en azılı düşmanlarından biri olan Venom'ın içinde Örümcek-Adam olmayan orijin hikayesi. Filmde o kadar büyük bir karakterizasyon sıkıntısı var ki, Tom Hardy, Riz Ahmed ve Michelle Williams gibi isimlerin de oyunculukları sınıfta kalıyor.

İdealist bir gazeteci olan Eddie Brock, insanlar üzerinde çeşitli deneyler yapan bir şirketin haberinin peşindeyken Venom'la temas ediyor. Uzaydan gelen Venom, temas ettiği organizmalarla tamamlayıcı bir ilişki kurmak zorunda. 'Simbiyotik' olarak tanımlayabileceğimiz bu ilişki, biyolojik olarak temas ettiği organizmaya muhtaç, psikolojik olarak da taşıyıcısını agresifleştiren bir ilişki. Aslında karakterlerin psikolojik tahlilleri yeterince yapılabilse ortaya çıkacak çatışmadan oldukça sinematik bir anlatım üretilebilecekken, tamamen klişelerle bezeli ve işin kolayına kaçan bir film izliyoruz. Brock karakteri ve Venom'ın ufak atışmaları dışında hiçbir çatışmaya şahit olamıyoruz. Tabii ki

filmimizde bir adet kötü karakterimiz de mevcut. Bilimsel ilerleme ve insanlığı kurtarmak uğruna hiçbir etik kavramı umursamayan Carlton Drake. Bu karakter için belli ki Marvel'ın son filmi "Yenilmezler: Sonsuzluk Savaşı"nın oldukça beğenilen kötü karakteri Thanos'tan esinlenilmiş fakat karakter oldukça basit bir taklit olarak kalmış. Bir yerden sonra Drake'in de simbiyotlardan biriyle temas etmesiyle birlikte film tamamen klişe bir aksiyona dönüşüyor.

"Batman V Superman: Adaletin Şafağı"ndan daha kötü bir çizgi roman uyarlaması izleyeceğimi düşünemezdim fakat büyük konuşmamam gerektiğini bir kere daha anladım. "Venom: Zehirli Öfke", baştan sona klişelerle bezeli senaryosu, birbiri ardına gelen skeçleri andıran kurgusu ve inanılmaz kötü karakterizasyonuyla yılın en kötü filmlerinden biri olmaya aday.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SEVGİLİ KOMŞUM

“Sevgili Komşum” için, sürprizi filmin sonuna kadar açık etmemeyi başarmış diyebiliriz.

★★

BİÇİM ★ İÇERİK ★★ OYUNCULUK ★★

ÇIKIŞ 19 Ekim **YÖNETMEN** A. Taner Elhan
SENARYO Selcan Özgür, Onur Ünlü
OYUNCULAR Selin Şekerci, Sezin Akbaşoğulları, Selim Bayraktar, Erkan Can, Emre Altuğ, Ozan Bilen, Ayşen Gruda **YAPIM** 2018 Türkiye
SÜRE 90 dk. **DAĞITIM** CJ Entertainment (TN Yapım)

Ebru ÇELİKTUĞ
ebruceliktug@gmail.com

İstanbul’un herhangi bir mahallesinde, sıradan bir apartmanda başlıyor “Sevgili Komşum”. Şale Apartmanı’yla aynı soyadını taşıyan kedisever Sabahat Hanım (Ayşen Gruda) ile hemen ardından apartman görevlisi Musa (Erkan Can) karşımıza çıkıyor. Birbirlerine âşık çift Nevin ve Cengiz (Sezin Akbaşoğulları ve Selim Bayraktar) ile tanışıyoruz. Onların hayatına meraklı bir komşu, Leman (Serap Matyaş), kablolu yayın arızası için gelen bir genç (Ozan Bilen) ve aniden Nevin’in korkunç bir acıyla kıvranıp ambulansla hastaneye yetiştirilmesi. Olayın hemen sonrasında Cengiz’in Bahar adlı genç bir kızla (Selin Şekerci) eve geri dönmesiyle de işler sarpa sarmaya başlıyor. Önce genç kızın Nevin’in yeğeni olduğunu söyleyen Cengiz, aslında Bahar ile sevgili. Geçmişi travmalarla dolu Bahar, Cengiz sayesinde insanlara güvenmeye başladığını söylüyor ki bu duygusunun ne kadar yanıltıcı olduğunu Nevin’i karşısında görünce anlayacak!

Yasa dışı organ ticareti zaman zaman sinemamızın ilgisiz kalamadığı konulardan bir tanesi. İlk akla geleni, Yavuz Turgul’un, ne yazık ve nedense filmin sürprizini erkenden ele veren “Av Mevsimi” olsa gerek. “Sevgili Komşum” ise sürprizi filmin sonuna kadar açık etmemeyi başarmış diyebiliriz. Peki bu sürprize götüren yolda neler oluyor, karşımıza neler çıkıyor? İşte bu noktada, filmi izledikten sonra acaba bir kez daha izlesem daha mı iyi olur sorusunu sorduran film amacına ulaşmış mıdır, yoksa bu soruyu sordurduğu için yıldızı eksilmeli midir? “Sevgili Komşum” ile ilgili insanın aklını en çok bu durum kurcalıyor. Tamam, twist ve sürpriz kozunu iyi kullanıyor film ama ilk sahnelerden itibaren olay ve karakterler üzerinde bir kez daha düşündüğünüzde zihniniz bulanıyor ister istemez.

Örneğin, Cengiz ve Nevin, diyelim ki kendilerine evli süsü verdiler ve Bahar’ı organ kaçakçılığı için kurban seçtiler. Bahar nasıl seçildi? Öte yandan Cengiz-Nevin ve Ragıp (Emre Altuğ) arasındaki bağlantı muallaklığını film boyunca koruyor. Sabahat Hanım’ın ölümü ve mirası ile ilgili son sahnelerde izlediklerimizin ne anlama geldiği de ayrı bir gizem. Filmin seyircinin aklını karıştırmak için verdiği çaba karşılığını buluyor.

“Sevgili Komşum”, komşuluk, izlemek, izlenilmek, yalanlar, güvenmek, merak, şüphe üzerine cümleler kursa da sonuçta avcının ava yakalandığı hikayesinde olay içinde olay anlatıyor ama bir noktada yorgunluk veriyor. Filmde neredeyse her sahnede ayrı bir telden çalan müzikleri de ayrı bir yorgunluk kaynağı. Bu seçimler hikayeye hizmet etmediği gibi öne çıkmaya çalışıyor adeta. Karakter sayısının fazlalığı ise onların derinleşmesine doğal olarak engel olmuş. **APM**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Aslında kadın, ülkede bir şekilde 'gizli lider'. Erkeklerin egosu bunu söylemeye müsaade etmiyor olabilir ama gerçek bu."
Ezgi Mola

ANONS

Mahmut Fazıl Coşkun'un 'darbe'yle imtihanı...

★★★ BİÇİM ★★★ İÇERİK ★★ OYUNCULUK ★★★
ÇIKIŞ 19 Ekim **YÖNETMEN** Mahmut Fazıl Coşkun **SENARYO** Ercan Kesal, Mahmut Fazıl Coşkun **OYUNCULAR** Ali Seçkiner Alıcı, Tarhan Karagöz, Murat Kılıç, Şencan Güleryüz, Serkan Ercan, Erdem Şenocak, Mehmet Yılmaz Ak, Sanem Öge, Nazmi Kırık **YAPIM** 2018 Türkiye-Bulgaristan **SÜRE** 94 dk. **DAĞITIM** Bir Film (Filmotto)

Fırat ATAÇ
firat_atac@hotmail.com

Mahmut Fazıl Coşkun'un üçüncü filmi "Anons", filmi 'beklenenler' listesine almış olanları Venedik başarısıyla sabırsızlığa sürüklemişti. 'Ufuklar' (Orizzonti) bölümündeki Jüri Özel Ödülü'nün rüzgarını da ardına alan film, olmuş ve olmamış yanlarını bir kefeye koyduğumuzda tam anlamıyla bir 'yarım başarı hikayesi'...

Ülkedeki sosyal ve politik durumdan fena halde rahatsız olan bir grup emekli askerin peşine takılıyoruz "Anons"ta. Yapmak istedikleri askeri darbenin önüne engel olarak çıkan herkesi soğukkanlılıkla çevrimdışı bırakıp hedefleri olan İstanbul Radyosu'na ulaşıyorlar. Sırra kadem basmış radyo operatörünü bulmaları ve Ankara'yla iletişim kurmalarının ülkeyi refaha erdireceğini düşünseler de problemlerin bunlarla kısıtlı olduğunu düşünmek fazlaca iyi niyetlilik olur.

Perdedeki absürt olaylar silsilesinin mimiksiz karakterler ve uzun sessizlik anlarıyla desteklendiği 'deadpan' komedi anlayışının ülkemizdeki geçmişi pek de uzun değil. Yakın tarihte "Albüm" ile deneyimlediğimiz ve şahsıma 'kopyala/yapıştır'dan öte bir his vermeyen anlatının "Anons"ta daha iyi işlediğini söyleyebiliriz. Kimi zaman orta metraj bir işi uzun metraja yaklaştırmak için fazlaca sündürülmüş gibi hissettirse de, "Anons" özellikle bir iki karakterinin yüzü suyu hürmetine bu sınavdan kalmıyor.

"Anons"un problemi, filmin başlangıcında yarattığı enfes kara film atmosferini filmin tamamına yayamaması, daha doğrusu 'yayacak malzemeye sahip olmaması'. İkinci diliminin kritik noktası sayılabilecek hastane sahnesinden itibaren hissedilen tekrar hali, karakterlerini gerçekçi olmaktan çıkarıp daha önce yaptıklarını reddeden bir şaşkınlar grubuna çeviriyor. İşleyen bir hikayede herhangi bir sıkıntı yaratmayacak bu dönüşümün, özellikle bu coğrafyanın darbe konusundaki yaşadıkları ele alındığında hicive bağlı kalması bile yeterliyken, elimize geçen 'bu film neyse o' çıkarımı oluyor.

Mahmut Fazıl Coşkun, Ercan Kesal'la kaleme aldığı senaryosunda ideolojik olarak risk almıyor, izleyicisine gerilimi de güldürüyü de yeterli dozda sunmayı başarıyor. İyi yönetmenlik ve teknik alanlardaki işçilik göz doldursa da üzerinde daha çok vakit harcanması gereken bir filmle karşı karşıya olduğumuz gerçeği değişmiyor.

AYDEDE

Bunlar hep kocasızlıktan, babasızlıktan!

★★ BİÇİM ★★ İÇERİK ★★ OYUNCULUK ★★
ÇIKIŞ 5 Ekim **YÖNETMEN** Abdurrahman Öner **SENARYO** Abdurrahman Öner **OYUNCULAR** Ezgi Mola, Bilal Zeynel Çelik, Mehmet Özgür, Ayşenil Şamlıoğlu, Reha Özcan, Banu Fotocan, Nalan Kuruçim, Nazan Kesal, **YAPIM** 2018 Türkiye **SÜRE** 96 dk. **DAĞITIM** Kurmaca Film (Buhar Film)

Şenay AYDEMİR
sinesenay@gmail.com

İstanbul ve Adana film festivallerinin ardından salonlardaki yerine alan "Aydede", oyuncu kadrosunun cazibesine ve görsel yetkinliğine rağmen tamamına ermiş bir film olarak kayıtlara geçemedi maalesef.

Abdurrahman Öner imzalı "Aydede", son dönemde sinemamızda sıkça görmeye başladığımız bir cenaze sahnesiyle karşılıyor seyirciyi. Kocası öldükten sonra baba evine dönen Rabia, babasını da kaybetmiştir ve oğlu Bekir ile baş başa kalmıştır. Rabia, bir yandan babadan kalan tuhafiye dükkanını işletmek, diğer yandan sorunlu bir çocukluk yaşayan Bekir ile ilgilenmek zorundadır. Ve diğer yandan da uygun bir eş bulup yalnızlığına son vermek istemektedir. Film, ikili bir anlatım tercih ediyor. Rabia'nın sıkışıp kaldığı ve hareket etmekte zorlandığı hayatına çözüm bulma çabalarını izlerken, paralel hikayede Bekir'in 'babasızlıktan' kaynaklı büyüyen sorunlarını takip ediyoruz. Dardenne Kardeşler'in "Bisikletli Çocuk" filminde babasına öfkesi bir türlü dinmeyen Cyril'i ile Ken Loach'un "Afili Delikanlı"sının yeniden aile olmak için annesinin hapisten çıkmasını bekleyen öfkeli delikanlısı Liam'ı fazlasıyla çağrıştıran Bekir karakterinin son 15 dakikaya kadar sürekli birbirini tekrar eden hikayesi, filmin en büyük handikapı. Bekir'i canlandıran Bilal Zeynel Çelik etkileyici performans ortaya koysa da öfke patlamalarının ötesini anlatmakta ve karakterini derinleştirmekte sıkıntı yaşayan bir film "Aydede".

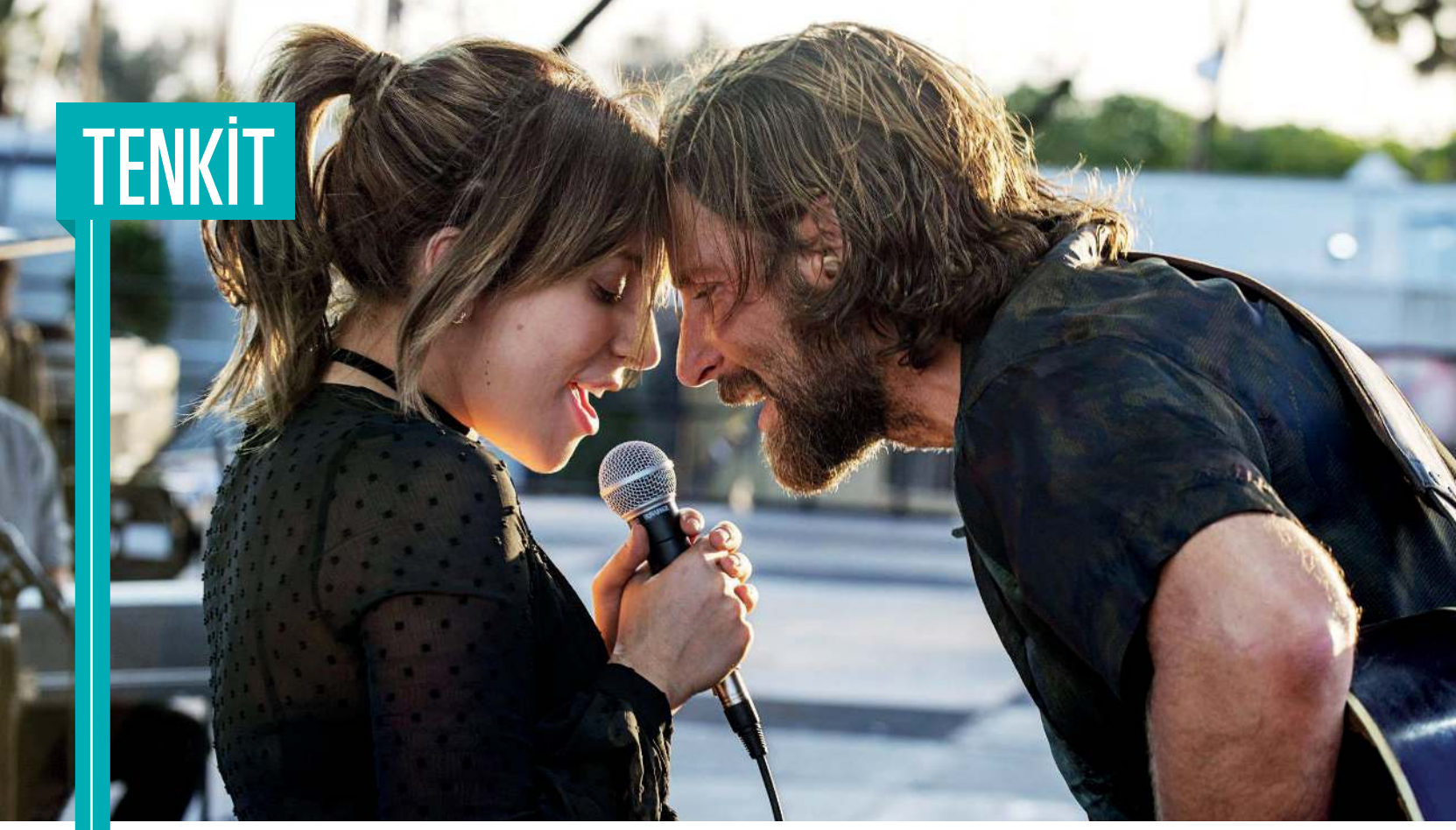

Bu durum Rabia'nın hikayesinin detaylandırılmasının ve tamamına ermesinin de önüne geçen yapısal bir sorun olarak dikkat çekiyor. Böylece iki karakter de bir türlü tam olamıyor. Öte yandan Rabia'nın abla ve enişte karakterlerinin motivasyonlarının tam olarak yerine oturmaması, onları karikatür haline getiriyor ve ciddi ikna sorunları da beraberinde geliyor böylece. Hal böyle olunca da Ezgi Mola'nın Rabia karakterindeki bütün çabası havada kalıyor.

Filmin dilinin sorunlu olduğunu da belirtmeden geçmeyelim. Nihayetinde "Küçük kasabalarda böyle şeyler oluyor" demek başka, bunu onaylamak başka. Film, hem Rabia'nın hem de Bekir'in başına gelen her şeyi "Bunlar hep kocasızlıktan, babasızlıktan" diyerek seyircinin gözüne sokmaya çalışıyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BİR YILDIZ DOĞUYOR

Bradley Cooper, daha çok 1976'daki çevrimin izinden gittiği için rotasını müzisyenlik üzerinden oluşturuyor.

★★★

BİÇİM ★★★ İÇERİK ★★★ OYUNCULUK ★★

A Star Is Born ÇIKIŞ 19 Ekim
YÖNETMEN Bradley Cooper
SENARYO Eric Roth, Bradley Cooper, Will Fetters
OYUNCULAR Lady Gaga, Bradley Cooper, Sam Elliott, Dave Chappelle, Alec Baldwin **YAPIM** 2018 ABD
SÜRE 136 dk. **DAĞITIM** Warner Bros.

Tuba ***BÜDÜŞ***
tubabudus@hotmail.com

Konsere çıkmaya hazırlanan yorgun bir rocker karşılar seyirciyi. Karakterimizin, karşısındaki sevgi seline karşı hissizleştiği her halinden anlaşılır. Jackson Maine (Bradley Cooper) tam anlamıyla tükenmiş bir karakterdir. Tesadüf eseri gittiği bir barda dinlediği Ally'yi (Lady Gaga) artık kendisine zulüm gibi gelen sahneye çıkararak bir nevi kendi kariyerinin ipini de çekmiş olur. Jackson temsilindeki rock müzik yerini Ally üzerinden pop müziğe bırakır.

1937 yılında William A. Wellman ve Jack Conway tarafından yönetilen "Bir Yıldız Doğuyor", 1954 yılında George Cukor yönetmenliğinde tekrar perde ile buluşmuştu. 1976 yılında ise Frank Pierson ile üçüncü kez seyirci karşısına geçen film, son olarak ilk yönetmenliğine imza atan Bradley Cooper ile tekrar perdede arzıendam etmekte. Üstelik "Bir Yıldız Doğuyor"un beyazperde yolculuğu bu kadar ile de sınırlı değil. Zira beş dalda Oscar heykelciğini kucaklayan "Artist"in ve daha nice filmin de en büyük ilham kaynaklarından biri. Defalarca izlenilen, artık fazlasıyla klişe hale gelen hikaye, Cooper'ın Eric Roth ve Will Fetters ile birlikte kaleme aldığı senaryo ile tekrar karşımıza gelse de zamansal güncellemeler dışında pek de özgün bir dokunuş sunmuyor.

Cooper, daha çok 1976 yılındaki çevrimin izinden gittiği için elbette rotasını müzisyenlik üzerinden oluşturuyor. Bu nedenle de Ally rolünde Barbra Streisand gibi hem müzisyenlik hem de oyunculuk konusunda rüştünü ispatlamış bir ismin olması gerekiyordu. Fakat Lady Gaga'nın ne Barbra Streisand gibi halihazırda bir Oscar'lık performansı ne de oyunculuk konusunda fazla bir tecrübesi var. Açıkçası yaptığı müzikten daha çok giydiği ilginç kostümlerle, danslarla gündemde olan Gaga, Ally rolüne ne yazık ki tam anlamıyla bürünemiyor. Üstelik Cooper'ın belki de kariyerinin en iyi ve Jackson'ın hem abisi hem de menajeri Bobby rolünü üstlenen Sam Elliott'ın performansı karşısında Gaga, iyice bocalıyor.

Diğer yandan Cooper'ın oyunculuğunun artık kariyerinin zirvesini bulduğu gözlerden kaçmasa da yönetmenliği için aynı şeyi söylemek ne yazık ki mümkün değil. 1976 yapımı "Bir Yıldız Doğuyor" ile neredeyse aynı süreye sahip olan yeni filmimizde birçok sahnenin araya zorla iliştirilmiş gibi gelmesi ve ilk yarıya kadar iyi işleyen hikaye yapısının ikinci yarıya taşınamaması düşünülünce Cooper'ın yönetmenliği kendini sorgulatıyor. Oldukça geniş bir zaman aralığında Ally ile arasında oluşan aşkı da zamanla unutuluşunun verdiği hüsranı da tam olarak özümseyememek ne yazık ki kaçınılmaz. Pop müziğin, rock'ın yerini alması ise öyle kolay olmasa gerek. **APM**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Spike Lee gibi olmak istiyorum. Siyahların Hollywood'a girip başarılı olması için elimden geleni yapmak istiyorum."
Halle Berry

KAYIP ARANIYOR

İçerik ve biçimin uyumuna şapka çıkarıyoruz!

★★★★ BİÇİM ★★★★★ İÇERİK ★★★ OYUNCULUK ★★★
Searching ÇIKIŞ 28 Eylül **YÖNETMEN** Aneesh Chaganty **SENARYO** Aneesh Chaganty, Sev Ohanian **OYUNCULAR** John Cho, Debra Messing, Joseph Lee, Michelle La, Sara Sohn, Briana McLean, Erica Jenkins **YAPIM** 2018 ABD-Rusya **SÜRE** 102 dk.
DAĞITIM Warner Bros. (Sony)

Can ***KOLUKISA***
cankolukisa@gmail.com

Sundance'te 'Seyirci Ödülü' aldığını duyup merak ederek sinemaya gelenleri de, gerilim filmiymiş, babası kayıp kızını arıyormuş diye oturup izlemeye başlayanları da oldukça tatmin eden bir seyirlik sunuyor "Kayıp Aranıyor" (Searching). Yaratıcı sinemacı vasfını fazlasıyla hak eden yönetmen Aneesh Chaganty, sırtını aslında kolayca bir reklam filmi fikri basitliğine dönüşebilecek biçimsel fikre yaslamıyor. Bu, uzun metraj bir filmi sıkıcı olmaktan kurtaran temel etmen. Chaganty, aklına gelen film fikriyle çok eğleniyor ve oyuncu yönetiminden kamera hareketlerine kadar neyi, nerede, ne kadar kullanacağını çok iyi kurgulayarak seyircisini de eğlendirmeyi başarıyor.

Filmde, John Cho'nun hayat verdiği David Kim'in aniden ortadan kaybolan kızını bulmak için polisle birlikte dedektifliğe soyunuşunu en büyük yardımcıları olan elektronik eşyaların ekranları üzerinden izliyoruz. Yönetmen bu tercihin getireceği teknik bir sorunu çok iyi çözmüş. Kamerayı ekrana bakanla ekrandakilerin arasında üçüncü bir göz olarak konumlandırmış. Böylelikle sinemadaki izleyicilerin her birine David'in baktığı bilgisayar, telefon ya da televizyon ekranlarına baktırıyor ama ondan bağımsız olarak farklı detaylar da yakalatabiliyor. En gerilimli anda aniden huzur dolu bir ekran koruyucusu izletiyor. Ya da birden başarılı oyuncu John Cho'nun gözlerine yakınlaşarak aslında konuştuğu kişiye güvenmediğini mi düşündürüyor? Dram janrındaki filmin senaryosu da teknik konular kadar doğru çözümlenmiş: İnternetin olmadığı bir dönemde doğan David'in internetle olan imtihanını bir sürü eğlenceli detayla izlerken, aslında bir yandan onun giderek beceri kazanmasına ve kızını bulmak için dijital bir dünyanın açıklarını kullanmayı akıl etmesine tanık oluyoruz, ki bu karakter değişiminin en eğlenceli örneklerinden birini sunuyor.

Filmin belki finali küçük bir hayal kırıklığı yaşatmış olabilir, fakat o zamana kadar ne çok üzüp içimizi karartan, ne de aşırı güldürüp eğlendiren tarzı filmin tonu ya da rengi denilen şeyi oluşturan önemli bir etmen bu final. Bu sebepten bu orta şekerli kahve tonuna hizmet eden tatlı sonu, onu kötü bir final yapmaya yetmiyor.

KINGS

"Mustang"e göre daha iyi çalışılmış bir iş "Kings".

★★ BİÇİM ★★ İÇERİK ★★ OYUNCULUK ★★★
ÇIKIŞ 12 Ekim **YÖNETMEN** Deniz Gamze Ergüven **SENARYO** Deniz Gamze Ergüven
OYUNCULAR Halle Berry, Daniel Craig, Lamar Johnson, Kaalan Walker, Rachel Hilson
YAPIM 2017 Fransa-ABD-Çin-Belçika **SÜRE** 92 dk. **DAĞITIM** Bir Film (Fabula Films)

Suzan ***DEMİR***
suzandemir84@gmail.com

Deniz Gamze Ergüven, ilk filmi "Mustang"le özellikle Türkiyeli seyircinin karşısına çıktığında ciddi bir eleştiri aldı. "Mustang"de anlatılanlar, bu topraklarda yaşananların fazlaca oryantalist bir parodisi gibiydi. Fakat Türkiye'nin aksine Ergüven özellikle Avrupa'da ve ABD'de büyük ilgi ve övgü gördü. Bunun sosyolojik tahlili başka bir yazının konusu, ama dışarıdan bakışın yine o taraftan beğenilmesi de kaçınılmaz.

Ergüven, yine içinde yaşamadığı ya da kısmen yaşadığı (bkz: Fransa banliyölerindeki isyanlar) bir olayı anlatıyor. "Kings", "Mustang"e göre daha iyi çalışılmış bir iş. Ama bu çalışma filmin tümünü kurtaramıyor. Zira dışarıdan bakış kendini yine belli ediyor.

Başrollerini Halle Berry ve Daniel Craig'in paylaştığı film, 1992 yılında Rodney King'i darp eden ırkçı polislerin serbest bırakılmasıyla başlayan Los Angeles olaylarını konu ediniyor. Filmi başta sokak çocuklarına karşı zaafı olan Millie (Halle Berry) üzerinden kuran Ergüven, daha sonra farklı karakterlerin hikayesini anlatmaya başlıyor. Hikayenin bu odaksızlığı bir şekilde temposuna da yansıyor. Bir süre sonra ortaya temposu hızlı, diyalogları basitleşen bir gürültü çıkıyor. Olayların gelişimi Rodney King'in davasına dayandırılıyor. Sürekli tüm TV kanallarında verilen mahkeme ve sonuçları, mahalleli tarafından izleniyor. Elbette bu süreçte

hayatın rutin akışı da veriliyor, ama bu akış fazlaca karakterle, yüzeysel kalıyor...

Deniz Gamze Ergüven, bu defa anlattığı yere tam bir yabancı gibi girmiyor. Ama hikayede neden yer aldığını anlamadığımız Daniel Craig gibi yabancılığını hissettiriyor. Öte yandan filmin sırtını fazlasıyla dönemin görüntülerine yaslıyor. Özellikle TV'deki dava süreci gereğinden fazla giriyor filme.

Her ne kadar bu defa ortamın gerekliliklerini biraz daha özenle resmedilse de Amerikalı siyahlar hakkındaki klişeler; ırkçı şiddete karşı, haklı 'özsavunmanın' fazlaca 'şiddete' indirgenmesi vs. Ergüven'in hikayenin diğer yabancı kaldığı noktaları oluyor. Ya da sık sık perdeye yansıttığı gibi kendisi de o bölgeyi kuşbakışı tepeden izliyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

WHITNEY

Tüm dünyayı etkileyen bir ses, ün, para ya da aşktan hiçbiri bizi yaralarımızın sızısından kurtaramıyor.

★★★★

BİÇİM ★★★ İÇERİK ★★★★ OYUNCULUK ★★★

ÇIKIŞ 16 Kasım **YÖNETMEN** Kevin Macdonald
SENARYO Kevin Macdonald
OYUNCULAR Whitney Houston, Bobby Brown, Cissy Houston, Patricia Houston, Gary Houston, Kevin Costner, L.A. Reid **YAPIM** 2018 İngiltere-ABD
SÜRE 120 dk. **DAĞITIM** Başka Sinema (Bir Film)

Gözde ***HATUNOĞLU***
noradinsmore@gmail.com

Filmin ilk dakikalarında Whitney Houston, annesinin "O gördüğün şey şeytanın ta kendisi" dediği rüyalarını anlatıyor: "Rüyamda hep bir canavardan kaçıyordum. Dev gibi bir adamdan. Hep aynı rüyayı görüyordum." Hemen arkasından da "How Will I Know" şarkısının klibini izlemeye başlıyoruz. Araya siyah-beyaz görüntüler, haber bültenini andıran videolar giriyor. Tekrar Whitney'ye dönüyoruz. "Ben kenar mahallede büyüdüm" diyor gülerek. Hemen arkasından da bir aile dostları minik Whitney'nin doğumunun nasıl müjdelendiğinden bahsediyor. "Öyle güzel bir bebekti ki. Bir melek kadar güzeldi adeta."

Böylelikle daha ilk dakikalarında neyle karşılaşacağımızın sinyalini vermiş oluyor, yetenekli yönetmen Kevin Macdonald'ın bu yıl adından çokça söz ettiren belgeseli "Whitney". Olgunluk çağında ama hâlâ üretkenken ve oldukça genç bir yaşta trajik şekilde kaybettiğimiz Whitney Houston, çağımızın en büyük kadın vokallerinden biriydi kuşkusuz. Her şeyini kameraların önünde yaşayan diğer starlar gibi hakkında çok şey bildiğimizi sandığımız ancak ölümüyle birlikte aralanan kapalı kapıların ardını görünce hem şaşırıp hem üzüldüğümüz... Kaçtığımız şeytanlara yakalandığımız, kenar mahallelerden çıkabilip kırdığımız kabuğun sivri yerlerinden yara alıp kanadığımız, melek yüzlü bebeklerken canlı cenazelere dönüştüğümüz bir dünyada yaşıyoruz diyor Macdonald hemen filmin başında. Ve belli ki tüm dünyayı etkileyecek kadar güzel bir ses, ün, para ya da aşktan hiçbiri bizi yaralarımızın sızısından kurtaramıyor.

Oscar ödüllü "Amy"den, Nick Cave'in albüm yapım sürecini anlatan belgesele, Bowie'nin kaybını hazmedemişken izlediğimiz "David Bowie: Son Beş Yıl"a kadar birçok müzisyen belgeseli izledik yakın zamanda. "Whitney", benzerlerinin arasında kof durmayıp, trajedilerle dolu bir hayatı duygu sömürüsüne yaslanmadan belgelemeyi başararak, bir biyografinin ne kadar çok katmanlı olabileceğinin gayet farkında olarak, bu büyük sesin hayatına etki eden her şeyin aslında kişisel olmakla birlikte sosyolojik ve psikolojik boyutlarını da açıklıkla ve doğru bir bakış açısıyla ortaya koyuyor.

Belgeselin bir de sonuna sakladığı, siz bu yazıyı okumadan önce aslında bir miktar basına yansımış olan bir 'bombası' var. Bunu filmi izleyene kadar öğrenmemiş olan şanslı azınlıktaysanız şaşıracak, öğrendiyseniz de olayın çarpıklığı karşısında ve birinci ağızlardan dinlerken yine de sarsılacaksınız. "I Will Always Love You" derken hepimizin gençliğine derince bir çizik atan güzel ruhun bedeni zayıfladıkça ne kadar çok ağırlık taşıdığını görmek hüzünlü bir film izleme deneyimi yaratıyor istemesek de. Belki bir yerlerde Amy ile ele ele verip kanayan yaralarını sarıyorlardır birlikte, kim bilir... İyi seyirler. **APM**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"İnsanları hayatta nerede durdukları konusunda sorgulamaya zorlayan roller istiyorum."
Maggie Gyllenhaal

TUTSAK

Julianne Moore'dan 'playback soprano' performansı...

★★ BİÇİM ★★★ İÇERİK ★ OYUNCULUK ★★

Bel Canto ÇIKIŞ 2 Kasım **YÖNETMEN** Paul Weitz **SENARYO** Paul Weitz, Anthony Weintraub (Ann Patchett'in romanından) **OYUNCULAR** Julianne Moore, Ken Watanabe, Christopher Lambert, Sebastian Koch, Tenoch Huerta, Ryô Kase, María Mercedes Coroy
YAPIM 2018 ABD **SÜRE** 102 dk. **DAĞITIM** Bir Film

Batu ***ANADOLU***
banadolu@live.com

1996 yılında Peru'nun başkenti Lima'da yaşanan bir rehine krizinden esinlenen ve Ann Patchett'in aynı isimli çok satan romanından uyarlanan "Tutsak" (Bel Canto), politik bir krizi anlatıyor gibi görünse de daha çok krizin insanlar üzerindeki etkisini inceleyen bir film. Marksist bir örgütün elemanları ile burjuva rehineler arasındaki ilişkiye yaklaşımında çok nahif kaldığını ve bu sınıflar arası etkileşimin ancak bir ütopyayı andırdığını söyleyebiliriz.

"Mozart In The Jungle" dizisini yaratan Paul Weitz'ın kamera arkasında bulunduğu filmde müzik önemli bir yer kaplıyor. Ana karakterlerden Roxanne Coss (Julianne Moore), dünyaca ünlü bir opera sanatçısı ve hem ünü hem de Amerikalı olması nedeniyle krizin çözülmesinde kilit bir rol üstleniyor. Fakat müziğin asıl etkisi, bir leitmotif olarak kullanılan Antonin Dvorak'ın bestelediği "O Silver Moon" parçası ile hissediliyor. Bu parçayı içeren üç perdelik Rusalka operasının metni ile film arasında birçok anlatısal ortaklık kuruluyor. Senaryoya hakim olan romantik yaklaşım, örgüt elemanlarının izlediği ve başrolünde Thalia'nın yer aldığı pembe dizi ile güçlendiriliyor. Böylece zengin-fakir, kapitalist-marksist dikotomileri içi boş hale gelmeye başlıyor.

Zamanla örgütün içinde bulunduğu çıkmaz, burjuva rehinelerin -bir köy enstitüsü misali- kendilerini rehin alanları eğitmeye başlaması ile komik bir hal alıyor. Adı verilmeyen Güney Amerika ülkesinin içinde bulunduğu sefalet; favelalarda oyun oynayan birkaç çocuk görüntüsüne indirgenirken, tek politik eleştiri Başkan Masuda'nın var olan krizi bir fırsata dönüştürmesi ile getirilebiliyor. İnsanlar arasındaki ilişki birbirini anlamaktan ziyade, var olan zor koşullar altında ortak bir yaşam alanı oluşturma hedefine sıkışıp kalıyor. Filmin çoğulcu yapısı ancak tüm karakterlerin kendi dillerinde konuşmasıyla sağlanabiliyor. Biçimsel anlamda iç mekanı ışığa boğarak rehinelerin üzerindeki baskıyı artırması filmin artı hanesine yazılıyor. Buna karşın suya sabuna dokunmayan anlatıyı minik aşk hikayelerine bağlayıp dramatik etki yaratma çabası, ağır çekimde acı çeken karakterlerle boş bir çabaya dönüşüyor. Açıkçası Julianne Moore'un 'playback soprano' performansı bile tek başına birçok sorunu simgeliyor.

ANAOKULU ÖĞRETMENİ

Kendini 'gerçekleştirememiş' bir kadının öyküsü...

★★★ BİÇİM ★★★ İÇERİK ★★★ OYUNCULUK ★★★★★

The Kindergarten Teacher ÇIKIŞ 19 Ekim **YÖNETMEN** Sara Colangelo **SENARYO** Sara Colangelo (Navad Lapid'in 2014 tarihli filminden) **OYUNCULAR** Maggie Gyllenhaal, Parker Sevak, Anna Baryshnikov, Gael García Bernal, Rosa Salazar **YAPIM** 2018 ABD **SÜRE** 96 dk. **DAĞITIM** Filmartı

Feride ***ÇETİN***
feridecetin@gmail.com

Anaokulu öğretmeni Lisa, iki yetişkin çocuğu ve kocasıyla sıradan bir yaşama sahiptir. Sanata ilgisiz ailesi ve gittiği şiir yazma atölyesi, onun bu alandaki açlığını doyurmaz. Çevresiyle entelektüel paylaşımda bulunamayışının eksikliğini duyar. Bu sırada ders verdiği sınıfın sessiz öğrencilerinden Jimmy'nin şiire yeteneğini keşfeder. Çocuğun bakıcısını ve ailesini uyarır, ama beklediği etkiyi yaratamaz. Kendisini küçük Jimmy'nin hamisi ve koruyucusu olarak görmeye başlar. Lisa'nın gittikçe korkutucu olmaya başlayan ilgisi yüzünden Jimmy'nin babası, ufaklığı başka bir okula götürür. Saplantıları nedeniyle şiir atölyesinden de kovulan Lisa engellerle karşılasa da, yılmaz. Sonunda, bir şiir dâhisi olarak gördüğü küçük Jimmy'yi uzaklara kaçıracaktır...

Yönetmen Sara Colangelo, "Little Accidents"tan sonra ikinci filmi olan "Anaokulu Öğretmeni"ni Nadav Lapid'in 2014 İsrail yapımı filminden uyarlamış. Filmin önceki versiyonunda çocuğun bakış açısı belirgin olup öğretmenin yüzü bile seyrek gösterilirken, burada ağırlık Lisa'nın hikayesinde... Bu, kendini gerçekleştirememiş; ruhunu besleme imkanına sahip olamamış bir kadının öyküsü, diyebiliriz. Sistemin insanın özündeki tüm yaratıcılığı çiğneyip tükürdüğünü anlatıyor. Gündelik hayatın koşturmacasının bizleri kayıp birer yetişkine dönüştürdüğünü vurguluyor. Odakta ise ürkütücü bir öğretmenin şiir takıntısı var. Colengelo, "Filmi yaparken

Amerikan yaşam tarzında şiire ve sükunete yer olmadığını göstermek peşindeydim" diyor.

Jimmy'yi sürekli şiir yazması konusunda zorlamasına kızsak da, hüzünlü yalnızlığı içinde debelenen Lisa'yı anlamak kolay. Kariyerinin en iyi performansını sunan Maggie Gyllenhaal'un filmdeki ağırlığı yadsınamaz. Özellikle karakterin karanlık tarafını sergilediği sahnelerde role adanmışlığı tüyleri diken diken ediyor. Jimmy ile aynı yaşta bir kızı olan aktris, Lisa'nın ruhundaki açlığı ve benliğini yeniden doğruma isteğini yansıtmada kusursuz... Oyuncu, Sam Mendes'in 2009 yapımı "Uzaklara Gidelim"indeki hippi anne kompozisyonuyla aslında kendi kendiyle dalga geçmişti. Burada ise hayallerini gerçekleştirememiş Maggie'nin nasıl biri olacağının muhasebesini yapıyor adeta...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Uğur *VARDAN*
ugurvardan@hotmail.com

Festivallerin **Fikstür Sorunu**

Kim el atar, nasıl daha sağlıklı bir organizasyon şemasına ulaşılır bilemem ama ortada bir '***fikstür sorunu***' olduğu muhakkak... Yılın geneline bakıldığında ilk bölümde ***İstanbul bitiyor***, hemen arkasından Ankara başlıyor... İkinci yarıda takvime şimdi de ***Ayvalık*** eklendi.

Eskiden, çok eskiden Yeşilçam Sokağı, bu ülke sinemasının sektörel anlamda nabzının attığı yerdi. Beyoğlu'nun artık bu sadece tabelada yaşayan mahali, çok uzun süredir nostaljik bir tat ve dokudan başka bir anlam ifade etmiyor. Sinemacıların belirli bir buluşma, görüşme, kutlama, çağrı (!) merkezi yok. Bu elbette, değişen koşulların ve kendine

özgü dinamiklerinin getirdiği ya da yarattığı bir durum. Heyhat, ne gam, hayat her zaman olduğu gibi kendi yolunu bulur, rotasını çizer... Nitekim günümüz itibariyle belki 'Yeşilçam' gibi sabit, stabil bir mekan yok ama sağ olsun festivaller aynı işlevi bir tür yüzer-gezer mantıkla sağlıyorlar...

Yakın zamana kadar buluşma, hasbihal etme, sektörün bileşenleri açısından muhabbet türü bir merkezi nokta olarak öncelikli adres Antalya Altın Portakal'dı. Bir kere festivalin süresi şimdilere göre uzundu ve organizasyonun kalbinin attığı yer sayısı sınırlıydı; filmlerin gösterildiği AKM ve civarı, artı konaklanan otelin (otellerin) lobileri... İstanbul Film Festivali ise bu türden bir görevi belli ölçülerde üstlenirdi, çünkü burada asıl hedef, bir anlamda üstlenilen 'Sinematek' görevinin yerine getirilmesiydi, 16 gün süren etkinlik boyunca özellikle İstiklal Caddesi, sürekli bir salondan diğerine koşuşturan sinemaseverlere ev sahipliği ederdi. Ama özellikle kapanış töreni sonrası verilen partide sinema sanatının uluslararası düzeydeki büyük ustalarıyla üç-beş kelam etme fırsatı bile bulurdunuz... Gün geldi, bu denklemin ana bileşenleri zaman içinde eski konumlarıyla vedalaşır oldu. Çünkü genel olarak süreler kısıtlandı; İstanbul cephesi Emek gibi bir büyük karargahı, adeta kendi 'Cennet Sineması'nı kaybetti, Cadde-i Kebir'in bırakın festivalle ilişkisini, kendi dokusundan, ruhundan uzaklaştı. Antalya'da durum daha da vahim bir hal aldı; 'Ulusal Yarışma'ya son verildi, sözde Cannes, Berlin,Venedik olmak adına (!) 53 yıllık bir gelenek, kendi ellerimizle yarattığımız koca bir geçmiş tarihe havale edildi...

Hayatın kendine özgü ritmini hatırlatmıştık; malum, su akar yatağını bulur... Eskinin merkezlerinde bu türden kabuk değişimleri yaşanırken yeni oluşum noktaları olarak mesela Adana Film Festivali, son dönemde daha önemsenir bir organizasyon olarak öne çıktı. Bilhassa da son iki yılda... Antalya'nın terk ettiği alanı hem yarışma hem de aidiyet anlamında doldurmaya başladı. Benim özellikle bu yıl hissettiğim duygu buydu; mesela birçok film Türkiye galasını Çukurova'da yaptı. Belki şu eleştiri getirilebilir: 'Ulusal Yarışma'da 15 filmlik toplam fazlaydı. Bir de sanırım Adana'nın, Antalya AKM'dekine benzer bir merkeze sahip olması gerekiyor. Öncelikli olarak 'yarışma filmleri'nin gösterildiği, festival havasının daha derinden solunduğu bir mekan yani. AVM'lerin içinde bu türden bir ambiyansın sağlandığını söylemek zor. Ki bu yıl, her zaman olduğu gibi bu türden bir işlevi konukların yoğun olarak kaldığı Hilton Oteli'nin bahçesinin ve de lobisinin karşıladığını belirtelim...

Bu yıl Adana biterken Antalya start aldı. Kimileri 'Güney'deki macerasını sürdürüp soluğu bir an önce Antalya'da alırken, biz seçimimizi 'Ulusal Yarışma'dan yana yaptık (!) tabii ki (Ki ben zaten, bu yıl jüri üyesiydim). Bayrağı devralan ve iki yıldır Antalya'nın ruhunu Beyoğlu'nda yaşatmaya çalışan ekibin gayretleriyle 'Ulusal Yarışma' 55. kez gerçekleştirildi. 4 Ekim gecesi ödüller aile havası içinde gerçekleştirilen törenle dağıtılırken bana, Duygu Sağıroğlu gibi bir büyük ustayla o gece yaptığım uzun muhabbetin geleceğe kalacak tatlı anıları yetti

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

> **Öte yandan, bir başka sorun da bütün festivallerde neredeyse *aynı filmlerin yarışması*. Doğrusu, bunun önüne nasıl geçilir bilemem.**

Béla Tarr

de arttı bile...

Ertesi gün rota yeni bir heyecandı. 'Başka Sinema Ayvalık Film Festivali' için Murat'ın (Özer) arabasına atladık, Kemalpaşa'da 'Ciğerci Osman'da mola, derken çok geçmeden bu şirin beldenin kollarındaydık. Ayvalık, 'festivaller takvimi'nin yeni serüven noktalarından biri olacak hissiyatını çoktan verdi bile. Yöre insanının ilgisi, bu hissiyattaki en önemli itici güçtü elbette. Ayrıca görebildiğim kadarıyla bölge, entelijansiyanın yeni merkezlerinden biri olarak dikkat çekiyor. Merkeze ve civarına yerleşen o kadar çok eski tanıdığa (ki bazıları meslekteki eski çalışma arkadaşlarım, editörlerim, şeflerimdi) rastladım ki, bir anlamda hasret giderme ve yıllar sonra yeniden buluşma, görüşme türünden hayırlara da vesile oldu festival.

Aslında bu yazıyı kaleme alma nedenim, ülke sathındaki film festivalleri trafiğindeki sıkışıklığa değinmekti ama yakın dönemin tatlı hatıraları galip geldi, ara duraklara daldık ve fazla dolaştık. Asıl gerekçeye dönersek, kim el atar, nasıl daha sağlıklı bir organizasyon şemasına ulaşılır bilemem ama ortada bir 'fikstür sorunu' olduğu muhakkak... Yılın geneline bakıldığında ilk bölümde İstanbul bitiyor, hemen arkasından Ankara (bu arada Ankara'nın da çok eskiden beridir en sevdiğimiz organizasyonların başında geldiğini söylemem gerekiyor; sevgili İnci ve İrfan Demirkol'un gayretleriyle yıllardır devam eden bu festival sıcaklığı, içtenliği ve samimiyetiyle konuklarını bambaşka bir sarıp sarmalıyor) başlıyor... İkinci yarıda ise Adana-Antalya derken şimdi de takvime eklenen Ayvalık... Yakında da Malatya var... Bence araları alabildiğe açmak gerekiyor... Sanki bütün bir yıl duruyor ve birdenbire çok fazla haşır neşir oluyoruz. Makasın arasını daha fazla açarsak hasretimiz de artar! İzlediklerimizi, yaşadıklarımızı dahi iyi hazmeder, sindirir ve daha doğru yargılarla değerlendiririz gibime geliyor.

Öte yandan, bir başka sorun da bütün festivallerde neredeyse aynı filmlerin yarışması. Doğrusu, bunun önüne nasıl geçilir bilemem. Ayrıca ben bir sinema yazarıyım, reflekslerim farklı. Kuşkusuz festivaller, çoğu dağıtım ağı içinde kendisine yer bulmakta zorlanan yapımların kendilerini gösterme alanı. Hem gösterme hem de iyi-kötü kazanılan ödüllerle kendilerine mali destek sağlama noktaları. Dolayısıyla filmlerin her festivalde yer alma çabalarını normal karşılamak gerekiyor ama izleyen ya da eleştirmen cephesinden bakıldığında da yeni keşiflerin peşinden koşmak yerine dön dolaş aynı filmleri görmek tercih sebebi değil elbette. Lakin ülkenin içinden geçtiği ekonomik koşullarda 'Hep aynı filmler' itirazı, farkındayım 'lüks' kaçabilir, ben sadece küçük bir not kabilinden kayıtlara geçsin istedim!

Sonuç? Festivaller, sinemaseverin kutsal ayları sayılır. Ne kadar çok olursa o kadar iyi elbette. İdeali de yıl içinde daha iyi bir dağılımla karşımıza çıkmaları. Bir de 'özel istek parçası', 'Ulusal Yarışma' artık evine dönsün; hali hazırdaki uygulamanın Antalya adına hiçbir kazanıma hizmet etmediği o kadar açık ki... Üstelik zaman zaman "Festivallerde hep sanat filmi gösteriliyor, yarışmaya kimsenin izlemediği filmler katılıyor" türünden serzenişlerde bulunup bu tür sinemanın pirlerinden Béla Tarr'ı, 'festivallerin gözdesi' konumundaki Asghar Farhadi ve Pawel Pawlikowski gibi yönetmenleri ağırlamak da tuhaf oluyor... **APM**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

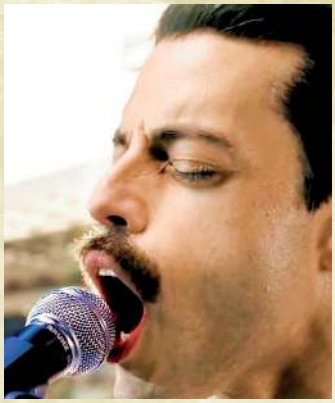
YILDIZ FİLOSU

AY'DA İLK İNSAN

BİR YILDIZ DOĞUYOR

BOHEMIAN RHAPSODY

CADILAR BAYRAMI

	MEHMET AÇAR HABERTÜRK	BİLGEHAN ARAS ARKA PENCERE	OKAN ARPAÇ ARKA PENCERE	TUNCA ARSLAN AYDINLIK	FIRAT ATAÇ ARKA PENCERE	ŞENAY AYDEMİR GAZETE DUVAR	CUMHUR CANBAZOĞLU SINEMAMUZIK.COM	EBRU ÇELİKTUĞ ARKA PENCERE	MURAT ERŞAHİN SINEMAMUZIK.COM
ANAOKULU ÖĞRETMENİ			★★★						
ANONS	★★★		★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★	★★★
AY'DA İLK İNSAN / FIRST MAN	★★★★	★★★★	★★★★		★★★	★★★	★★★	★★★	★★★★
AYDEDE	★★	★★★	★★★			★★			
BABAMIN CEKETİ							★★	★★★	
BİR YILDIZ DOĞUYOR / A STAR IS BORN	★★★	★★★				★★★		★★★	★★★
BOHEMIAN RHAPSODY								★★★	
BORÇ	★★★	★★★★							
CADILAR BAYRAMI / HALLOWEEN	★	★★★	★★		★★★			★★	★★
CLIMAX					★★★★				
ÇİRKİN KRAL EFSANESİ: YILMAZ GÜNEY		★★★				★★★		★★★	★★★★
EL ROYALE'DE ZOR ZAMANLAR	★★★			★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★★	
JOHNNY ENGLISH TEKRAR İŞ BAŞINDA		★★					★★★		★★★
KINGS					★		★★	★	★
MİRASÇILAR / THE HEIRESSES				★★★			★★★		★★★★
MÜSLÜM BABA	★★		★★★	★★★		★★			★★★
MÜZE / MUSEUM				★★★★					★★★★
NAPOLİ'NİN SIRRI / NAPOLI VELATA	★★★	★★★				★★			★
SEVGİLİ KOMŞUM								★★	
SON ÇIKIŞ	★★★	★★★		★★★				★★	★★★
TUTSAK / BEL CANTO			★★				★★		
UZUN KABUS / SLENDER MAN	★		★		★		★★		
VENOM: ZEHİRLİ ÖFKE / VENOM	★★	★★		★		★★	★★	★★★	★★
WHITNEY			★★★						
YAZ / LETO									★★★★

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CLIMAX

EL ROYALE'DE ZOR ZAMANLAR

NAPOLİ'NİN SIRRI

YAZ

BERKE GÖL ALTYAZI	BURAK GÖRAL SÖZCÜ	MÜJDE IŞIL ARKA PENCERE	KAAN KARSAN EKŞİSİNEMA	NİL KURAL MİLLİYET	ESİN KÜÇÜKTEPEPINAR ARKA PENCERE	MURAT ÖZER ARKA PENCERE	OLKAN ÖZYURT SABAH	ALİ ULVİ UYANIK MİLLİYET SANAT	UĞUR VARDAN HÜRRİYET	BURÇİN S. YALÇIN ARKA PENCERE	ORTALAMA
		★★★★	★★★		★★★	★★★		★★★			3.16
★★★	★★★	★★★						★★★	★★★	★★★	2.92
	★★★	★★★	★★★	★★	★★	★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★★	3.27
★★	★★★	★★★				★★		★★	★★★	★★★	2.54
		★★★									2.66
★★	★★★	★★	★★	★★	★★		★★★	★★★	★★★	★★★	2.73
										★★★★	3.50
		★								★★★	2.75
	★★			★★★		★★		★★	★★		2.09
			★★★★							★★★★	4.00
	★★★					★★★	★★★★		★★★	★★★	3.22
	★★★★		★★★★	★★★★	★★★★		★★★	★★★★	★★★	★★★★★	3.64
								★★★	★★★		2.80
★★		★	★					★	★★		1.33
	★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★★		★★★★★	★★★★		3.63
	★★			★★		★★	★★★★		★★★	★★★	2.63
★★★	★★★★		★★★★	★★★★	★★★	★★★		★★★★	★★★		3.60
	★★					★★		★	★★★	★★	2.11
										★★★	2.50
	★★★					★★★				★★★	2.87
						★★					2.00
								★★		★	1.33
			★			★		★★★	★★★	★★	2.00
					★★★	★★★					3.00
			★★★★	★★★★	★★★	★★★★			★★★★		3.83

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GİŞE MEMURU

boxofficeturkiye.com | **Tolga AKINCI**

1 YIL ÖNCE / KASIM 2017

1. AYLA
2. YOL ARKADAŞIM
3. JUSTICE LEAGUE
4. MUTLULUK ZAMANI
5. YOL AYRIMI

2 YIL ÖNCE / KASIM 2016

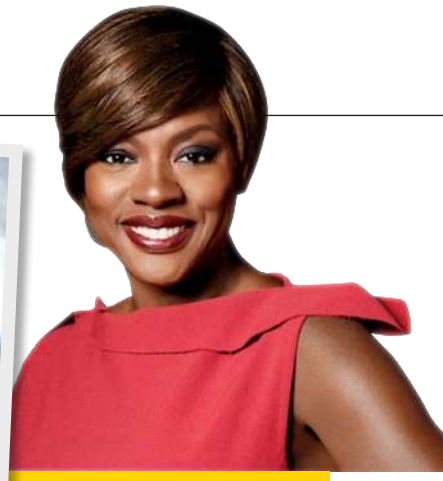
1. DAĞ 2
2. EKŞİ ELMALAR
3. DOCTOR STRANGE
4. ÇAKALLARLA DANS 4
5. İKİNCİ ŞANS

3 YIL ÖNCE / KASIM 2015

1. ALİ BABA VE 7 CÜCELER
2. SPECTRE
3. THE HUNGER GAMES: MOCKINGJAY - PART 2
4. HOTEL TRANSYLVANIA 2
5. GENİŞ AİLE: YAPIŞTIR

VIOLA DAVIS
DUL KADINLAR

Suicide Squad: Gerçek Kötüler	956.706
Aşkın Halleri	3.865
Uzay Oyunları	38.760
Muhteşem Yaratıklar	71.224
Duyguların Rengi	7.659

2017 - 2018 SEZONU BOX OFFICE TOP 10

17 Ağustos 2018 – 21 Ekim 2018

FİLM ADI	DAĞITIM	VİZYON TARİHİ	TOPLAM SEYİRCİ
1. Incredibles 2	UIP	22.08.2018	1.261.666
2. YOL ARKADAŞIM 2	CJET	12.10.2018	1.199.639
3. Venom	Warner Bros.	05.10.2018	738.792
4. Siccin 5	TME Films	17.08.2018	633.391
5. The Meg	Warner Bros.	10.08.2018	432.824
6. Facia Üçlü	TME Films	24.08.2018	361.018
7. Göktaşı	CGV Mars D.	28.09.2018	305.498
8. Bücür	CJET	21.09.2018	254.379
9. The Nun	Warner Bros.	21.09.2018	244.968
10. Smallfoot	Warner Bros.	28.09.2018	205.812

** Seyirci sayıları; filmlerin tarih aralığı içindeki seyirci sayılarıdır.*

EDDIE REDMAYNE
FANTASTİK CANAVARLAR: GRINDELWALD'IN SUÇLARI

Fantastik Canavarlar 1	552.082
Danimarkalı Kız	29.811
Her Şeyin Teorisi	89.324
Jupiter Yükseliyor	197.021
Sefiller	86.441

2018 YILI TOPLAM SEYİRCİ SAYISI KAÇ OLACAK?

Geçen yıl 71 milyonu aşkın seyirci ile rekor kırıldıktan sonra, bu yılı kaç seyirci ile kapatacağımız, en çok konuşulan konulardan biri. Yazıyı yazdığımızda 43. hafta sonunun verileri gelmişti; 42 hafta 3 günde 50 milyon seyirci rakamının yakalanmış olduğunu gördük. Bu yılın avantajlı bir durumu var; o da yılın 53 hafta olarak hesaplanacak olması (28 Aralık 2018-3 Ocak 2019 haftasının ilk dört gününün 2018'e ait olmasından dolayı).

	42 Hafta, 3 gün Seyircisi	Kalan 9 hafta, 4 günün Seyircisi	Takip eden haftanın seyircisi	10 hafta, 4 günde seyirci
2017	52.085.896	19.102.698	1.462.077	20.564.775
2016	43.220.183	15.067.133	1.079.420	16.146.553
2015	46.466.936	13.761.473	1.927.549	15.689.022
2014	45.447.421	15.797.837	1.975.042	17.772.879
2013	36.292.320	14.003.437	1.339.968	15.343.405

2018 yılını bitirmek için 10 hafta 4 gün kaldı ve şu ana kadar 50.022.386 seyirci sayısına ulaşıldı. Son beş yıla baktığımızda, en yüksek seyirci sayısı 2017'de 70.5 milyon, en düşük seyirci sayısı ise 2013'te 65.3 milyon olarak görünüyor.Beş yılın son 10 hafta 4 günlük rakamlarının ortalamasını alıp 2018'e eklersek, yılı 67.1 milyon seyirci ile bitirebiliriz. Siz bu yazıyı okuduğunuzda, büyük beklenti yaratan "Müslüm Baba"nın sinemalarda olacağını da hatırlatalım.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Nijat Özön'e ithafen

Mevzu

66
Deniz Celiloğlu
Burcu Tırmık

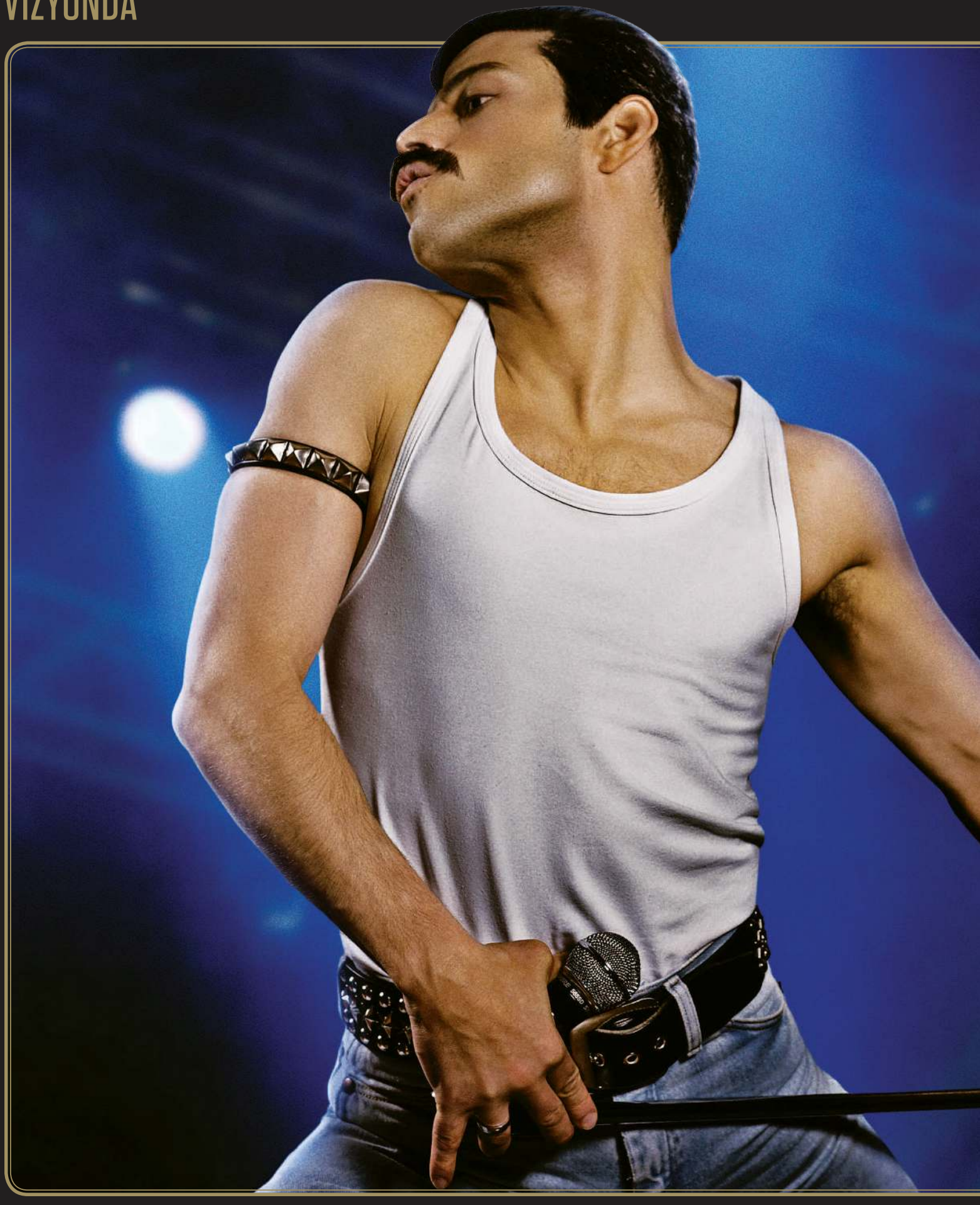
68
Suspiria
Murat Emir Eren

52
Bohemian Rhapsody
Ebru Çeliktuğ

62
11 Unutulmaz Basketbol Filmi
Yiğiter Uluğ

58
CLIMAX
Tuba Büdüş, *Gaspar Noé'nin son harikasına bakıyor.*

56
Ferzan Özpetek
Ferzan Özpetek, Giovanna Mezzogiorno'nun başrolde yer aldığı son filmi "Napoli'nin Sırrı"nın şifrelerini verdi. Burçin S. Yalçın

BOHEMLERİN EFENDİSİ

1991 yılında hayata veda eden *Freddie Mercury* ve *Queen* grubunun 1970'lerde başlayan serüveni nihayet karşımızda. *Bryan Singer* imzalı "*Bohemian Rhapsody*", grubun en sevilen parçasından alıyor adını. *Rami Malek*'i Freddie Mercury rolünde izleyeceğimiz film, dönemin ruhunu yansıtma konusunda hayli başarılı.

Brian May'in bir BBC belgeselinde Freddie Mercury'yi tarif ettiği çok basit ama güçlü cümleler var: "Hayat aşığı, şarkıların şarkıcısı. Bunlar onu özetliyor bana göre, çünkü hayatı sonuna kadar yaşadı. Cömert biriydi, nazikti, bazen sabırsızdı. Ama kendini tamamen hissettiği şeye adamıştı, yani müziğe." Gerçekten de Queen grubunun solisti Freddie Mercury'yi düşününce insanın aklında bir imge bombardımanı başlıyor adeta: Sahnede ya da kliplerde koşan, uçan, coşkun bir nehir gibi çağlayan dört oktavlık sesiyle tam bir virtüöz ve rengarenk bir sahne personası. Kraliyet Balesi'yle dans etmişliği, Monserrat Cabalet ile albümü onun sınırsız yeteneğinin, sanat sevgisinin, çok yönlülüğünün, hayatı her boyutuyla kucaklayışının birkaç göstergesi arasında yer alıyor.

2010 yılından beri gerçekleştirilmeye çalışılan "Bohemian Rhapsody"de her ne kadar grubun tarihi odaktaysa da Queen denince akla gelen ilk imge olarak Freddie Mercury'nin kim tarafından canlandırılacağı büyük önem taşıyordu. Sacha Baron Cohen rol için düşünülen ve adı geçen ilk isimdi ama Brian May onun eşek şakaları ve "Borat" ile tanınır oluşunun Mercury efsanesine uygun olmayacağına inanıyordu. Cohen ise, yürütücü yapımcılar arasında yer alan grubun diğer üyelerinin 'aile dostu' bir film tercihinin değil, yetişkinlere yönelik daha cesur bir filmin peşindeydi. Yol yakınken ayrıldı. 2013'teyse yönetmen Dexter Fletcher, Mercury'yi oynayacak isimse Ben Whishaw olarak belirlendiyse de Fletcher yapımcı Graham King ile yaratıcılık açısından farklılıklar yaşadığı; Whishaw da senaryonun belirsizlikleri nedeniyle projeden uzaklaştı. (Fletcher, gene de Bryan Singer'ın filmin sonlarına doğru stüdyo tarafından işine son verilmesiyle boşalan yönetmen koltuğuna oturan isim olacaktı.) 2015'e gelindiğindeyse "Her Şeyin Teorisi" (The Theory Of Everything) ve "En Karanlık Saat" (Darkest Hour) ile Akademi Ödülleri'nde adaylıkla yetinen senarist Anthony McCarten'ın senaryosu devredeydi. Filmin adı grubun en sevilen parçalarından "Bohemian Rhapsody" olarak kesinleşti. Ertesi yıl da Bryan Singer ile anlaşıldı ve Freddie Mercury için görece sürpriz bir isim, Rami Malek seçildi. Genç oyuncunun televizyon serisi "Mr. Robot"taki performansı, bu kararı belirleyen önemli bir etkendi. Çekimlerin bitmesine yakın Bryan Singer'ın devamsızlıkları ve özellikle Şükran Günü kutlamalarının ardından aile fertlerinin sağlık sorunlarını bahane göstererek sete gelmemesi, 20th Century Fox yetkililerini harekete geçirdi. Ayrıca Singer'ın Rami Malek ile sık sık tartışması ve hatta ona bir cisim fırlattığına dair dedikodular da aldı başını gitti. Stüdyo Singer'ı yönetmenlikten attı ve Dexter Fletcher filmin son detaylarıyla uğraşarak yapım sürecini sona erdirdi. Singer'a açılan taciz davalarının bu karara etkisi var mı, meçhul. YouTube'da rastlayabileceğiniz bir röportajda, Bryan Singer bu iddiayı net bir

şekilde yalanlıyor. İzleyeceğimiz film neredeyse bütünüyle Bryan Singer'a ait, bu kesin.

"Bohemian Rhapsody" 1970'lerin başında Brian May ve Roger Taylor'ın Tim Staffell'in grupları Smile'dan ayrılıp vokale Freddie Mercury'nin katılmasıyla başlıyor. Queen adını alan grubun Glam Rock'tan Progresif Rock'a ve en sonunda Pop Rock'a uzanan çizgisinde, Freddie Mercury'nin üretkenliği ve enerjisi belirleyici rol oynuyor. Tabii kaçınılmaz olarak ego problemleri de baş gösteriyor grupta. Sonuçta grubun 20 yılı geçen birlikteliği iniş çıkışlarla dolu. Yapımın en başından beri işin içinde olan Roger Taylor ve Brian May'in bu konuda dürüst bir yaklaşım sergiledikleri söylenebilir. Freddie Mercury'nin anısına saygı duydukları filmin hemen her sekansında hissediliyor. Bir taraftan da Mercury'nin İran asıllı ailesiyle ilişkisi, özellikle babasıyla çatışmalı ilişkisi de filmde ön plana çıkıyor. Köklerini sahiplenmektense Londralı olduğunu öne çıkaran Freddie Mercury, Farrokh Bulsara olan adını ve soyadını değiştirmekte de hayli hevesli davranıyor.

Queen'in kurulma sürecinde Freddie Mercury'nin yaşamına giren Mary Austin ile ilişkisi de filmde genişçe yer alıyor. Bu aşkın Mercury'nin eşcinselliğe yöneliminden itibaren aldığı biçimin her aşamasını perdede izleyebiliyoruz.

Mirasının önemli bir kısmını Mary'ye bırakan Mercury için bu aşkın olasılık dışı kaldığını anladığı noktalar, yaşamının da önemli dönemeçlerini oluşturuyor. Öte yandan projenin başından beri Mercury'nin cinsel yöneliminin perdeye nasıl yansıtılacağı merak ve tartışma konusuydu. Filmde bunun hakikaten fazlasıyla usturuplu sahnelendiğini belirtelim. Ne de olsa Brian May ve Roger Taylor tüm Queen tarihini sinemaya ailecek izlenebilecek bir formatta yansıtma konusunda inatçı davranmış! Tabii bu durum Freddie Mercury gerçeğini perdeye yansıtma konusunda bir hayli eleştiriye de zemin hazırlayacağa benziyor.

"Bohemian Rhapsody" adını aldığı şarkı başta olmak üzere "Another One Bites the Dust" ve "We Will Rock You" gibi bazı şarkıların da nasıl bestelendiğini, nasıl ortaya çıktığını da gözler önüne seriyor. Stüdyoda değişik efektler ve sesler üretmek için uğraşan ve yaratıcı enerjilerini sonuna dek kullanan dört genç müzisyenin altı dakikayı biraz geçen Bohemian Rhapsody'yi EMI yapımcısı Ray Foster'a single olarak yayınlatmayı kabul ettirme

çabası da etkileyici. Ray Foster rolünde Mike Meyers'ı tanımak ise hayli zor! Oyuncu seçiminin ise filmin en başarılı yönlerinden biri olduğunu kabul etmek gerek. Davulda Roger Taylor'ı Ben Hardy ("X-Men: Apocalypse", "Korkusuzlar/Only the Brave", "Mary Shelley"), bas gitarda John Deacon'ı Joseph Mazzello, solo gitarda Brian May'i Gwilym Lee adeta klonlanmışçasına benzerlikle perdeye taşıyor. Rami Malek'e gelince; oyuncu her şeyden önce Freddie Mercury'nin yaşamı boyunca sesine halel gelir diye yaptırmayı düşünmediği dışarı bir hayli çıkık üst ön dişlerinin replikası protezlerle benzerliği yakalamaya çalışmış. Filmi izlerken bu görüntü bir süreliğine yadırgatıcı etkide bulunsa da, Mercury'nin alametifarikası olan bu duruma alışıyorsunuz. Malek'in

performansı Mercury'nin zehir gibi zekasını, hazırcevaplığını, sahnedeki büyüleyici etkisini yansıtma konusunda sınıfta kalmıyor. Tamamen Freddie Mercury gibi giyinmiş şekilde (70'lerde ilk gençlik yıllarındaki kostümü, protez ön dişler ve makyajla) Freddie Mercury'nin kız kardeşi Kashmira ile karşılaştığında onun tepkisinden şarkıcıya ne kadar benzediğini de anlamış. Tabii Malek'in Freddie Mercury gibi özel bir sese sahip olmaması anlaşılır bir şey. Bu konuda hem Mercury'nin kayıtlarından yararlanılmış hem de Kanadalı Hıristiyan-Rock şarkıcısı Marc Martel'den. Yapımcı Graham King'e bakılırsa "Gözleriniz kapalı dinlediğinizde resmen Freddie söylüyor"muş!

"Bohemian Rhapsody" 1985'te Bob Geldof'un öncülüğünde düzenlenen, Afrika'daki açlığa dikkat çekmeyi amaçlayan Live Aid konserindeki Queen performansıyla son buluyor. Rock tarihinde bütün zamanların en iyi canlı performansı olarak tanımlanan Queen'in sahne alışı Bohemian Rhapsody ile açılıp We are the Champions ile son buluyor. Filmin prodüksiyon sürecindeki en iddialı sahnelerinden biri olan Wembley Stadyumu'ndaki bu konserin perdedeki yansımasında Rami Malek her ne kadar şarkıları canlı okumasa da sahnedeki Freddie Mercury'yi her jestiyle perdeye aktarmayı başarıyor. Binlerce konser dinleyicisine nakarat söyleten ve sadece stadyumdaki değil, yayınlanan her ülkedeki müziksevere tarihi anlar yaşatan Mercury'nin hikayesi neden Live Aid performansıyla son buluyor peki? AIDS'ten yaşamını 1991'de kaybeden Mercury'nin Queen'in son albümü Innuendo için verdiği çaba hâlâ hafızalarımızda kazılıyken, bu soru ister istemez aklımızı meşgul ediyor. Bu sorunun da cevabı yapımcı Graham King'de: "Ölümüne dek hikayeyi ilerletme ihtiyacı duymadık. O karanlığa gitmek istemedik. Gerçekten yapmak istediğimiz şey, Queen'in gizemini keşfetmek ve bunca inanılmaz şarkıyı nasıl bir arada ürettiklerini, nasıl birlikte çalıştıklarını gösterebilmekti." **APM**

"BOHEMIAN RHAPSODY", 2 KASIM'DA SİNEMALARDA

RAKAMLARLA QUEEN

9 HAFTA

"Bohemian Rhapsody", İngiltere single listesinde haftalarca zirvede kaldı. Bu rekor sonra Band Aid'in "Do They Know It's Christmas?" ve Elton John'un "Candle In The Wind"i tarafından egale edildi.

250.000

1976'da grup Hyde Park'ta verdiği bedava konserde 150 binden fazla dinleyiciyi bir araya getirmişti. 1985'te Rio'daki Rock In Rio Festivali'nde ise 250 bin kişiyi toplamıştı.

1322 HAFTA

Beatles ve Elvis Presley'i geride bırakan Queen, İngiltere En İyi 10 listesinde uzun yıllar kalmayı başardı ve bu konudaki liderliği kimselere bırakmadı.

300 MİLYON

Tahminlere göre Queen'in dünya çapında albüm satış rakamı... Queen's Greatest Hits albümü İngiltere'de tüm zamanların en çok satan albümü unvanını koruyor.

BOYUT VE RENKLERİ DEĞİŞEN BİR LABİRENT

Ferzan Özpetek'in yeni filmi "_Napoli'nin Sırrı_", adını belki de İtalya'nın en gizemli kentinden alıyor. Güzel aktris _Giovanna Mezzogiorno_'yla tam 15 yıl sonra tekrar bir araya gelen usta yönetmen, yeni filminde izleyicisini bir cinayetin etrafında dönen aşk, tutku ve polisiyenin harmanlandığı ilginç bir meydana çıkartıyor.

Fotoğraf ***Massimo Pellone***

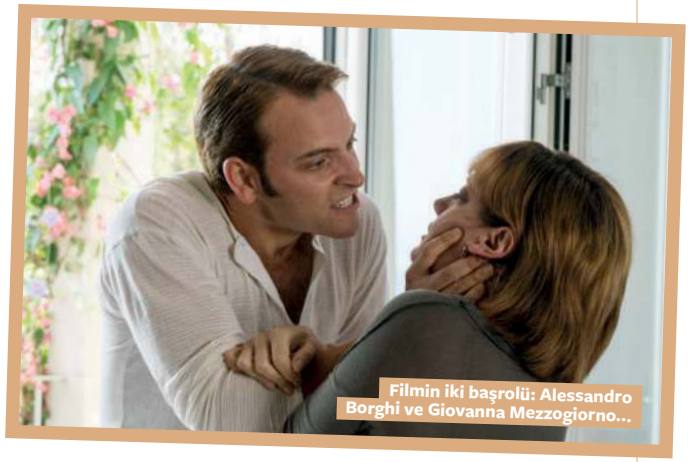
Burçin S. ***YALÇIN***
burcyalc@gmail.com

Ferzan Özpetek kariyerinin en üretken dönemlerinden birini yaşıyor. Yönetmenin, ilk filmi "Hamam"dan bu yana iki yıl hiç ara vermeden film çektiği bir dönemi olmamıştı. Üstelik "İstanbul Kırmızısı"nı takiben yeni filmini de yine tutkuyla sevdiği bir şehre ithaf etti: Napoli... Giovanna Mezzogiorno'nun canlandırdığı 40'larındaki adli tıp doktoru Adriana'yı merkezine yerleştiren "Napoli'nin Sırrı" her anlamda labirent gibi bir film. Yönetmenle yeni filminin gizli odalarını keşfe çıktık...

Daha önce Roma ve Lecce gibi sizin için çok özel kentleri ele alan filmler çekmiştiniz ama ilk kez İtalya'da çektiğiniz bir filmi bir şehre ithaf edip ismine de o kenti verdiniz. Oysa ilk kez Napoli'de bir film çektiniz. Bu kentin sizin için önemi nereden geliyor?
Napoli'de filmlerimin gösterimleri ve San Carlo Tiyatrosu'nda La Traviata'yı yönetmek için kaldığım sürelerde şehri çok yakından izleme fırsatım oldu. Karşımda din ve bilim, putperestlik ve Hıristiyanlık, batıl inanç ve rasyonalitenin birbiriyle çatışmadan; hatta kaynaşarak yaşadığı bir şehir vardı. İstanbul, Roma ve Lecce'den sonra evimde gibi hissettiğim dördüncü şehir Napoli'de bir film çekeceğimi hep biliyordum.

Öykünün merkezine 40'larındaki bir adli tıp doktorunu yerleştirmek nereden aklınıza geldi?
Bundan 12 yıl önce 3-4 günlüğüne İstanbul'a gelmiştim. Serra Yılmaz'ın evinde bir akşam yemeğinde uzun süre sohbet ettiğim birinin adli tıp uzmanı da oluşu beni çok etkilemişti. O zamanlar kafamda bir hikaye belirlenmişti. Sonra yıllar içinde bu hikayeyi geliştirmeye başladım. La Traviata operasını sahneye koyduğum dönemde Napoli'den çok etkilendim, şehir beni içine almıştı. Ve sonra o aklımdaki hikayenin Napoli'de geçmesini istedim.

Giovanna Mezzogiorno ile ilk kez "Karşı Pencere"de çalıştığınızda İtalya'da tanınıyordu ama uluslararası bir yıldıza dönüşmesi o filmle olmuştu. Tam 15 yıl sonra bu filmde tekrar bir araya geldiniz. Müthiş de bir performans veriyor filmde. Son birkaç yıldır da az filmde oynadı. Onunla ilişkinizi anlatır mısınız?
"İstanbul Kırmızısı"nın çekimleri öncesinde, bu filmin konusu üzerinde çalışmaya başladığımda aklımdaki şehir Napoli değildi aslında. Fakat filmin karakteri Adriana'nın zihnine girmek, bir şehri keşfetmek; boyutları ve renkleri sürekli değişen bir labirent gibi sokaklardan ve meydanlardan geçmek gibiydi. O zaman fark ettim ki Adriana'nın aklının içinde ancak -tıpkı filmde dediğim gibi- 'sırlarını kimseye açmayan' bir Napoli olabilirdi. Giovanna Mezzogiorno'yu daha konuyu yazarken aradım. Adriana gibi bir kişilik senin ilgini çeker mi diye sordum. Derinliği olan ve zor bir roldü. Karşımda gencecik bıraktığım bir genç kızın 18 yıl sonraki hali vardı. Güzel ve alımlı bir kadın. Ve Adriana karakterini ete kemiğe büründürdü.

Filmin iki başrolü: Alessandro Borghi ve Giovanna Mezzogiorno...

Filmin hemen başında Adriana ile yeni tanıştığı Andrea arasında enfes çekilmiş bir sevişme sahnesi var. Hem Mezzogiorno hem de Alessandro Borghi bu sahnede gerçekten çok cesur bir performans sergiliyorlar. Sahnenin çekimi nasıl oldu? En başından beri sahneyi bu kadar 'hardcore' mu tasarlamıştınız?
Bu filmimde daha önce hiç denemediğim türde sahneler var. O da o sahnelerden biri. Çok zorlandım. Akşam ayrılırken tüm ekip olarak çok gergindik. Fakat istediğim gibi, kafamda geçirdiğim gibi geçti çekimler, hepimiz çok mutlu ayrıldık. Sadece İtalya'da değil, gösterildiği birçok ülkede övgüler aldı. İtalya'da son 20 yıldır böyle bir sahne çekilmemişti gibi yazılar çıktı.

Filmde küçük küçük yan öyküler ve bu öykülerde bulmacalar var. Film bittiğinde bunların hiçbiri kesin olarak sonuca ulaşmıyor. Bu bilinçli bir tercih miydi senaryoyu yazarken?
Evet bilinçli bir tercihti. Hikayenin örgüsünü bu küçük yan öyküler ve Napoli'ye özgü oyunlarla kurguladım.

Napoli sokaklarında kaybolmak kolaydır. Senaryo da biraz labirent gibi her saniye yeni bir gizemli meydana açılan Napoli sokakları gibi yapılandırılmış. İzlerken insanların Napoli sokaklarında kaybolur gibi bir hissiyat yaşamaları amaçlanmış sanki. Ne diyorsunuz bu yorumla ilgili?
Bu filmin konusu üzerinde çalışmaya başladığımda aklımdaki şehir Napoli değildi aslında. Fakat filmin karakteri Adriana'nın zihnine girmek, bir şehri keşfetmek; boyutları ve renkleri sürekli değişen bir labirent gibi sokaklardan ve meydanlardan geçmek gibiydi. O zaman fark ettim ki Adriana'nın aklının içinde ancak bir Napoli olabilirdi. İzleyenlerin Napoli'de kaybolma hissiyatını özellikle çok önemsedim.

Filmde kenti ele alış biçiminizi çok seven de var, burun kıvıran da... Örneğin Napoli halkı için tiyatro, batıl inançlar ve sayılar çok önemli denir. Doğma büyüme Napolili olup bu filmin bunları çok güzel ele aldığını söyleyenler de var. Napoli'ye nasıl yaklaştınız?
İtalya'da film çok beğenildi. Özellikle Napolililer filmle ilgili çok gururlular. Çünkü alışılagelmiş bir Napoli dışında bir şehir çıkıyor karşılarına. Gerçek Napolililerin bile bilmediği bir şeyleri anlatıyor film. İtalya dünyanın turizm açısından en rağbet gören ülkelerinden biri. Napoli turistik ve meşhur bir şehir. Böyle bir şehirde film çekerken çok rahat tuzağa düşebilirsiniz. Ben bu tuzağa düşmediğimi gerçek Napolililerden aldığım yorumlardan anladım. Ve bu çok hoşuma gitti. "Napoli'nin Sırrı" dünyanın pek çok ülkesinde gösterildi ve vizyona girdi. Gittiğim her festivalde farklı kültürlerden insanların ilginç yorumlarıyla karşılaştım. Hiç bilmedikleri bir Napoli şehriyle karşılaşmış olmaları onları çok şaşırtmıştı ve filmin her detayını keşfetme çabaları inanılmaz güzeldi.

Her filminizde muhakkak Serra Yılmaz'a küçük de olsa bir rol çıkardı. "Napoli'nin Sırrı"nda onu neden göremedik? "Cebimdeki Yabancı" ile mi meşguldü o da o sıralar yoksa?
Bu filmde onun için bir rol yoktu. Ama şimdi üzerinde çalıştığım filmimde birlikte olacağız.

Filmografinize bakarsak bol karakterli olmayan tek filminiz dahi yok. Issız bir adada tek kişiyle bir film çekmek sizin için imkansız mıdır?
Hikayem olduğu sürece imkansız değildir.

Sizin için çok özel başka İtalyan kentlerinde film çekme planınız var mı?
Şimdi üzerinde çalıştığım filmimi Roma merkezli ama Palermo'nun da içinde geçen bir hikayede kurguluyorum. Ama tabii bu değişebilir de.

Bir adli tıp doktoru, tutkulu bir gece geçirdiği bir yabancının hayaletiyle yaşamaya başlarsa...

Son yıllarda Paolo Sorrentino, Stefano Sollima gibi İtalyan yönetmenler Hollywood'a gidip film çektiler. Siz bu konuya bundan önce pek sıcak yaklaşmadınız. Var mı yakın gelecekte sizin için de Hollywood ihtimali?
Şu an için Warner Bros.'la süren anlaşmam ve bitirmem gereken kendi ürettiğim projelerim var. Ama yakın vadede neden olmasın? **APM**

"NAPOLİ'NİN SIRRI", SİNEMALARDA

TANRI BİZİMLE

Prömiyerini Cannes Film Festivali'nde yapan ve Yönetmenlerin 15 Günü'nde En İyi Film ödülünün sahibi olan *Gaspar Noé*'nin yeni filmi "*Climax*"te birçok defa karakterler tarafından yineleniyor başlıktaki nida. Fakat filmin hiçbir anında Tanrı'nın orada olduğuna inanmak pek mümkün değil. Zira Noé, Tanrı'dan uzakta cehennemin dibine doğru bir yolculuğa çıkarıyor bizi.

Tuba ***BÜDÜŞ***
tubabudus@hotmail.com

Film, bembeyaz karlarla kaplı uçsuz bucaksız bir arazide koşturan, kanlar içerisindeki kadının çığlıklarını iliklerimize kadar hissettiğimiz prolog sahnesi ile başlıyor. Birazdan izleyeceklerimizin alıştırması adeta bu sahne. Ardından ise film boyunca birlikte olacağımız karakterleri ama en önemlisi Noé'nin, "Climax"i çekerken esinlendiği, selam gönderdiği ustaları ve eserlerini de tanırız. İki yanına düzgünce videokaset ve kitap yerleştirilmiş televizyon ekranından karakterlerimizi tanırız. Bir dans grubuna katılmak için seçmelere katılan profesyonel dansçılarla yüz yüze geliriz. Kendileriyle ilgili kısa bilgiler veren bu karakterlerin gözlerinin içine içine bakmamızı istiyor sanki Noé. Fakat TV ekranının yanındaki videokasetler ve kitaplar da bir yandan merakımızı kamçıladığı için sadece ekranda konuşan dansçılara odaklanmak zordur. Argento'nun "Suspiria", Pasolini'nin "Salo Ya Da Sodom'un 120 Günü" (Salò O Le 120 Giornate Di Sodoma), Lucio Fulci'nin "Zombi", Masaki Kobayashi'nin "Harakiri", Luis Buñuel'in "Bir Endülüs Köpeği" (Un Chien Andalou), Andrzej Zulawski'nin "Possession" filmi ve Nietzsche, Paul Schrader'in kitapları, Murnau, Fritz Lang ve daha fazlası perdenin her iki yanından göz kırpar. Bahsettiğimiz film ve kitapların neredeyse hepsinin buluştuğu ortak noktanın korku ve gerilim olması hemen dikkat çeker. Zombi ve vampir janrı gibi korku külliyatının alt türleri, sürrealizm, nihilizm, dışavurumculuk, gotik gibi birçok tür ve akım, Noé'yi ve filmini fazlasıyla besler. "Climax", tüm bu ustaların izinden giderken kendisiyle artık fazlasıyla özdeşleşmiş olan imzalarından (tekinsiz uzun koridor, kırmızı ışık, hareketli kamera, uzun planlar, kurgu oyunları, yakın plan çekimler) asla vazgeçmez.

Görüntü yönetimi, yine bir Gaspar Noé filminin ihtişamından nasipleniyor.

Doksanlı yıllarda yaşanan gerçek bir olaydan yola çıkılarak çekilen "Climax", birbirini tanımayan dansçılardan oluşturulan ve üç gün boyunca herkesten uzakta bir mekanda ter döken grubun son provasıyla mevzuya giriş yapıyor. Fransa bayrağının önünde büyük bir salonda dans eden grup, son akşamlarını partileyerek sonlandırmak niyetindedirler. Fakat içkinin (sangria) içerisine biri tarafından konulan LSD her şeyi çığrından çıkarır. Hem de geri dönülmez bir şekilde. Tek gece ve mekanda geçen film, içinde dansın olduğu bir kabusa dönüşür adeta. Bu kabus esnasında genelde peşinden sürüklendiğimiz karakterlere hayat veren oyuncular pek aşina olduğumuz yüzler değildir. Zira Noé, profesyonel dansçı ama amatör oyuncuları tercih etmiştir. Kamerasıyla karakterlerinin peşlerinden ayrılmayan Noé'nin radarına en çok giren karakter Selva'ya hayat veren Sofia Boutella ise dansçılıktan oyunculuğa geçen bir isim. Rol aldığı filmlerde (Atomic Blonde, Star Trek: Beyond, Kingsman: The Secret Service) vücut performansı göstermiş biri. Burada dansçılık tecrübesini konuşturuyor.

Farklı etnik köken ve cinsel yönelimlerden oluşan, fazlasıyla renkli olan grubun gecenin ilk saatlerinde hoşgörülü bir profil çizdiği dikkatlerden kaçmaz. Fakat bu, buzdağının görünen yüzüdür. Tıpkı içinde binbir sorunu, insan hakları ihlalini, sömürüyü barındıran Avrupa'nın dış dünyaya karşı kendini makyajlayıp farklı yansıtması gibi karakterlerimizin de hiçbiri göründüğü gibi değildir. İçkiye katılan LSD ilkel benliği ortaya çıkarıp maskeleri düşürür. Modern toplumun koyduğu ahlaki kuralların rafa kalktığı bir gece yaşanır. Aslında farklı renkleriyle bir arada mutluymuş izlenimi çizen topluluğun daha hafiften uyuşturucunun etkisine girdiği an ilk öfkesini yansıttığı kişinin grubun tek Müslüman karakteri olması önemli. Noé, Avrupa'nın kapılarını kapadığı Suriyelilerin durumunun altını çizmek ister. Soğuktan öleceğini bile bile onu acımadan dışarı atmak tam da sınır dışı edilen Suriyelilerin durumudur. Sonrasında ise ırkçılığın devamı gelecek, gizlenen cinsel yönelimler su yüzüne çıkacak, ensest ilişkinin bile yaşanacağı bir yola girilecektir. Çıplaklığın bir öneminin kalmadığı, seksin uluorta yaşandığı, tuvalet ihtiyacının uluorta giderildiği, acıma duygusunun unutulduğu, nefretin ise her şeye sindiği bu ortam, adeta Hieronymus Bosch'un "Dünyevi Zevkler Bahçesi" eserindeki manzaraları akla getirir.

Sofia Boutella, dans geçmişinin avantajlarını bu filmde doyasıya kullanıyor.

Bosch'un üç panelli aynı zamanda kapaklı eseri, adeta "Climax"in yapısına hayat vermiştir. Filmin prolog sahnesi eserin dış kapağını temsil ederken; devam eden kısımları ise eserin iç panel kısımlarının temsilidir. Her şeyin sahte bir mutluluk içinde geçtiği ilk bölüm cennet, LSD'nin etkisiyle yaşanan rahatlık süreci dünya ve her şeyin çığrından çıkıp utanca dönüştüğü son kısım ise cehennemi temsil eder. Bosch'un eserindeki cehennem panelindeki utanç da tam olarak "Climax"de yaşanır: Kız kardeşiyle birlikte olan karakterin LSD'nin etkisi geçtikten sonra ilk söylediği şeyin "Babama söyleme" olması tam da bunun karşılığıdır. Noé' tüm bu süreçte şiddeti de utancı da yakından veriyor ki seyirci olarak o anlara tanık olmaktan kaçmak pek mümkün değil. Uzun plan sekanslar, sıra dışı (ters açı ve tanrısal bakış) kamera açıları, filmde tanık olduklarımızın etkisini artırıyor. APM

"CLIMAX", 2 KASIM'DA SİNEMALARDA

FİLMİN FORMÜLÜ

"Climax" hem üslup hem atmosfer olarak bu filmlerin bir karışımı gibi göründü gözümüze...

SALO (SALÒ, 1975)

+

ÜRPERTİLER (SHIVERS, 1975)

+

SUSPIRIA (1977)

=

CLIMAX

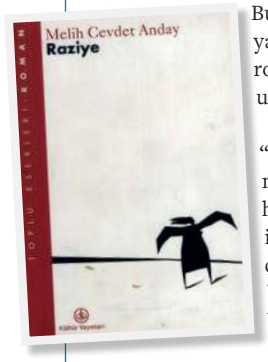

Tunca *ARSLAN*
tuncaarslan@yahoo.com

Benim Adım **Vedia Değil Ki**

Melih Cevdet Anday'ın 1975 yılında yayımlanan, "***Yeniden yazmak isterdim***" dediği ve ikinci baskısında bazı değişiklikler yaptığı romanı "***Raziye***", 1990'da ***Yusuf Kurçenli*** tarafından sinemaya aktarılır. 12 Mart döneminde geçen "Raziye", Çingenelere adanan ***hüzünlü bir şiir*** niteliğindedir.

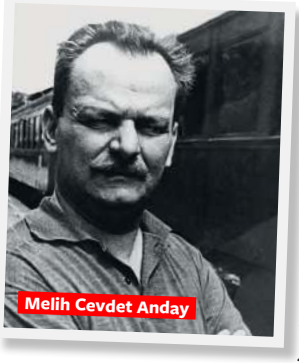
Edebiyatımızın uçbeylerinden, Orhan Veli ve Oktay Rifat'la birlikte şiirde Birinci Yeni / Garip akımını başlatan ama devamında Garip'ten farklı çizgi izleyen Melih Cevdet Anday (1915-2002), "İçerdekiler", "Mikado'nun Çöpleri" gibi klasikleşmiş tiyatro oyunları, denemeleri ve çevirilerinin yanı sıra romanlarıyla da iz bırakmış bir yazar. Anday'ın, dördü "Murat Tek" imzasıyla, dördü kendi adıyla yayımladığı toplam sekiz romanı var. Bunlardan ikisi, 1965'te yayımlanan "Aylaklar" ve son romanı "Raziye" (1975) sinemaya uyarlanmış durumda.

Başlangıç cümlesi "Sevdalanmaya gidiyormuşum meğer..." olan, çok sürükleyici, heyecan verici olaylar dizisi içermese de kendine özgü çekiciliğe ve derinliğe sahip bulunan "Raziye", açıkça belirtilmemekle birlikte 12 Mart darbesi döneminde geçiyor. Çevre, üst yanında orman alt tarafında masmavi deniz olan bir Ege köyü.

Öğrenci olaylarına karıştığı için polis tarafından arandığını anladığımız, Akademi'de resim eğitimi gören solcu genç, bir süreliğine ortadan kaybolmak için üvey dayısının sonradan yerleştiği, sıcağın ve sessizliğin egemen olduğu bu köye gelir. ("Büyük kentte arasız izlendiğim, kaçıp saklanmaya alıştığım için kuşku içinde yaşıyordum... Gençlik örgütümüz darmadağın olmuştu.")

74-75 yaşlarındaki dayı, zamanında İngiltere'de eğitim görmüş, demiryollarında mühendis olarak çalışmış, hiç evlenmemiş, tepeden tırnağa 'akılcı', köylülere 'dışarıdan bilinç' aşılamaya ve domuz eti yedirmeye kararlı acayip bir adamdır. Köyde sera kurmuş, kooperatifçiliği başlatmış ve evlat edindiği genç kız Vedia'yla, köyün biraz dışındaki şato ya da sığınak benzeri, "Uyanış Konağı" diye nitelediği tuhaf bir evde yaşamaktadır. Yerden epeyce yüksekte, direklerin üstüne yapılmış bu evde üstünde kırmızı leke olan siyah bayrak dalgalanmakta, her sabah Beethoven'ın 5. Senfoni'si eşliğinde bayrak töreni yapılmaktadır. Yeğen, bir süre sonra "Siz halkla oynamaktan keyif alan bir paşazadesiniz" diyecektir dayısına.

Romandaki temel ilişkiler asıl olarak bu üç karakter arasında gelişir. Öte yandan, köylülerin 'ermiş' olduğuna inandığı, kanatlanıp uçabilmek için yalnızca kül yediği söylenen Yusuf adlı 'köyün delisi' de yan karakter olarak devreye girer. Dayı, köylülerin her türlü geriliğinin sembolü gibi görür Yusuf'u, o nedenle de kayalığa çıkıp uçmaya çalışması için sürekli zorlar. ("Yusuf uçamazsa, ben de o domuzu yediririm köylüye... Aklını nasıl başına getireceğiz bu halkın...") Köylüleri, boş inançlarıyla yüzleştirmek ve zaferini ilan etmek istemektedir.

Gerçek adının Raziye olduğunu sonradan öğreneceğimiz Vedia ise son derece doğal, özgür ruhlu, aklına estiği gibi davranan, olan biten her şeye, sevişmeye bile büyük bir saflıkla bakan ve hesapsız kitapsız yaklaşan, kimseye benzemeyen bir kızdır. ("Bakışlarında acayip bir parıltı vardı, gece çıkmış bir yangının sabaha kalan közü.")

Sık sık ormana ya da deniz kenarına gidip resim yapan delikanlı, kısa sürede Vedia'ya âşık olur. ("Aşk bir çabanın sonucu olamaz, başımıza gelir ancak... Kim anlayarak sevmiştir?") Ve karşılık görür. Ama dayısının kilitli tuttuğu odasındaki fotoğraflar, Çingenelere yönelik nefreti, onları köyden, özellikle de evinden uzak tutma çabası ve Vedia'nın gizemli kişiliği, "Kendimi dinlemeye ve sessizce beklemeye gelmiştim" diyen genç kahramanımızı çok tuhaf bir girdabın içine çeker. Ve acaba Vedia bu sakınmasızlığıyla, başkalarıyla, örneğin sahildeki balıkçı gençle de sevişmekte midir? Sık sık gittiği ormanda ne yapmakta, kimlerle görüşmektedir?

"Raziye"yi İş Bankası Kültür Yayınları'nın 2002 baskısından, yani ilk basımından sonra Anday'ın bazı değişiklikler yaptığı haliyle okudum. Eylül 1976-Şubat 1979 arasındaki günlüklerini içeren "Bir Defterden" kitabında (Everest Yay., 2008) romanı yeniden yazmak istediğini belirten, "Dayının, yeğeniyle ilişkisinde birçok memleket suretini ele alabilirmişim meğer onları karşılaştırarak"

> **Gerçek adının *Raziye* olduğunu sonradan öğreneceğimiz *Vedia*, son derece doğal, özgür ruhlu, aklına estiği gibi davranan bir kızdır.**

> **Kitabı 1990'da senaryolaştırarak beyazperdeye aktaran *Yusuf Kurçenli*, romanın özüne, karakterlere büyük oranda bağlı kalır.**

diyen Melih Cevdet Anday birkaç sayfa sonrasında da şu notu düşüyor:

"Altın Kitaplar Yayınevi 'Raziye'nin ikinci baskısını yapacağı için, tasarladığım eklemeleri koymak üzere bugün yayınevinden 'Raziye'yi getirttim. Sıkıcı, ama gerekli işler. Bir romanın yazıldıktan, basıldıktan sonra değiştirilmesi acaba garip mi karşılanır? Bence bunda garip olan hiçbir yan yok, ama okur, ilk okur artık onun farkında olmaz. Söylesek de almaz okuduğu kitabın ikinci baskısını. Nereden, nasıl bulacak yeni yazılmış sayfaları? Bulsa da gereğini kavrayamaz belki. Ama bu ikinci baskılar yazarda, bütün yazarlarda değişiklik, ekleme yapmak hevesi uyandırır sanıyorum. Uyandırmalı."

"Raziye"yi 1990'da senaryolaştırarak beyazperdeye aktaran Yusuf Kurçenli, romanın özüne, karakterlere ve seranın meçhul kişilerin saldırısına uğrayıp parçalanması dışında olay örgüsüne büyük oranda bağlı kalır. Çekim mekanı Edremit'e bağlı Babakale köyüdür ve o tuhaf evin gerçekten başarılı bir maketi yapılmıştır. Tek fark, romanda, güvenlik amacıyla evin merdiveni manivelayla her gece yukarı çekilirken, filmde sabittir. Hatta Dayı bir keresinde "Şu merdivene bir manivela uydurup geceleri kaldırmalı" der.

Yusuf Kurçenli

Romanda gece yaşanan pek çok olayı gündüze taşıyan, üç dört saniyelik sahne dışında hiç gece çekimi yapmayan (ya da kullanmayan) Kurçenli, Ali (Oğuz Tunç), Vedia (Yasemin Öymen), Dayı (Kamran Usluer), Ermiş Yusuf (Fuat Onan) arasındaki ilişkilere de esas olarak sadık kalır. Bununla birlikte Ali ile dayısının, Türkiye, köy ve köylü sorunu, örgütlü ya da bireysel mücadele üzerine tartışmaları, sanki kitabın ilk baskısından aktarılmışcasına biraz yüzeysel tutulmuştur. Siyasal fon, romanda da geniş geniş işlenmemekle birlikte filmde daha siliktir.

Köylüleri genellikle uyuklarken görürüz. Bir sahnede dayı-yeğen arasında şu konuşma geçer:

-Nasıl buldun köylülerimi?

-Doğrusu bulamadım, yoklar gibi, davranışları yok.

-Bu ülkenin meselesi bu, asıl iş köylüyü adam etmekte.

Tek filmlik sinema kariyerinde, fazla beyaz tenli-sarışınımsı olması dışında zorlu Vedia karakterine başarıyla hayat veren Yasemin Öymen ve Oğuz Tunç iyi bir ikili oluştururlarken Kamran Usluer de dayı rolü için biçilmiş kaftan gibidir. Kısacası Kurçenli, tıpkı Anday'ın romanının okura verdiği duygu gibi, 'bir solukta' başlayıp bitirilemeyecek, kimi sahnelerinde epeyce donuklaşan bir filme imza atar ama kaynak metne de bağlı kalmaya özen gösterir. Yine de kimi farklar vardır.

Romanın sonunda bir köylüden öğreniriz Vedia'nın gittiğini: "Çingenelerin arabasına binmiş giderken gördüm, allahaısmarladık dedi bana. Sonra çekip gittiler yaylanın öbür yakasına... Nah şu yana Çingenelerle..."

Filmde ise Ermiş Yusuf, "Vedia gitti" der yalnızca.

Anday, gerçekte Dayı'nın yıllar önce sevdiği bir Çingene kadının kızı olan Raziye'ye hüzün verici, şiirsel sonla veda ederken, Kurçenli, kıza gizliden gizliye sevdalı olan Ermiş Yusuf'a bırakır bu işi. Roman, son iki sayfasıyla 'soylu Çingene ruhu'na selam yollarken, filmde Ali, Dayı ve Yusuf açısından "Üçümüz de çok sevmiştik" finali tercih edilmiştir. **APM**

ANDAY'DAN DİĞER UYARLAMA: "AYLAKLAR"

Melih Cevdet Anday'ın, Osmanlının yitik saray bürokrasisi çevresindeki ilişkileri 1950'ler Türkiyesi'ndeki bir konağa taşıdığı romanından uyarlama. Televizyon için yaptığı çalışmalarla tanınan Altuğ Savaşal'ın tek sinema filmi olarak kayda geçen "Aylaklar", Paşa Kızı Leman Hanım, kocası Davut Bey, evde kalmış alkolik kızı ve diğer aile bireyleri arasındaki ilişkileri öykülüyor. 1994 yapımı filmde başlıca rolleri Nedret Güvenç, Haluk Kurtoğlu, Tomris İncer, Tolga Aşkıner, Yılmaz Gruda, Nergis Çorakçı, Nüvit Özdoğru ve Süleyman Turan paylaşıyor.

11 UNUTULMAZ BASKETBOL FİLMİ

Spike Lee'nin yönettiği "Oyunun Galibi"nde (_He Got Game_) _Ray Allen_'ın canlandırdığı Jesus Shuttlesworth basketbolu 'hareketli şiir'e benzetiyordu. Kuşkusuz, topla oynanan sporlar içerisinde en zarif olanlardan biridir basketbol. Ligler de başlamışken bir dosya yapmanın tam zamanı.

Yiğiter **ULUĞ**
yigiter12@yahoo.com

İnsan "En sevdiğiniz basketbol filmleri hangileriydi?" diye bir soruyla karşılaşınca, bir liste çıkarmak hem kolay, hem zor... Kolay çünkü basketbol, ateşi yeryüzünün dört bir yanına yayılmış bir spor dalı değil. Dolayısıyla, basketbol topu etrafında dönen hikayeleri perdeye taşıyan çalışmaların sayısı az. Hepi topu 25-30 filmlik bir liste söz konusu... Üstelik Amerikan icadı olan bu oyunun, filmleri de hep Hollywood patentli... Avrupa veya Üçüncü Dünya sinemasından basketbol temalı film bulup çıkarmak imkansız.

Zorluk da burada başlıyor! Seçim yapılacak havuz dar ve sığ olunca, insan kendini, aslında bu payeyi tam anlamıyla hak etmeyen bazı filmlere 'unutulmaz' etiketi yapıştırmanın çıkmazında buluyor. Bunu aşabilmek için, bende özel yeri olan iki belgeseli de listeme ekledim. Bu tip listeler gibi aşağıdaki de kişisel. Günahıyla, sevabıyla bana ait...

2

BEYAZLAR BECEREMEZ (WHITE MEN CAN'T JUMP, 1992)

Yön: Ron Shelton

Tamam, beyazlar sıçrayamaz (ya da beceremez)... Peki, boyu 1.80'i bile bulmayan iki adam bu kadar iyi basketbol oynayabilir mi? Hazırcevaplıkları en az şutları kadar yakıcı olan Wesley Snipes ile Woody Harrelson, beyazperdede izlediğimiz en unutulmaz kontrast çiftlerden birine imza atıyor. Bu filmi izlemeden önce, Amerika'da beton saha basketbolunun ne olduğu konusunda pek fikrim yoktu. Kaliforniya'nın Venice Beach'inde neredeyse basketbol topu etrafında dönen bir Las Vegas atmosferi yaratan yönetmen Shelton, hem o dünyanın gerçeklerini perdeye taşımış, hem de kıpır kıpır kamerasıyla maç sahnelerine inanılmaz bir dinamizm katmıştı.

TÜRKİYE'NİN YASAL BAHİS SİTESİ

1

FORRESTER'İ BULMAK (FINDING FORRESTER, 2000)

Yön: Gus Van Sant

Müthiş bir dostluk hikayesi... Çatışan kuşaklardan ve farklı kültürlerden iki insanın, hayatın tuhaf bir kavşağında karşılaşmasıyla başlıyor her şey... Aslında basketboldan çok, edebiyat tutkunlarına hitap eden bir film olduğu söylenebilir. Ancak genç kahramanımız Jamal, okul takımında güvenilir bir skorer olmanın yanısıra, filmin neredeyse her karesinde elinde basketbol topuyla karşımıza çıkıyor. Bu filmi çevirdiğinde tam 70 yaşında olan büyük usta Sean Connery'yi, uzun ve verimli kariyerinin izleyicide en çok iz bırakan rollerinden birinde alkışlıyoruz. Al Pacino'lu "Kadın Kokusu" (Scent Of A Woman) veya Robin Willliams'lı "Can Dostum" (Good Will Hunting) gibi yaşlı-bilge adam/genç-acemi öğrenci öykülerini sevdiyseniz, Forrester da yüreğinizi titretir mutlaka.

4

KAZANMAK ARZUSU (HOOSIERS, 1986) Yön: David Anspaugh

Indiana'da basketbol, Amerika'nın diğer eyaletlerinden çok daha fazla ve çok farklı biçimde sevilir. 1990'da eyaletin liseler arası basketbol finalini 40 bin seyircinin (futbol stadında oynanmıştı) izlediğini söylersek, bu tutkunun boyutları çok daha iyi anlaşılabilir. Indiana'lı basketbolseverler kendilerine "Hoosiers" der. Adını, anlamını kimsenin tam olarak açıklayamadığı bu sözcükten alan ve ne yazık ki ülkemizde abuk bir isimle vizyona giren film, bizi 1954 yılına, mucizevi bir öyküye götürüyor. Minicik bir kasabadan çıkıp, devlerin bileğini büken liseli gençler... Ve başlarında, koç rolüne cuk oturmuş müthiş aktör Gene Hackman.

ZAFERE DOĞRU (GLORY ROAD, 2006)

Yön: James Gartner

Sadece Amerikan basketboluna değil, ülkenin sivil tarihine de damga vurmuş öykülerden birini detaylarına sadık kalarak beyazperdeye taşıyan güçlü bir senaryo... İzleyeni yarım yüzyıl geriye götüren pastel renkler, loş salonlar ve uzayıp giden asfalt yollar... 60'lı yıllarda Amerikan taşrasını kasıp kavuran ırkçı rüzgarlara karşı verilmiş en cesur mücadele... Efsanevi koç Don Haskins'i canlandıran Josh Lucas resmen döktürüyor. Karşısında, bir diğer efsane Adoph Rupp'ı canlandıran Jon Voight... Koç Haskins ve öğrencileri, değerli bir şampiyonluk kazanmakla kalmıyor, sonraki kuşakların kaderini de bir daha geri dönülmeyecek biçimde değiştiriyor.

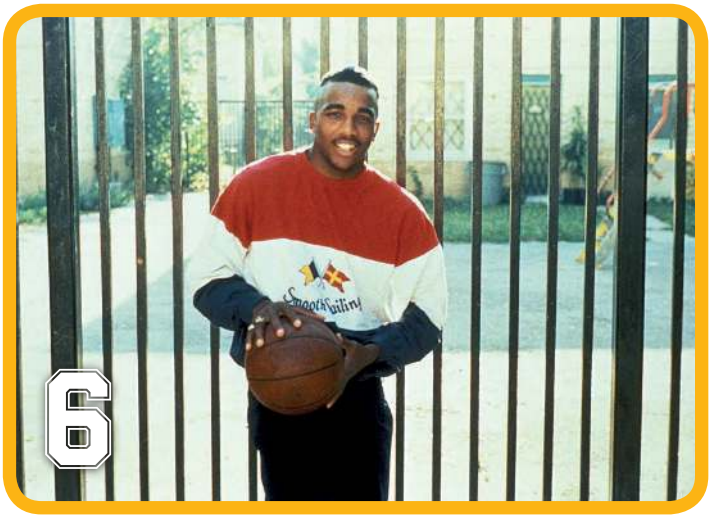

3

Bilyoner.com

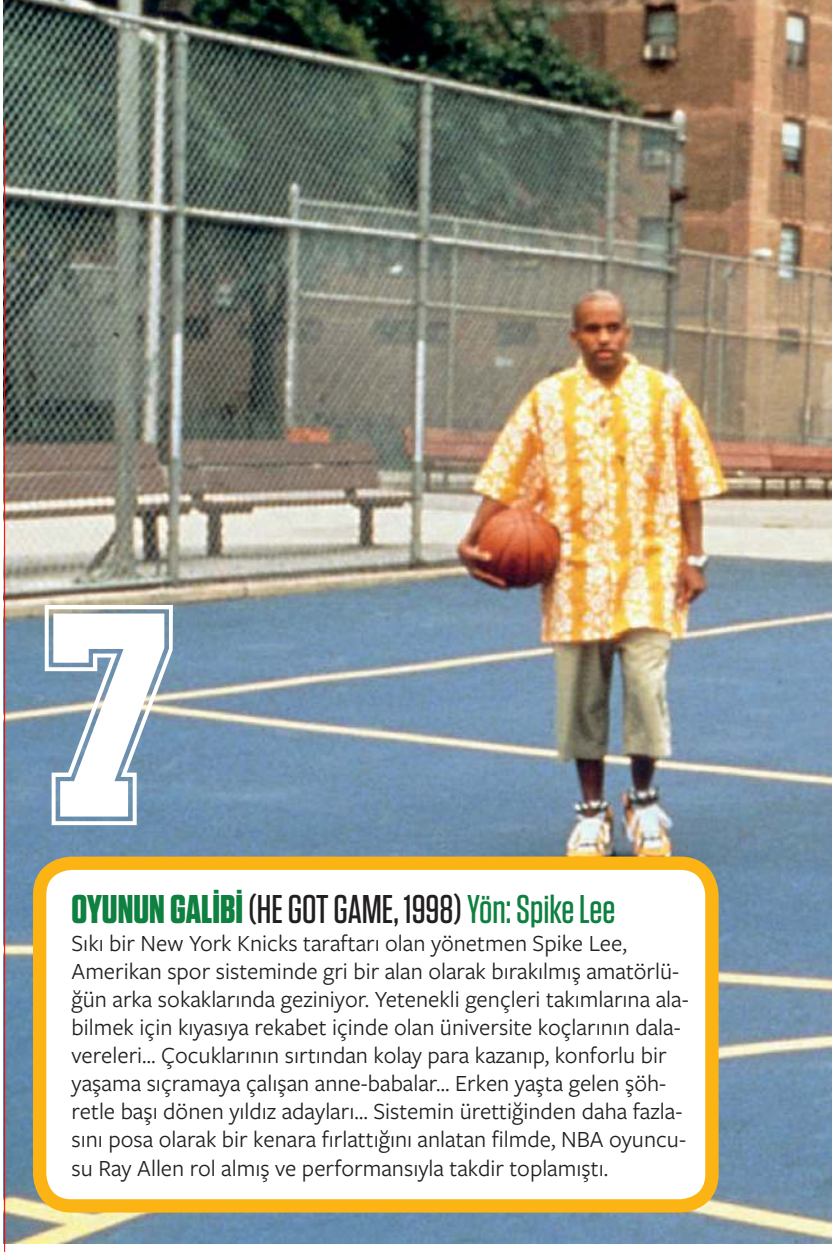

KOÇ CARTER (COACH CARTER, 2005) Yön: Thomas Carter

Koç-sporcu, öğretmen-öğrenci kutuplaşmalarına bir de siyah-beyaz sosu (yoksa tuz-karabiber mi demeli?) eklemeyi seven Hollywood, bu filmde Afro-Amerikan aktör Samuel L. Jackson'un olağanüstü performansı sayesinde klişeleri aşabilmeyi, kalıpları büyük ölçüde kırabilmeyi başarıyor. Basketbolu, fakir ailelerin çocukları için paha biçilmez bir eğitim fırsatı olarak gören Koç Carter, antrenörlerin yıllardır cevabını bulamadığı o meşhur sorunun karşısına dikiliyor: "Maç kazanmak mı, yoksa öğrencileri geleceğe hazırlamak mı?" Listemdeki çoğu film gibi, bu film de gerçek bir karakterden yola çıkarak yazılmış bir senaryoya dayanıyor.

BASKETBOL RÜYASI (HOOP DREAMS, 1994) Yön: Steve James

Bizde hiç vizyona girmediği halde, 90'ların ikinci yarısında çokça kendisinden söz ettirmiş, ödüller almış, zaman içerisinde kült film statüsüne yükselmiş, gerçekten övgüyü hak eden bir belgesel; dört yıllık zahmetli bir takibin meyvesi... Yapımcılar James, Marx ve Gilbert, Chicago'nun fakir mahallelerinden birinde yaşayan, yetenekli ama sayısız sorunla kuşatılmış iki gencin, William Gates ile Arthur Agee'nin hayatlarını an be an takip eder. Lisedeyken NBA hayalleri kuran, üniversitelerden burs teklifleri alan bu iki siyahi çocuğun, sonraki yıllarında işler beklendiği gibi gitmeyecektir. Yıldız olabilmek için yalnızca yeteneğin yetmediğini tüm çıplaklığıyla ortaya koyan bir 'kaybedenler senfonisi'...

OYUNUN GALİBİ (HE GOT GAME, 1998) Yön: Spike Lee

Sıkı bir New York Knicks taraftarı olan yönetmen Spike Lee, Amerikan spor sisteminde gri bir alan olarak bırakılmış amatörlüğün arka sokaklarında geziniyor. Yetenekli gençleri takımlarına alabilmek için kıyasıya rekabet içinde olan üniversite koçlarının dalavereleri... Çocuklarının sırtından kolay para kazanıp, konforlu bir yaşama sıçramaya çalışan anne-babalar... Erken yaşta gelen şöhretle başı dönen yıldız adayları... Sistemin ürettiğinden daha fazlasını posa olarak bir kenara fırlattığını anlatan filmde, NBA oyuncusu Ray Allen rol almış ve performansıyla takdir toplamıştı.

MAVİ NOKTA (BLUE CHIPS, 1994) Yön: William Fredkin

"Oyunun Galibi" ile aynı temaya parmak basan bu filmin yapımcısı, "Beyazlar Beceremez"de yönetmen koltuğunda oturan Ron Shelton'du. Kurallara uyan düzgün bir vatandaş olmanın kendisine maç ve prestij kaybettirmekten başka işe yaramadığını gören bir üniversite koçu (Nick Nolte), sonunda yan yollara sapmaya karar verir. Ancak okulun mezunlarından aldığı maddi destekle kalkıştığı macera, beklediği sonuçları vermeyecektir. Bu filmi özel kılan nedenlerin başında, Shaquille O'Neal'in ilk filmi olması geliyor. O sıralar 23 yaşında tam bir 'genç irisi' olan Shaq, Nolte gibi tecrübeli bir aktörün karşısında her yönüyle mükemmel bir tezat oluşturmuştu.

BASKETBOL GÜNLÜKLERİ (THE BASKETBALL DIARIES, 1995) Yön: Scott Kalvert

Amerikan gençlik filmlerinin çoğunda başrolde olan cinsel taciz ve uyuşturucu, burada basketbola eşlik ediyor. Yine 'olabilecekleri kadar olamayanlar'ın hüzünlü öyküsü. Fonda merhametsiz New York silueti... Daha önce sadece birkaç dizide görünmüş olan Leonardo DiCaprio'nun sinemada ilk büyük rolü... Sonradan ün kazanacak aktör, bu filmin basketbol sahnelerinde pek becerikli görünmemişti. Fakat canlandırdığı 'tutunamayan' karakterde o kadar iyiydi ki, bu filmin hemen ardından "Romeo Ve Juliet"te (Romeo + Juliet) başrol oynama teklifi aldı.

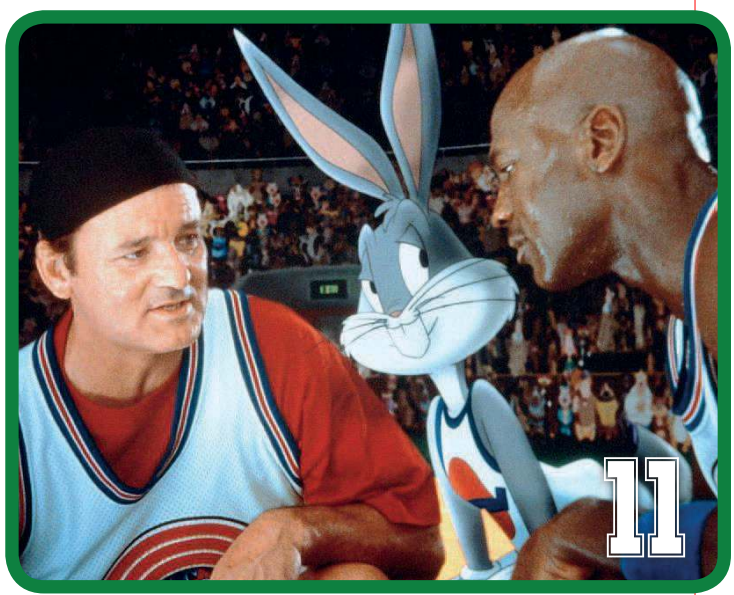
MORE THAN A GAME (2009) Yön: Kristopher Belman

Listemdeki ikinci belgesel... LeBron James ile yakın arkadaşlarının ortaokuldan liseye, ergenlikten yetişkinliğe geçtiği dönemi acı-tatlı bütün detaylarıyla anlatan bu belgesel, aynı zamanda bugün 'kral' olan bir büyük sporcunun, nerelerden geçip zirveye tırmandığını göstermesi bakımından da benzersiz bir kaynak. Ohio eyaleti şampiyonu olan o takımdan James dışında yaşamını basketboldan kazanabilen sadece iki isim çıktı: Halen Almanya'da oynayan Dru Joyce ve geçen seneye kadar Fransa liginde gezindikten sonra şimdi Filipinler'e savrulan Romeo Travis. Gençliğin masum hayalleri ile hayatın gerçekleri arasındaki uçurumu daha iyi ne anlatabilir?

SPACE JAM (1996) Yön: Joe Pytka

Evet, bir animasyon filmi... Daha çok 5-10 yaş grubunu hedef almış rengarenk bir masal... Burada olmasını yadırgayabilirsiniz ama çocukluğunu 90'lı yıllarda yaşamış ve bu filmi görmemiş, hatta anne-babasını birden fazla kez gitmeye zorlamamış kimse var mıdır acaba? Disney'in Looney Tunes karakterleri ile o dönemin (belki de tüm zamanların) en büyük yıldızı 'Majesteleri' Michael Jordan'ı bir araya getirme fikri, öykü ne kadar basit olursa olsun, dahiyaneydi. Sonuç, dünyanın her köşesinde gişe rekorları ve yaklaşık 250 milyon dolar hasılat oldu.

BİR GÖMLEĞİN ÜSTÜNDE PARALANDIĞI GİBİ

Yıllar önce "*Ev*"le karşımıza çıkan ve o zamandan bu zamana "*Tamam Mıyız?*", "*İçimdeki Balık*", "*Arada*" gibi farklı, derdi olan filmlerde rol alan *Deniz Celiloğlu* bu ay Ramin Matin'in "*Son Çıkış*"ıyla şehri bir türlü terk etmeyi beceremeyen trajikomik bir karakktere hayat veriyor.

Fotoğraf ***Muhsin AKGÜN***

Burcu ***TIRMIK***
burcu0702@gmail.com

Oynadığı karakterleri yaşayarak, ruhunu anlayarak yola çıkan Deniz Celiloğlu, son projesi "Son Çıkış"ta eşinden, işinden ve İstanbul'daki hayatından bunalan inşaat mühendisi Tahsin'e hayat veriyor. Film boyunca Tahsin'in İstanbul'dan kurtulma çabalarına tanıklık ediyoruz. Deniz Celiloğlu, İstanbul'daki tüm beyaz yakalıların kolayca empati kurabileceği bir karakter inşa etmeyi başarıyor.

Bir oyuncu olarak ayrıksı, sıkışmış, bunalmış karakterlerle haşır neşir olmaktan hazzettiğini saklamayan Celiloğlu'na yeni filmini, İstanbul'un betonlaşmasını, metrobüs deneyimlerini sorduk.

Film, İstanbul'dan kaçmaya çalışan ama çeşitli engeller yüzünden bir türlü şehri terkedemeyen bir beyaz yakalının hikayesini anlatıyor. Can Kantarcı'nın senaryosunda ilginizi en çok çeken neydi?
Can'ın senaryosunda beni en çok etkileyen şey, seyirci olarak hepimizin sanat filmi, festival filmi diye bir algısı var ya, onu kırması. Ayrıca, bu tarz biraz gerçekçi anlatımı olan, biraz toplumsal gerçekçiliği konu edinmiş, tek adam üzerinden bir hikayeyi götürmek ve izletebilmek zor. Komedisini de işin içine katarak, ritmini hiç düşürmeden böyle bir konuyu sinema diliyle anlatılabilir bir senaryoya dönüştürmesi beni çok etkiledi. Festival filmi, bir derdi olan bir sanat filmi ama öyle durağan ve sıkıcı değil.

Prodüksiyona başlanacağı zaman 15 Temmuz olmuş ve proje bir sene ertelenmiş. Duyduğumuza göre bu bir senelik ara bu role hazırlanmanıza çok yardımcı olmuş. Neler yaptınız bu bir senelik süreçte ve nasıl hazırlık yaptınız Tahsin için?
Bizim genelde şartlar gereği ülkede hazırlık için zamanımız olmuyor oyuncu olarak. Yazarı, yönetmeni senaryoyla biraz daha içli dışlı oluyor işleri gereği ama, oyuncuya senaryo geldikten 2-3 hafta ya da 3 gün sonra sete çıkıldığı oluyor. Benim için bir sene boyunca kafamda hikaye ve Tahsin döndü durdu. Benim için biraz daha role alışma zamanı oldu. Bir rolü hemen oynamaya giriştiğinde, o rolü biraz önce çalışmış ve anlamış olduğun çok belli oluyor, tam seninmiş gibi olmuyor, bir kıyafetin gömleğin üstünde paralanması gibi, seneye giydiğinde tam seninmiş gibi oluyor ya. Daha çok malzeme toplamış oldum. Tahsin kafada olunca, etraftaki insanlara da o gözle bakmaya başladım. İstanbul'dan kaçmak fikri hepimizde var, ama Tahsin'in gözünden, ki tam da o zamanlarda böyle şeyler düşünürken, hepimiz gibi son dönemde iyi denk geldi. Tahsin biraz yol gösterici de oldu benim için, artık öyle şeyler düşünmüyorum. İstanbul'dan kaçıp gitmek gibi bir fikrim yok artık. Onu da öyle anladım ve içselleştirdim diyebilirim. Bana gitmeden, bak Deniz ayağını denk al, gidersen böyle şeyler olabilir bunları hesaba kat ve git dedi.

Bazı çekimler, şehirde gerilla yöntemiyle gerçekleştirilmiş.

Oyunculuğun bir hediyesi mi bu, bir şeyi yapmadan deneyimlemek?
Bazı kararları almadan, karakterlerde ve hikayelerde yaşayarak, önceden bir önbilgi sahibi oluyorsunuz. Ne güzel bir şey dedin ya, aynen öyle.

İnşaatlar ve şantiyeler film boyunca devamlı fonda karşımızda, biz de sizin İstanbul'daki inşaatlarla kişisel ilişkinizi dinleyebilir miyiz?
Yönetmen dedi ki, inşaat falan konuşmayın, komedi filmi bu. Komik inşaatlar görüyorum etrafta. Büyük bir yabancılaştırma efekti gibi. Köprü'den çıkıp Kadıköy'e giderken, o sol taraf boşken şimdi bambaşka bir yere gidiyor gibiyim. İçgüdüsel olarak büyük yapıların içine girmemeyi seçtiğimi biliyorum. Beni tedirgin ediyor bu tarz yerler. O yükseklik hissi başımı döndürüyor. Devamlı toprakla ve yerle temas ederken, birden o binaların içine girmek. Çekimlerde de böyleydi, Tahsin'in evinin binası, bilmem ne plazanın 60. katıydı ve çok korkunç bir şeydi benim için. Şehre oralardan bakmak acayip bir duyguydu.

Her gün zar zor bindiğimiz metrobüste çalışmak nasıldı?
(Gülüyor) Başka yerde mizansen olsun diye özel teşebbüslere girersin. Metrobüste hiç böyle bir şeye gerek olmadı. Doğal haliyle, kameraman, korsan çekime benzer bir şey yapmaya çalışıyoruz. Metrobüstekilere bakın biz burada çekim yapıyoruz havası vermeden, insanlar kendi dünyalarında metrobüste giderken birden kapı açılıyor kamera giriyor içeri, adamın biri insanları yararak koşturuyor. Onlar için de garip bir durum tabii. İnsanlarımız artık kamera görünce hoşlarına gidiyor. Soranlar da oluyor "hangi dizi, hangi film, ne zaman izleyeceğiz" diye. Aksiyonu seviyor insanlarımız.

Yönetmenin senaryoya ve Tahsin'e bakış açısı nasıldı?
(Uzun uzun düşünüyor) Daha geçen gün bir şey okudum, dünya tarihi denen bir kitapçıkta, 17. yüzyılda bilmem kaçıncı kral tahta çıkıyor. Ortaçağ sonrası, orta sınıfı da yanına alarak, onların refahını da düşünerek aristokrasiye karşı tavır alıyor. Daha sonraki yıllarda Rusya ile olan savaşlarda başarısızlığa uğradığı ve çok büyük kayıplar aldığı için orta sınıfın tepkisini topluyor. İleriki yıllarda da aristokrasi orta sınıfın da desteğini yanlarına alıp balo gecesi, mundar ediyorlar adamı. Orada orta sınıfı düşündüm. Orta sınıf dediğim, bizim Türk sinemasında sempatik bir yerde, memur, ezilen canımız ciğerimiz, o bakış açısını bana düşündürttü. Orta sınıf bu kurulan düzenin ne kadar suçlusu, ne kadar parmağı var bu işte? Her zaman o kadar sempatik ve ezilen taraf mı gerçekten? Tahsin'e bakış açımız da biraz böyle, çok da sevimli ve sempatik yaklaşmadık ona, abicim biraz da sıkıntılarının sebebi de sensin güzel kardeşim benim. Hem onu yermeden, bütün suçu sisteme de atmadan, kurulan bu düzende senin ne kadar parmağın var kısmına odaklandı. Yönetmen tarafsız ve gerçekçi bir yerden baktı.

Yıllar sonra Siren'i gören Tahsin, onun peşinden gitmeyi kafaya koyuyor.

Ramin Matin ile yönetmen oyuncu ilişkiniz sette nasıldı?
Başlarda, ikimiz de iyi, sıcakkanlı insanlarız ama böyle büyük bir rolü, tek bir oyuncuya emanet ediyor oluşunun telaşı, korkusu, tedirginliği ve benim nasıl yapacağım bu işi soruları kafamızda olduğundan birbirimizi garip garip kesiyorduk. Gergin bir atmosfer vardı başlarda tamamen işle alakalı tabii. Sonradan bu çözüldü, birbirimize alıştık. Ramin çok yardımcı bir yönetmen. En sevdiğim yönetmen tarzı zaten, daha önce bunu yapamayan yönetmenlerle karşılaştığımda işler çok zor gitti. Senaryoya, yapmak istediği şeye, rejisine, mizansenine ve nasıl çekeceğine hatta sonrasında kurgusuna kadar her şeyiyle çok hakim bir yönetmenle çalışmak çok rahatlatıcı. İlkokulda hocadan söz ister gibi davrandığınız yönetmenler de var.

Önceki işlerinize baktığımızda, topluma ayak uydurmakta sorun yaşayan, belki biraz dengesiz, bunalmış ve sıkışmışkarakterlere sık rastlıyoruz. Size bu karakterler daha mı cazip geliyor?
Evet. Çünkü ben günümüz toplumunda yaşayıp kafası rahat, huzurlu bir insan olduğunu zannetmiyorum. Sinemada özellikle uçlardaki hayatları göstermek istiyorsak, onların altlarındaki o ilişki yumaklarını ortaya çıkarmak gerektiğine inanıyorum. Onlar beni daha çok cezbediyor. Hayatla problemleri olan karakterler, bence gerçeği arayan, doğruyu sorgulamaya çalışan yani mutlu olmayı arayan insanlar aslında, ne kadar problemli gözükseler de bir dertleri var, o yüzden sorunlular, o dertleri de bir çıkış aramak, daha yaşanabilir bir dünya aramak kaygısından kaynaklanıyor.

İstanbul'dan ayrılmaya çalışırken, Tahsin'in başına gelen talihsizliklerin benzerleri sizin de başınıza hiç geldi mi?
(Gülüyor) O kadar normal ki bunlar, geçen gün bir yere yetişirken başına gelen bir şeyi anlatmak, özel bir durum olmaktan çıktı. Tahsin'in başına gelen o curcuna o kadar da absürd değil aslında. Gerçekten bunlar her gün başımıza gele gele normalleşti. **APM**

"SON ÇIKIŞ", 2 KASIM'DA SİNEMALARDA

ALMA CADININ AHINI

Luca Guadagnino'nun yeniden çevrimi vesilesiyle _Dario Argento_'nun 1977 yapımı korku klasiği "_Suspiria_"yı hatırlayalım istedik ve korku sinemasının kilometre taşlarından biri olan filmi bunca yıldır unutulmaz kılan _alametifarikalarını_ ardı ardına sıraladık, kabul buyurun.

Murat Emir ***EREN***
memireren@gmail.com

Dario Argento, "Suspiria"yı çekmeden önce sadece İtalya'da değil, tüm dünyada belirgin bir tanınırlığa erişmişti. 60'larda senaryo yazarı olarak, 1970 yapımı ilk filmi "Kristal Kanatlı Kuş" (L'uccello Dalle Piume Di Cristallo) sonrasında da bir yönetmen olarak sinema dünyasındaki geleceğinin parlak olduğu şüphe götürmez bir gerçekti. Çektiği beş filmin ardından cinayet filmleri çeken herhangi bir yönetmen olarak değil, 'Şiddetin Viscontisi', 'Edgar Allen Poe'nun Reenkarnasyonu' gibi lakaplarla anılır olmuştu. Yine de bu durum kariyerinde yeni bir adım atması ve 'cinayet filmlerinin aranan yönetmeni' yaftasından kurtulması gerektiğine dair içindeki hisse mani değildi. Bu sebepledir ki, vaktiyle partneri Daria Nicolodi'yle epeyce zihnini kurcalayan bir hikayeyi çekmeye karar verdi, "Suspiria"yı.

"Suspiria" her şeyiyle bambaşka bir film olarak arz-ı endam etmişti. Tuhaf hikayesi, korkuya dair zihindeki sinir uçlarına temas etmekte pek mahir renk-kamera kullanımı, enfes mekan tasarımı ve bir kere duyanın asla unutmayacağı Goblin imzalı ünlü tema müziğiyle film izleyicilerin zihninde de, sinema tarihinde de derin izler bıraktı. Film, arka planına cadılık ve cadılığın gizli tarihinin yerleştirildiği ürkütücü bir hikayeye sahipti. Her ne kadar Dario Argento ana hikayeyi muhteşem tasarlanmış kanlı cinayet sahnelerine 'bahane' olarak kullansa da cadı öykülerinin cazibesi de, filmi unutulmaz kılan unsurlardan biriydi. Filmde, Amerikalı bir dans öğrencisinin, Almanya'daki ünlü bir dans okuluna yatılı öğrenci olarak gelmesiyle başlayan korkunç olaylar zinciri anlatılıyor ve projenin arka planında gerçek bir öykü yatıyor.

Rivayet o ki, filmin yaratıcılarından Daria Nicolodi'nin büyükannesi Yvonne Müller Loeb bir zamanlar Avrupa'daki prestijli bir okula yatılı öğrenci olarak gönderilmiş ve burada kara büyüye inanıldığına, büyü faaliyetlerinin ciddi ciddi uygulandığına şahitlik etmiş. Nicolodi bu hikayeyi duyduktan sonra Argento'yla birlikte cadılık hikayeleriyle nam salmış farklı Avrupa şehirlerini ziyaret edip mitleşmiş hikayelerin izini sürmüş. En nihayetinde de ortaya bir üçleme fikri çıkmış. 'Üç Anneler' ismini taşıyan kadim cadılara adanmış bu üçlemenin ilk filmiyse "Suspiria" oluyor tahmin edeceğiniz üzere. Bu arada filmin jeneriğinde belirtilmese de filmin ilham kaynaklarından biri de İngiliz yazar Thomas De Quincey'nin "Suspiria De Profundis" kitabı.

Daha önce de bahsettiğimiz üzere film, Amerikalı bir dans öğrencisinin Almanya'daki bir yatılı okulda yaşadığı kabusvari deneyime odaklanıyor. Bu öğrencinin ismi Suzy Bannion. Jessica Harper'ın canlandırdığı Suzy, Almanya'ya gelir gelmez korkunç bir fırtına karşılıyor onu. Okula ulaştığındaysa, okulun ana kapısından çığlık çığlığa koşarak kaçan bir genç kızla karşılaşıp ikinci şoku yaşıyor. Öğrencinin söylediği anlamsız, ürkütücü sözlere bir mana veremeyen Suzy, okulun kapısından geri çevrilmesiyle birlikte ertesi gün yeniden okula dönmek üzere oradan ayrılıyor ve biz, Suzy'yi bir kenara bırakıp az önce okuldan kaçan öğrencinin başına geleceklere odaklanıyoruz. Bu genç kız, korku içinde bir arkadaşına sığınıyor ve bir süre sonra vitraylarla, kırmızı Venedik sıvası duvarlarla örülü enfes bir binanın içinde bu genç kızın (ve yanına sığındığı kadının) gizemli bir varlık tarafından vahşice öldürülüşüne şahit oluyoruz. Ertesi gün Suzy Bannion okula kayıt yaptırıyor ve kısa süre içinde bu okulda garip şeyler olduğunu fark ediyor. Önce öldürülen genç kızla ilgili yürütülen soruşturmanın üstünkörülüğü, ardından gelen bir başka cinayet ve en nihayetinde okulda garip şeyler olduğunu düşünen bir başka kız öğrencinin kaybolmasıyla beraber Suzy okulun ve yönetimdeki müdire hanımın ünlü bir cadıya hizmet ettiklerinden şüphelenmeye başlıyor. Nihayetinde Suzy, hayatını tehlikeye sokacak olaylar zincirinin ortasında buluyor kendisini.

★★★★

BİÇİM ★★★★★
İÇERİK ★★★★
OYUNCULUK ★★★★

SUSPIRIA
YÖNETMEN Dario Argento
OYUNCULAR Jessica Harper, Stefania Casini, Flavio Bucci, Alida Valli, Joan Bennett, Udo Kier, Barbara Magnolfi
SENARYO Dario Argento, Daria Nicolodi
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ Luciano Tovoli
MÜZİK Goblin, Dario Argento
KURGU Franco Fraticelli
YAPIM TASARIMI Giuseppe Bassan
KOSTÜM TASARIMI Pierangelo Cicoletti
YAPIMCI Claudio Argento
YAPIM 1977 İtalya
SÜRE 98 dk.

Argento için aslında hikaye, ulaşmak istediği görselliğe giden basit bir araçtan başka bir şey değil. Bu nedenle filmin hikayesi ve olay örgüsü tuhaflıklar, açıklaması güç durumlarla dolu Örneğin bir bale okulunda metrelerce jiletli tel örgüyle dolu bir oda neden olsun değil mi? Bununla beraber senaryo, Argento'nun yaratmak istediği kabusvari zihinsel yolculuğa ulaşmasına hizmet ediyor mu? Evet. Bunun ötesi de zaten çok önemli değil yönetmen için. Bir yanıyla da filmin basit gibi görünen karakter dizinine ve son derece sıradan, yer yer sakilleşen diyaloglarına bir açıklaması da mevcut. "Suspiria"nın orijinal hikayesinde ana karakter Suzy'nin 11-12 yaşlarında olması, haliyle gittiği okulun yaş ortalamasının da bu minvalde olması planlanmıştı. Argento, kız çocuklarının korkunç bir cadının tehdidi altında olmasını daha etkileyici buluyordu. Lakin stüdyo, kız çocuklarının cinayete kurban gittiği sahnelerin tepki çekeceğini düşündüğü için senaryo çekimlere bir ay kala değişti. Yine de Argento, karakterlerin olaylara verdiği reaksiyonları ve diyalogların çoğunu değiştirmedi. Bu nedenle yetişkin genç kızların, çocuklar gibi davranıp, onlar gibi konuştuğu bir dünya yarattı. Filmin rüya gibi atmosferi, her şeyiyle yapay, gerçeküstü görünmekle birlikte, izleyiciyi ikna etmekte sorun yaşamayan mekan tasarımı, bu büyümüş ama çocuk kalmış karakterlerle masalsı bir kimya yakalıyordu. Ucu sonu belirsiz gibi görünen bir dans okulundaki korkunç hadiselere, cadı tarihinden referanslara, kah jiletli tellerle parçalanmak, kah bir köpek tarafından diri diri yenmek suretiyle ölen karakterlere denk geldiğiniz "Suspiria", bu özellikleriyle 'gore' alt türünün de en iyilerinden biriydi.

Filmin enfes atmosferinde Dario Argento ve Daria Nicolodi ikilisinin vizyonunun yanı sıra, görüntü yönetmeni Luciano Tovoli'nin payı da büyük. Antonioni'nin "Yolcu" (Professione: Reporter) filmindeki nefis görsel üslubundan da tanıyabileceğiniz Tovoli, filme özel tasarladığı ışıklarla (normalde kullanılan filtreler yerine dev ışıkların üzerini farklı renklerdeki yanmaz kumaşlarla kaplamış) muazzam bir görsellik yakalıyordu. Mekanla oyuncuyu adeta yutan, karenin tamamına yayılan ve bizleri meftun eden bir ışık düzeni oturtmayı başarıyordu Tovoli. Bazı sahnelerin masmavi, kiminin yeşil, çoklukla da kıpkırmızı bir ışığın altında gerçekleştiği film, bu riskli ve izleyiciyi filmden uzaklaştırması muhtemel yöntemi, anlatının ayrılmaz parçası haline getiriyordu. Sanat yönetmeni Giuseppe Basan'ın mekan çalışmasıysa izleyeni hayran bırakan cinsten. Binalardaki renk uyumu, stüdyoda inşa edilmiş setlerdeki özen, duvar kağıtlarındaki ayrıntılarda bile atmosferi güçlendiren bir nüvenin yer alması...

Filmin bir başka önemli özelliğiyse filmdeki neredeyse tüm kayda değer karakterlerin kadınlardan oluşması. Suzy, okulun müdiresi, baş öğretmeni, okulun cadı sahibesi... Hepsi. Dario Argento'nun bu konuyla ilgili meşhur bir sözü de var: "Filmdeki iyi ve kötü karakterlerin hepsi kadın, erkeklerse ya dilsiz, ya görme engelli ya da işe yaramaz tipler". Argento konuyla ilgili olarak kadın oyuncularla çalışmayı erkeklerle çalışmaktan daha çok sevdiğini, bunda, çocukken fotoğraf sanatçısı annesinin bir zamanlar kadın modellerle yaptığı çekimlerde çok zaman geçirmesinin de etkisinin olduğunu söylemişti bir defasında. Bu noktada Argento'nun ünlü cameo'sunu da hatırlamak gerek. Filmdeki ilk cinayette, genç kızı defalarca bıçaklayan elin Argento'ya ait olduğu herkesin malumu. Hatta bunu Argento başka filmlerde de yaptığı için kendisine İtalya'nın Hitchcock'u lakabı da takılmıştı. Bu konuda Argento'nun çok eleştirildiğini belirtmek gerek.

Luca Guadagnino'nun yeniden çevrimine gelince... Argento'nun bu yeniden çevrimden çok mutlu olduğu söylenemez. Yönetmenin yeni "Suspiria"yla ilgili görüşleri şöyle: "Suspiria'nın çok belirgin bir atmosferi vardır. Filmi yeniden yapacaksanız, her şeyi harfiyen tekrar etmeniz gerekir. O zaman da bu bir yeniden çevrim değil bir kopya olur ki bu çok manasız. Eğer filmi böyle çekmeyecekseniz, o zaman bir şeyleri değiştirmek zorundasınız. Öyleyse neden bu filme 'Suspiria' diyorsunuz?"

Sinemanın izleyiciden en kıymetli talebi teslimiyet olsa gerek. Bunun karşılığında sinema izleyiciden çok şey almıyor, ama izleyiciye çok şey bırakıyor. "Suspiria" işte tam bu teslimiyet duygusuna oynuyor. Onu nezaketle talep etmiyor, filmden alınabilecek maksimum haz için bir mecburiyet olarak sürüyor ortaya. Her şeyini atmosferine, renk paletine, anlatısına ve temelde salt sinemaya ait öğelere borçlu bir klasik olarak "Suspiria", görmelere seza bir şölen. **APM**

"SUSPIRIA", 9 KASIM'DA SİNEMALARDA

İLHAM KAYNAKLARI

Aşağıdaki filmler ve fotoğraflara bakıp dergide bir basım hatası olduğunu düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Dario Argento bu film için aşağıdaki klasiklerden ilham almıştı.

PAMUK PRENSES VE YEDİ CÜCE (SNOW WHITE AND THE SEVEN DWARFS, 1937)
"Suspiria" gibi kan revan içinde bir filmin görsel referansının bir Disney filmi olduğuna inanmak güç belki ama Argento'nun aklındaki ilk görsel referans "Pamuk Prenses Ve Yedi Cüceler"di! 1937 yapımı Disney çizgi filmindeki keskin renk paleti, kırmızılar, maviler ve yeşillerle, mekan tasarımları Argento'ya ilham vermişti.

PİNOKYO (PINOCCHIO, 1940)
Yine filmdeki dar koridorların, yüksek duvarların ve enfes duvar kağıtlarının renk paletine ilham veren yapıtlardan biri, klasik çocuk masalı Pinokyo'nun Disney versiyonuydu.

BLUEBEARD (1944)
Filmin mekan tasarımları ve renklerine dair çalışmalarda, Edgar G. Ulmer'in filmi "Bluebeard"ün etkisinin yoğun olduğunu söylüyor görüntü yönetmeni Tovoli. Paris'te geçen filmde, modellerini öldüren seri katil bir ressamın hikayesi konu ediliyordu.

ALİS HÂRİKALAR DİYÂRINDA (ALICE IN WONDERLAND, 1951)
Bir başka Disney filmi "Alis Harikalar Diyarı'nda" da bilhassa Daria Nicolodi için hikayeyi geliştirirken dönüp başvurduğu bir kaynak işlevi görmüştü.

Giovanni Scognamillo'ya ithafen

Keyif

72
Mavi Askerler
Ali Ulvi Uyanık

78
49. Paralel
Murat Erşahin

80
Potemkin Zırhlısı
Mehmet Sindel

82
Yayından Kalkan Yerli Diziler
Ali Ercivan

84
4. Marmaris Uluslararası Kısa Film Festivali
Serdar Kökçeoğlu

86
Müslüm Gürses
Cumhur Canbazoğlu

76
RIZA
Şenay Aydemir, sinemamızın 'kötü' Rıza'sını inceliyor.

74
Rocky
Sylvester Stallone*'un yazıp başrolünü üstlendiği "Rocky", seriye dönüşmesinin ötesinde değerler taşıyor.* Burak & Emre Göral

ŞAHESER

MAVİ ASKERLER

Ralph Nelson'ın, Theodore Victor Olsen'in "*Arrow In The Sun*" adlı romanından uyarladığı 1970 tarihli "Mavi Askerler" (*Soldier Blue*), dörtte üçü westernin tipik unsurlarıyla süregiden, seyircinin yüzüne atacağı sürpriz yumruğu sona saklayan '*hakiki*' bir şaheser. Kızılderililerin nasıl organize bir *soykırıma* uğratıldığını açık biçimde gösteren de ilk film aynı zamanda.

Ali Ulvi ***UYANIK***
ali.ulvi.uyanik@gmail.com

Binlerce film seyrediyorsunuz... Görsel şovlarla ergen heyecanları yaşıyorsunuz... Olgun yaşlara geldiğinizde ise 'sel gidip kum kalıyor'. İçinden geçmekte olduğunuz şiddet çağında geçmişin izlerini sürüyorsunuz. Sinemaya da en çok bu noktada, gerçeği ararken ihtiyaç duyuyorsunuz. Vicdanınız, bu denli şiddetli acılar yaşanırken, hayatınızın her anında huzursuzluk veriyor. Ve sinema aracılığıyla bağırmak istiyorsunuz. Çünkü 'kanla yazılan tarih silinmiyor'!

Ülkemizde "Mavi Askerler" adıyla gösterime giren ve asıl anlamını yitirecek şekilde sansüre uğrayan "Soldier Blue", o güne dek çoğunlukla 'kötü adam', 'vahşi dinsizler' olarak gösterilen Kızılderililerin nasıl organize bir soykırıma uğratıldığını açık biçimde gösteren ilk filmdir... "Bu film, savaşın dehşetini görsel olarak gözler önüne seriyor... Ve en büyük şok, tüm bunların doğru olduğudur" sözleriyle açılır.

Kızılderililer, 1840'lardan başlayarak topraklarını terk etmeye zorlanarak kısıtlayıcı yerleşim bölgelerinde yaşamaya zorlanmışlar ve buna rağmen sistemli biçimde yok edilmişlerdir. Esas olan, beyaz ırkın ekonomik ve psikolojik üstünlüğüdür. Onca katliamdan sonra bile General Sheridan 1875'te demiştir ki: "Ordu, otuz yıldan bu yana Kızılderili sorununu çözemedi. Bu sorunun çözümüne avcılar katılacak. Avcılar, Kızılderililerin yiyecek kaynaklarını yok edecekler... Avcılara barut ve mermi verin... Son bizona varıncaya dek öldürsünler bu hayvanları..."

Norveç göçmeni bir ailenin oğlu olan, western romanları yazarı Theodore Victor

Olsen'in (1932- 1993) eserinden uyarlanan filmin yönetmeni Ralph Nelson (1916-1987), kariyeri boyunca ırkçılık meseleleriyle ilgilenmiştir. "Mavi Askerler"deki katliamı ise, Vietnam Savaşı'ndaki savaş suçlarının bir alegorisi olarak çektiği tezi yaygındır (O yıllarda bu kirli savaşa karşı bazı yönetmenler tavır almışlar; örneğin Abraham Polonsky, "Ya Sen Ya Ben / Tell Them Willie Boy Is Here" adlı westernde beyazların farklı katliamları arasında yakınlık kurmuştur).

Filmin son yirmi dakikası, Albay Iverson yönetimindeki askerlerin, barışçıl bir Cheyenne köyünde gerçekleştirdikleri vahşeti, en aşağılık insanlık suçlarını, kadın ve çocukların nasıl öldürüldüklerini hiçbir kısıtlamaya gitmeden gösterir. Kastedilen, 1864 Sand Creek katliamıdır. Ancak, ondan önce hikaye, iki başkarakter arasında geçer. İki yıl önce Cheyenne'ler tarafından kaçırılmış beyaz kadın Kathy Maribel 'Cresta' Lee onlardan kurtulmuş ve küçük bir birlik tarafından ordu mensubu nişanlısına götürülmektedir. Birlik, Kızılderililer tarafından saldırıya uğrar; yirmi bir asker öldürülür; sağ kalan Cresta ile toy asker Honus Gent, ordu kampına ulaşana kadar zorlu, tehlikeli, zaman zaman komik bir yolculuk yapar...

Cresta (Candice Bergen), iki yıl içlerinde yaşayıp geleneklerini, dürüstlüklerini, sağlam karakterlerini öğrendiği yerlilerin uğradığı haksızlıklar karşısında bilinçlenmiş ve adaletsizlik karşısında keskin fikirleriyle 'beyaz adam' karşıtlığına savrulmuştur... Askerlik ilkelerini, arkadaşlarını, ezberletilmiş idealleri savunan Honus'a (Peter Strauss) gerçekleri anlatmak ve göstermek için çaba sarf eder. Ondaki saflığa ve beceriksizliğine istinaden de, alaycı şekilde 'Mavi Asker' diye seslenmeye başlar... Mesela Cresta, "Bir Cheyenne kadını olmayı tercih ederim" der; Kızılderililerin ateşli silahları ve öldürmeyi beyazlardan öğrendiğini vurgular (Nitekim yolda yerlilere silah veren tüccar Isaac Q. Cumber ile karşılaşırlar).

"Mavi Askerler"in dörtte üçü westernin tipik unsurlarını kullanır ancak son bölümde seyircinin yüzüne atacağı sürpriz yumruğu saklar... Girişte gerçeği aramanın ihtiyacından söz etmiştik. Kızılderili soykırımı gerçektir, zira bugün ülkede azınlık durumuna düşmüşlerdir. Amerikan hükümetlerinin terörü her yüzyılda devam etmiştir. Sivil kıyımlarında kimyasal araçları yasaklarken konvansiyonel silahlarla toplu ölümlere imza atan bu ülkenin sineması, işte, tam 48 yıl önce şoke edici, ruhsal etkisi ve toplumsal yüzleşmesi güçlü bir filmle, hakikati yansıtmıştır.

Kuşkusuz, insanlık tarihinin utancı Holocaust, sinemada ayrı bir yerde tutulmakta; üzerine çok pahalı ve güçlü yüzlerce film çekilmiş bulunulmaktadır. Ancak, Kızılderili soykırımı, bu toplumun uğradığı haksızlıklara koşut biçimde sinemada yer bulamamıştır. Tam da bu nedenle "Mavi Askerler" (keza aynı yıla ait, Arthur Penn imzalı "Küçük Dev Adam / Little Big Man") müstesna bir yere sahiptir. Nitekim bu filmin değeri, yıllar içinde anlaşılmaya başlanmış; zamanında çoğu eleştirmenin aşağıladığı, hatta alay ettiği gerçekçiliği, 21. yüzyılın ilk yıllarında 'beyaz adam'ın müsebbibi olduğu savaşlardaki vahşet ve tecavüz görüntüleri internetten yayılmaya başladığında kafalara 'dank' etmiştir.

Sinema bugün yeni Ralph Nelson'lara, yeni Arthur Penn'lere ihtiyaç duyuyor... ABD'nin Irak'ta, Suriye'de, Afganistan'da neden savaştığını sorgulamadan keskin nişancıların dramlarını anlatan Oscar ödüllü filmlerin aldatıcılığına değil; bırakın Akademi'nin 'görmesini', tek bir adaylığı bile bulunmayan "Mavi Askerler"in haykırdığı gerçeklere ihtiyacımız var. **APM**

"Mavi Askerler" İçin Ne Dediler?

Murat Erşahin
Anti-militarist bir western. Yol filmi fonunda 'beyaz adam'a uçan tekme bir saldırı. İnsanlıktan utandıran o katliam sahnesi sonra...

Feride Çetin
Mazlum western kadın tipine zıt, vahşi doğada ayakta kalma ustası Cresta sayesinde sadece Honus değil, seyirci de barbar Amerikalı gerçeğine uyanıyor.

Okan Arpaç
Devletin katliamcı ordusu yerine zulme uğrayan halktan yana tavır alabilmek, bir Hollywood filmi için devrim olsa gerek.

Kaya Özkaracalar
Erken bir vicdani ret filmi sayılabilir. Finalde zincire vurulmuş Peter Strauss'un yüzündeki vicdanı rahat ifade belleğime kazılıdır.

Murat Özer
Filmin başladığı noktayla bittiği nokta arasındaki 'uçurum', bir seyirci/insan olarak bizim de bilinçlenme rotamızı işaret ediyor.

ROCKY

Sylvester Stallone'un senaryo derslerinde okutulası senaryosunu çektirmek ve başrolünde oynayabilmek için verdiği mücadelenin hikayesi de ***Rocky***'nin hikayesi gibidir. Bu yüzden de ***John G. Avildsen***'ın tertemiz yönetmenliğinin de önüne geçer hep...

Burak ***GÖRAL***
bgoral@hotmail.com

1979 yapımı "Rocky II" Türkiye'de 1981'de, 1976 yapımı ilk "Rocky" filmi de bir sene sonra 1982'de vizyona girmişti. Yani Türkiye sinema seyircisi, bu dünyanın en ünlü film serilerinden birinin önce ikinci filmini sonra ilk filmini izlemişti. Bunun sebebi 1974 Kıbrıs Barış Harekatı'ndan sonra ABD'nin Türkiye'ye koyduğu ambargoydu. Zaten filmler Türkiye vizyonuna geç geliyordu. Ambargo yüzünden ilk film atlanınca doğrudan ikinci film anca yetişebilmişti bizim vizyona.

"Rocky"yi Topkapı'daki Sur sinemasında amcamla izlediğimi hatırlıyorum. Amcam çok sık sinemaya giderdi bekarken. Düzenli olarak Hey, Gong gibi zamanın popüler dergilerini takip eder, dışarıda başarılı olmuş filmlerden onlarla haberdar olur, gazetelerin sinema ilanlarını da sıkı sıkı kontrol ederdi. Bazen yaşıma uygun filmlerde beni de yanına alırdı. Amcamla o dönem çok filme gittim. "Rocky" onların en özel olanlarından biriydi. Sporla çok ilgim yoktu ve spor filmlerini de pek sevmezdim aslında. Ama amcam bunun çok özel bir film olduğunu ve Amerika'da gişe rekorları kırdığını söylemişti.

"Rocky"yi ilk izlediğimde 9 yaşındaydım yani. Ve sonunda da Rocky'nin final maçını kazandığını sanmıştım! Amcam, finalin sandığım gibi olmadığını söylediğindeyse epey bozulmuştum. Elbette yıllar sonra filmi video kaset döneminde bir daha izlediğimde filmi daha iyi kavrama fırsatı bulmuştum. Rocky, çok gerçekçi yazılmış bir karakterdi. Tipik bir 'sıfırdan zirveye' hikayesi değildi. Bir kere ne kadar sefalet içinde yaşasa da kendi ruhunu temiz tutabilmiş bir karakterdi Rocky ve bunu film size ilk otuz dakika içinde ustaca veriyordu. Ailesi yok, parası yok, umudu yok... Ama o yine de her sabah yeni bir enerjiyle güne başlıyor. Aynı şakacılığını koruyor, hoşlandığı içe kapanık kız Adrian'dan karşılık almaya çalışıyor. Etrafındaki insanlarla ilgilenmeyi sürdürüyor. Elindeki her imkanı kullanarak çalışıyor, sınırlarını zorluyor ve yapabileceğinin en iyisini yapıyor. Sevmeyelim de ne yapalım bu adamı biz?

Sonrasında devam filmlerinin de sadık seyircisi olmuştum. Özellikle de kulaklarımıza "Eye Of The Tiger" şarkısını veren "Rocky III", serinin en zayıf senaryolarından birine sahip olmasına rağmen ergen zamanlarımızın yıldız filmlerinden biri olmuştu. Aslında altıncı film "Rocky Balboa"ya kadar nitelikli senaryolarla yürümedi seri. Hele "Rocky IV", epey düşmanca yazılmış bir soğuk savaş filmidir.

NE ANLATIYOR?

Rocky Balboa, iyi mizaçlı, çok küçük paralar karşılığında boksörlük yapan bir adamdır. Rakibini yenerse 40.55 dolar kazanabilmek adına haftalık maçlara çıkar, arada bir mahallenin tefecisinin borçlarını tahsil eder. Fakir bir hayat yaşamasına rağmen yakınındaki

11+

KARNE
Flörtöz durumlar ●●
Şiddet/korku öğeleri ●●
Argo kullanımı ●●
Alkol/sigara kullanımı ●●●
Pozitif mesajlar ●●●●

her insanı kendince önemser ve kollamaya çalışır.
Mahallesindeki pet dükkanında çalışan Adrian'a ilgisi vardır ve ondan karşılık görebilmeye uğraşır. Tam bu günlerde Dünya Ağır Sıklet Boks Şampiyonu unvanına sahip yıldız boksör Apollo Creed, ekibiyle Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin imzalanmasının 200. yıldönümünde Philadelphia'da bir amatör boksörle dövüşme kararı alır. Yaptıkları araştırmada Rocky Balboa'yı uygun görürler.

Apollo popülerdir, gücünün zirvesindedir. Rocky ona saygı duyar ve en azından karşısında dik durmak ve düşmemek için antrenman yapmaya başlar. Mahallenin boks salonunda yaşlı çalıştırıcı Mickey ile çalışır, ileride kayınbiraderi olacak arkadaşı Paulie'nin çalıştığı mezbahada askıdaki etlere yumruk atarak, sokaklarda koşarak hazırlanır maça.

Rocky'nin amacı, hayatının bundan sonrasını bir sokak serserisi gibi yaşamamak. Daha iyisini hak ettiğini düşünen, iyi kalpli bir insandır. Amacına ulaşabilmek için bir sürü engeli geçmek ve çalışmak zorundadır. Önce kendi yaralı özgüvenini tamir etmeye çalışır. Bunun için kalbini kaptırdığı Adrian'ı kazanmalıdır. Sonra da sıra fiziksel kondisyonunu artırmaya gelir. Rocky bunu da tamamen doğal yollarla, elindeki imkanlarla ve inadıyla, arzusuyla başarır.

NELER KONUŞABİLİRİZ?

Çocuğunuzla motivasyon üzerine konuşabileceğiniz en doğru filmlerden biridir "Rocky". Spor filmleri, aslında hayatı bir oyun sahasına, sporcuyu da hayatın zorluklarına karşı ayakta durmak için mücadele veren insanoğluna benzetir. Hayatın mücadele, kararlılık ve çalışkanlık istediğini; ne kadar zor bir amaç olsa da başarmanın imkansız olmadığını ama bunun ancak azimle ve emekle mümkün olabileceğini en iyi anlatan, en samimi ve gerçekçi spor filmlerinden biridir "Rocky".

NEREDEN İZLEYEBİLİRİZ?

Filmin DVD'si ülkemizde kolayca bulunmakta. Çeşitli internet platformlarından da izlenebilmekte... **APM**

Emre ***GÖRAL***
emregoral34@gmail.com

AYAKTA KALABİLMEK!

Ben boks sporuna hiçbir zaman sıcak bakmadım. O yüzden babamla "Rocky"yi izlemeden önce çok sıkılacağımdan endişeleniyordum. Ama ilk sahnelerinden itibaren karakteri sevmeye başladım. Rocky benim gözümde; hayvansever, merhametli, sempatik ve iyi kalpli bir adam. Özellikle kendi evindeki o minicik sahnesinde çok dokunaklıydı. Çocukluk resmine bakarken çok üzüldü. Belli ki çocukluğunda çok büyük hayalleri ve umutları varmış. Ama bunları hiçbir zaman gerçekleştirememenin hayal kırıklığıyla yaşıyor. Kıt kanaat ve fakir bir şekilde hayatını sürdüren amatör bir boksör olarak kalmış.

Ama birden önüne çok büyük bir fırsat çıkıyor. Hayranı olduğu şampiyon Apollo Creed'in karşında ringe çıkma şansı bu. Tabii yeterince idmanlı olmayan Rocky bu süreç boyunca biraz zorlanır. Büyük maçın zamanı yaklaştıkça daha da hırslandırır. Günlük bir rutin içerisinde her gün çalışır.

Diğer tarafta, Apollo Creed hiç çalışmamakla birlikte Rocky'yi çok hafife alır ve en fazla üçüncü rauntta onu indireceğini düşünür. Aslında Rocky ne kadar çalışırsa çalışsın kazanmasının çok mümkün olmayacağını bilmektedir. Zaten asıl derdi de herkese kendisinin bir sokak serserisinden fazlası olduğunu kanıtlamak. 15 raunt boyunca ayakta kalıp maçı nakavtla kaybetmemeyi planlar. Rocky bu planla maça girer ve kazanamamasına rağmen hedeflediği şeyi başardığı için çok sevinir. Zaten en büyük kazancı da çok sevdiği Adrian'dır.

Bence "Rocky", amatör bir boksörün hayatından çok, kendini kanıtlamaya çalışan bir adamın hayatla mücadelesini anlatan bir film. İşte Rocky'nin nakavt olmak istememesi de bence buradan geliyor. Çünkü hayat onu birkaç kere nakavt etmiş ve artık bunun olmasını istemiyor. Bunu başarmaya çalışırken de herkese bir 'ezik' olmadığını kanıtlamaya çalışıyor. Bu film bana aynı nakavt olan boksör gibi ayağa kalkamayacak hale gelmeme, her şeye rağmen ayağa kalkabilmenin değerini anlatan bir film oldu.

Günahla Yaşamak Zor!

Şenay ***AYDEMİR***
sinesenay@gmail.com

Tayfun Pirselimoğlu'nun ikinci filmi "***Rıza***", filme de adını veren başkarakterinin yolculuğunda 'saf kötülük'le yüzleştirir bizi. ***Rıza Akın*** da bu kötücül 'kamyon şoförü' karakterin serüvenindeki kilometre taşlarını ***sektirmeden*** aksettirir bize.

Tayfun Pirselimoğlu, ilk filmi "Hiçbiryerde"nin ardından odak noktasını 'en alttakiler'e çeviren bir yönetmen. Kimi zaman bir kamyon şoförü, bir peruk satıcısı, bir bulaşıkçı, hikayelerinin ana karakteri olarak karşımıza çıkıyor. Sinemamızın 2000'li yıllardan sonra çok sevdiği tema olarak 'insan ruhu'nu anlama işini, hakkıyla yapan birkaç yönetmenden birisi.

Pirselimoğlu, bunu yaparken karakterini çevreleyen sosyal, kültürel ve ekonomik etmenleri göz ardı etmiyor ama bir noktada karakterlerin hep akıntıya kapıldığını, iradelerini kaybettiklerini görüyoruz. Bu bir tür kadercilik mi, yoksa bizzat insan olmanın en önemli farklarından birisinin 'iradi' varlık olma şartı olduğu gerçeğinin altını kalın çizgilerle çekme çabası mı tartışılmayı hak ediyor. Ama Pirselimoğlu'nun ikinci filmi "Rıza"nın kahramanı Rıza'nın sinemamız açısından tartışılamayacak özellikleri var.

Rıza, bir kamyon şoförü. Yüklediği malı İstanbul'a getirirken kamyon arıza yapmıştır ve tamir için hatırı sayılır bir paraya ihtiyacı vardır. Aracını tamire bıraktığı yerin sahibi, ödeme yapılmadan işe koyulmayacağını söyleyince canhıraş bir şekilde para arayışına girer. Bu arayış süreci boyunca anlarız ki, Rıza'nın tabiri caizse 'uçan kuşa' borcu vardır. Çaldığı her kapı yüzüne kapanır, herkes eski borçlarını hatırlatır ona. Rıza'nın neden bu kadar çok borca battığı, kazandığı parayı nasıl harcadığı konusunda bir fikir sahibi olamayız. Bildiğimiz, yardım isteyeceği bir ailesinin olmadığı, yalnız bir adam olduğu, çaresiz kalınca kimselerin kapısını çalamayacak vaziyete geldiğidir. Rıza, yoksul otel odalarında, kendisi gibi kaybolmuş, kimi kimsesi kalmamış, beklemekten çaresiz duruma düşmüş ya da bir umut İstanbul'a gelmiş ama hayata tutunamamışlarla birlikte yaşamaktadır. Uyku tutmaz Rıza'yı, kamyonu yatarken, kafası sürekli bununla meşguldür çünkü.

Bu çaresizlik hali kazı-kazan, at yarışı ya da piyango bileti almak gibi 'afaki' çözümlere, beklentilere itse de Rıza'yı hiçbir gelişme kaydedemez. Çaresizliği daha da artar. Hatta bu çaresizlik, bir dönem gönül ilişkisi yaşadığı ve yüz üstü bıraktığı Aysel'i ziyaret etmesine ve ondan bile para 'dilenmesine' neden olacaktır. Sonra bir gün tanıdığı kamyoncudan birisi uykusunda kalp krizi geçirip ölünce onun parasını alır gayriihtiyari. Bu yoldan para bulma fırsatı, 'çaresizliği'ni aşması için kapı aralayacaktır.

Rıza, hiçbir şey yapmamış, sadece ölen bir adamın paralarına el koymuştur. Bu bakımdan çok fazla vicdan muhasebesi yapmaz. Hatta kamyoncuların ölen arkadaşları için para toplama çabalarına, çaldığı para ile destek olur! Ancak, Rıza'nın kendince 'masum' olarak bulduğu bu çözüm, başka şeylerin de 'masum' görünmesinin yolunu açacaktır. Kimi kimsesi olmayan, zaten Türkiye'ye kaçak yollardan girmiş 'yok' hükmündeki bir Afgan mülteciyi öldürüp cebindeki paralara konmak da en az onun

kadar 'masum' bir eylem değil midir? Hele ki, çekiçle bir umumi helayı soymaya kalkıp yüzüne gözüne bulaştırdıktan sonra.

Rıza, bir yandan da öfkeli bir adamdır. Muhtemel ki, yıllardır yaz kış demeden direksiyon sallamış, belki de bu yüzden ev/bark alamamış, çoluğa çocuğa karışamamıştır. Bütün bunların ardından cebinde kamyonunu tamir ettirecek parasının olamamasına öfke duyar. Bir de çevresindeki bazı insanların paraları olması, öfkesini daha da kabartır belli ki. Rıza kendisini sorgulamaktan çok, karşısındakilerin sahip olduklarıyla ilgilenir. Sanki onun yoksulluğunun nedeni, diğerlerinin varlıklarıymışçasına!

Ama Rıza iyi bir adam değildir zaten. Bütün o yalnızlığının, terk edilmişliğinin, kimsenin ona destek olmamasının nedeni de budur belki. Rıza'nın önceki hayatını bilmeyiz pek ama onu tanımaya başladıkça az çok geçmişine dair öngörülerde bulunabiliriz. Meslektaşlarının ona olan mesafesinden, çalıştığı insanların onunla iş yapma konusundaki tedirginliğinden anlarız bunu. En önemlisi de, vakti zamanında bir gönül ilişkisi yaşadığı ve sonra yüz üstü bırakıp gittiği Aysel'den anlarız bunu. Rıza, muhtemel ki Aysel'i birlikte bir hayat vaadine inandırmış ve sonra da onu yatalak kocasıyla baş başa bırakarak kayıplara karışmıştır. Yıllar sonra hiçbir şey olmamış gibi karşısına çıkıp para istemesinin tek nedeni, içinde bulunduğu çaresizlik değil, aynı zamanda utanması olmayan bir adam olduğu içindir.

Rıza, böyle bir adam olduğunun farkına tam olarak varamaz belki ama Afganlı mülteciyi öldürüp parasına el koyduktan sonra, muhtemelen tanımlayamadığı bir rahatsızlık duymaya başlar. Bu rahatsızlık için 'vicdan' kelimesini kullanamayız. Çünkü Rıza'nın bir vicdanı olduğuna dair emare yoktur ortalıkta. Ama Aysel'in, kocasının

> **"Bazen koşmak istediğim tarafın tersine koşuyormuşum gibi geliyor..."** ***RIZA***

ölümünü hissedip eve gitmediği gece kendini suçlu hissettiğini anlattığı buluşmada söylediği "Günahla yaşamak zor" cümlesi, Rıza için de biraz anlam ifade etmeye başlar en fazla. Bu yüzden Afgan mültecinin gelinini kocasının yanına İtalya'ya göndermek için yasa dışı yol arayışına girer; Aysel'in çaresizliğinden yararlanıp "Acaba yeniden olur mu?" sorusuna yanıt aramaya kalkar. Ama aslında Rıza, Afgan genç kadını mutlu etmekten çok, ondan kurtulmak ve kaldığı otelde sürekli onu görmek zorunda kalmamak istemektedir. Çünkü Rıza'nın bu tür muhasebelerle başı iyi değildir. Kadını her gördüğünde yoklanacak olan vicdanını harekete geçirmekten, sonra da hayatını yeniden masaya yatırmaktan korkmaktadır. Aynı şekilde Aysel ile yeni bir şey başlatma isteğinden çok, başlayamayacağından emin olmak ister. Aysel'in burada ne hissettiğiyle zerre kadar ilgilenmemektedir.

Rıza'nın içinde 'iyi' bir taraf var mıdır? Belki de vardır ama biz bunu bilmeyiz. Rıza, içine düştüğü duruma kendisini bilerek mi getirmiştir, yoksa hayat mı onu oraya sürüklemiştir, artık hiçbir önemi yoktur. Sonuçta, "Toplumun bütün dışlanmışlarının, en alttakilerin toplandığı o otel odasında kendisini nasıl bulmuştur, gittiği her yerdeki arabesk yapışkanlık üzerine nasıl sinmiştir, para sorununu 'normal' yollardan halledip kamyonunu tamir ettirse Rıza iyi bir adam olabilecek midir?" sorularının kıymeti harbiyesi yoktur. **APM**

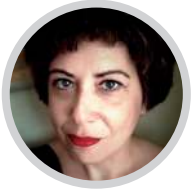
"Rıza" İçin Ne Dediler?

Olkan Özyurt
Rıza, sanki Raskolnikov'un paltosundan çıkmış bir karakter ve Türkiye toplumunun yaşadığı vicdan azabının ete kemiğe bürünmüş hali.

Müjde Işıl
Pirselimoğlu'nun sinema belleğimize ebedi armağanı; 'ölüm üçlemesi'ni başlatan resmi kötücül, gayriresmi yoksunluk mağduru.

Ebru Çeliktuğ
Tayfun Pirselimoğlu, hayatın sıkıştırıp çıkış yollarını kapadığı sıradan insanların neler yapacağına dair bir karakter çıkarıyor karşımıza.

Talip Ertürk
Hayata tutunmanın yolunu kamyonunda bulmuş, dünyayı yakmaya kabil garibanlar sınıfındandır Rıza.

Burçin S. Yalçın
Sinemamızda kamyon şoförlerinin önemli bir yeri vardır ve Rıza kesinlikle bunların arasında müstesna bir yere sahiptir.

49. PARALEL

Sinema tarihinin en yaratıcı ikililerinden *Michael Powell* ile *Emeric Pressburger*'ın 1941'de perdeye yansıttıkları "49. Paralel" (*49th Parallel*), gelmiş geçmiş en önemli savaş filmlerinden değildir sadece. İkinci Dünya Savaşı'nın en *kaotik* döneminde, nefret karşıtı söylemini, *sınırda gezinen* ince bir mizahla harmanlayan politik bir dramdır da!

Murat ***ERŞAHİN***
muratersahin70@gmail.com

Savaşın ilk ve en hareketli, aynı zamanda dünyanın geneli açısından en karanlık dönemi... Kuzey Amerika'da, Kanada yakınlarındayız. Alman denizaltısı U-37, gezegenin en büyük halici olarak bilinen Saint Lawrence Körfezi ile Hudson Körfezi arasında yol almakta. Kanada Hava Kuvvetleri uçaklarından ve destroyerlerden saklanarak gizlenme derdinde olan denizaltının kaptanı, her anlamda hakiki bir Nazi olan Teğmen Hirth komutasındaki altı kişilik mürettebatı, yemek ve diğer gerekli erzakları tedarik etmek amacıyla; Hudson Körfezi'nde bulunan yerleşim merkezine gitmekle görevlendiriyor. Altı asker karadayken, uçaklar, denizaltının yerini saptıyor ve U-Bot olarak bilinen U37'yi batırıyorlar. Nazilerin geride kalan altı üyesi, kara yoluyla o tarihte henüz savaşa girmeyen, fiilen tarafsız görünümdeki ABD'ye ulaşmak için yola düşüyorlar.

Beyazperdenin en önemli ikililerinden Michael Powell ve Emeric Pressburger'ın ortak ürünleri olan "49. Paralel" (49th Parallel), savaş ve doğası üzerine çekilmiş başyapıtlardan biridir. 1941 tarihli savaş dramı, üç dalda aday olduğu Akademi Ödülleri'nde Emeric Pressburger ile 'en iyi orijinal senaryo' Oscar'ını elde etmiştir. Bir

propaganda filmi, gerçek açılımıyla anti-isolationist/anti dışlayıcı-tecrit karşıtı propaganda filmidir kıvrak zekalı savaş zamanı gerilimi! İngiliz sinemasının ne söylediğini bilen, vakur örneği; ayak bastıkları Kanada topraklarını, ABD sınırına dek kat eden Nazilerin sırasıyla, Eskimolar, Fransızlar, Alman göçmeni gelenekçi bir topluluk olan Hutterite'ler, Kızılderililer, İngilizler, Amerikalılar ve Kanadalılardan insanlık adabı dersi almalarını öyküler. Irkçılık, her türlü ayrımcılık, faşizm, öteki korkusu ve düşmanlığı, insan ruhunun da usulca sokulduğu savaş filminin ana hikayesinde yer alan önemli kavram ve oluşlar olarak, perdede akarlar.

Görev bilincini sorgulayan Nazi askeri ile körü körüne verilen emirleri uygulayanlar arasında yolculuk boyunca artan gerilim, anti militarist bir yapı da kazandırır filme. Dünyanın içinde olduğu ve Faşist Almanya'nın hemen her cephede ilerlediği karanlık günlerde bir umut ışığı, zeki bir kafa tutuş ve direnme psikolojisi anlamı taşır Powell ve Pressburger'ın filmleri. ABD'nin savaşa neden girmesi gerektiği üzerine ciddi bir meseldir de, adını ABD-Kanada sınırından alan öykü. Bazı zamanlar taraf tutmak gereklidir. İnsanın, barışın, özgürlüğün, medeniyetin, sanatın tarafı tutulmalıdır! Picasso ve Matisse tablolarını, Nazi askerlerine gösteren, Kızılderili çadırında yaşayan entelektüel gezgin ve araştırmacı; "Savaş gelip geçer, sanat ise sonsuza dek sürer" der! Birlikte yaşayabilmenin nimetleri, doğa sevgisi, insan olmanın ne anlama geldiği gibi hayati mevzular, savaşın karanlığında yeniden anımsanır! Oyunbaz ve lezzetine doyulmaz final ise zihne takılıp kalan sinema anları arasında anılır hep.

Dönemin dev yıldızlarından dördü rol alır filmde! Leslie Howard (1893-1943), 'Sir' unvanlı Laurence Olivier (1907-1989), Kanadalı aktör Raymond Massey (1896-1983) ve Avusturyalı Anton Walbrook (1896-1967). Dört büyük aktör, neredeyse birer karakter oyuncusu gibi ufak rollerde kullanılırlar üstelik. Yüz yirmi üç dakikalık filmde; on, on beş dakika süren roller yazılmıştır onlar için! Leslie Howard, naif İngiliz entelektüeli olarak Nazilere kültür ve insanlık dersi verirken; Olivier, Fransız asıllı Kanadalı avcı; Massey, tren vagonundaki Nazi düşmanı kaçak asker; Walbrook ise Hutterite'lerin insancıl lideri olarak tek kişilik şovlarıyla artı değer katarlar filme. 'Nazi teğmeni Hirth' rolünde Eric Portman, seçkin karakter oyuncusu Niall MacGinnis ve Güney Afrikalı usta aktris Glynis Johns, kadronun öne çıkan diğer önemli isimleri olurlar.

Orijinal müziği, yirminci yüzyılın en önemli İngiliz bestecilerinden olan Ralph Vaughan Williams'a (1872-1958) ait filmin görüntü yönetmeni, efsane David Lean filmleri, sırasıyla "İrlandalı Kız" (Ryan's Daughter), "Dr. Jivago" (Doctor Zhivago) ve "Arabistanlı Lawrence" (Lawrence Of Arabia) ile üç Oscar kazanan duayen isim Freddie Young (1902-1998) olup, filmin kurgusu, bizzat yedinci sanatın dev ismi David Lean'in (1908-1991) imzasını taşır! Bir yol filmi etrafında dolaşan, epik bir savaş dramı, insanlık ağıtı ve tarihsel belge niteliğinde değerlendirilebilecek yapım, İkinci Dünya Savaşı'nın henüz başında, savaşı kimin ve neden kazanacağı üzerine bir müjde anlamına da gelir! İnsan ve insanlık düşmanları, ırkçılar, faşistler, özgürlüğe inanmayan otoriter zorbalar kaybetmeye mahkumdurlar. Zafer, barışa, özgürlüğe, insana ve sanata inananların olacaktır. **APM**

MÜTHİŞ İKİLİ!

Sinemaya dair neredeyse bütün kaynaklarda belirtildiği üzere Michael Powell ile Emeric Pressburger işbirliğinin genel özelliği, 'öngörülemez' olmasıdır! Gerek ele aldıkları konular, temalar, gerekse anlatım biçimleri, hemen her filmlerinde değişir. Macar kökenli Korda kardeşlerin 1930'lu yılların hemen başında temelini attıkları, ortak çalışmaya önem veren İngiliz sinemasının, Hitchcock'tan sonra yetiştirdiği en büyük sinemacılardandır Powell ve Pressburger.

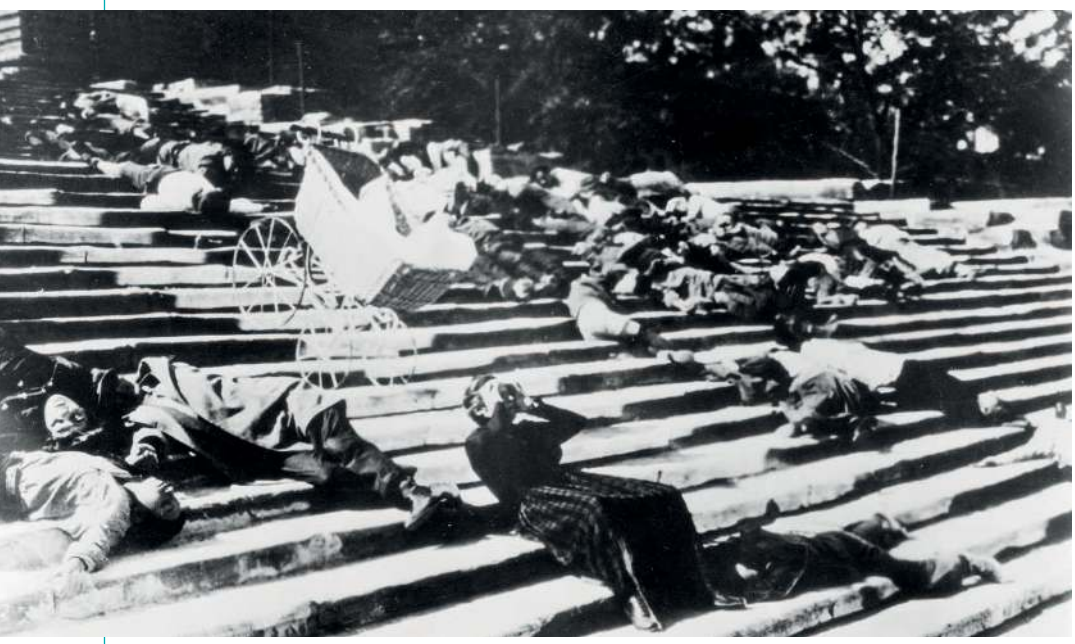
Michael Powell (1905-1990) ile Emeric Pressburger'ın (1902-1988) bir araya geldikleri ilk film, 1939 tarihli "Siyahlı Casus" (The Spy In Black) olur. Pressburger yazıp, Powell yönetmektedir. En azından künyede yer alan gerçek budur ilkin! "Contraband"ın ardından "49. Paralel" çıkagelir. İki can dost, on beş yıl boyunca yedinci sanatı domine edecek 'The Archers' adında bir yapımevi kurarlar. 1942 yapımı "One Of Our Aircraft Is Missing" filminde durum değişir. Jeneriğe; 'yazan ve yöneten: Powell ve Pressburger' yazılmaktadır artık! "Kahraman Subay" (The Life And Death Of Colonel Blimp), "Nereye Gittiğimi Biliyorum" (I Know Where I'm Going!), "Aşk Ve Ölüm" (A Matter Of Life And Death), "Black Narcissus", birçoklarına göre, doruk noktaları olan "Kırmızı Pabuçlar" (The Red Shoes), "Dişi Tilki" (Gone To Earth) ve "Hoffmann'ın Sihirli Masalları" (The Tales Of Hoffmann), ikilinin en önemli filmleri arasında gösterilir. 1957'de ayrılırlar. Powell tek başına yönetmeyi sürdürür ve 1960'da bir diğer başyapıtı; "Kadın Katili"ni (Peeping Tom) imzalar. Time Out'a göre; "Yapı olarak, sinema tarihinde görülmüş hiçbir şeye benzemeyen filmler" çekmiştir ikili!

BİR SAHNE

KÜNYE

ORİJİNAL ADI
Bronenosets Potemkin
YIL 1925
YÖNETMEN Sergei Eisenstein
OYUNCULAR
Aleksandr Antonov, Vladimir Barskiy, Grigoriy Aleksandrov
SAHNE BAŞLANGICI 00:48:17
SAHNE UZUNLUĞU 6 dk. 14 sn.

ODESSA MERDİVENLERİ

Genç Sovyet sinemacı *Eisenstein*'ın bir fotoğraftan ilham alarak çektiği ünlü 'merdiven' sekansıyla hatırlanan "*Potemkin Zırhlısı*" (*Bronenosets Potemkin*), pek çok farklı dönemde otoritelerce sinema tarihinin en büyük filmi olarak kabul edilmiştir.

Mehmet ***SİNDEL***
msindel@gmail.com

SSCB merkez yönetim komitesinin görevlendirmesiyle sadece birkaç ayda "Potemkin Zırhlısı"nı çeken Eisenstein o sırada sadece 27 yaşındadır ve daha önce sadece bir uzun metraj film çekmiştir.

Arka arkaya gördüğümüz, sırasıyla uyuyan, uyanan ve ayağa kalkan aslan heykelleriyle 'taşları konuşturan' ve bir halkın uyanışını simgeleyen metaforik 'entelektüel kurgu'suyla "Potemkin Zırhlısı", politik ve angaje sanatın da büyüleyici olabileceğini kanıtlayan bir başyapıt olarak, çoğu sinema tarihçisi tarafından pek çok dönemde tüm zamanların en büyük filmi ilan edilmiştir.

Goebbels "Nasyonal Sosyalist bir Potemkin" çekilmesi emrini verince Eisenstein faşizmin asla bu yaratıcılıkta olamayacağı cevabını verir. Film, komünizmi Avrupa'da yayacak bir isyanın kıvılcımı olacağı korkusuyla birçok Batı ülkesinde yasaklanırken, Fransa'da ve İngiltere'de ancak Stalin'in 1953 yılındaki ölümünden sonra gösterime girebilir.

Filmin efsanevi sahnesi olan Odessa merdivenlerinde Rus askerlerinin sivil halkı katlettiği sekans, orijinal senaryoda yer almamasına rağmen Eisenstien tarafından yapım sürecinde filme dahil edilir.

İlk gençlik yıllarında bir Fransız dergisinde gördüğü Odessa basamakları fotoğrafı Eisenstein'ı derinden etkilemiş ve sahnenin tasarlanmasına ilham kaynağı olmuştur. Bugün Lenin Kütüphanesi'nde bulunan fotoğraf karesinde, at üzerindeki bir asker, kılıcıyla birisini azarlamaktadır. Bu fotoğrafı gören Eisenstein, defalarca Odessa basamaklarına tırmanıp inmiş ve mevcut her şeyi keşfetmeye koyulmuştur. 75 çekimden oluşan sahneyi üç günde yazan yönetmen, çekimi sadece bir günde gerçekleştirmiş ve sahnenin kurgusunu da filmin çekimleri devam ederken tamamlamıştır.

Bu meşhur sahnede katliam aslında gerçek hayatta yaşanmamıştır. Çarlık rejimini şeytanlaştırarak lanetlemek ve dramatik etkiyi artırmak adına Eisenstein tarafından filme eklenmiştir. Sekansa ilham veren olay ise, Potemkin Zırhlısı'ndaki ayaklanmadan yaklaşık 5 ay önce, 22 Ocak 1905'te gerçekleşen Kanlı Pazar katliamıdır. St. Petersburg'daki Kışlık Saray'ın önünde toplanmış barışçıl protestolar yapan halkın üzerine ateş açan Çarlık ordusunun bu vahşi eylemi, başarısızlıkla sonuçlanan 1905 Rus Devrimi'nin ateşleyicisi olmuştur.

Sahneyi çeken görüntü yönetmeni Eduard Tisse, aynı yıl Solomon Mikhoels'in çektiği "Evreyskoe Schaste" adlı az bilinen Yahudi komedi filminde aynı merdivenleri kullanır.

Sahnenin en unutulmaz öğeleri olan, merdivenlerden aşağı düşen bebek arabası ile gözünden vurulan kadın imgeleri günümüze kadar birçok sanat eserine ilham verir. Bunlar arasında Brian De Palma'nın "Dokunulmazlar" (Untouchables) filmi başta olmak üzere birçok filmin yanı sıra ünlü ressam Francis Bacon'un tablolarını da saymak mümkündür. "Potemkin Zırhlısı"nın macerası da 20. yüzyıl siyasi tarihi gibi sancılı olur. Eisenstein'ın kendisi için aşılamaz ilan ettiği filmi, yıllar içinde defalarca kesilir, biçilir, değiştirilir, üzerine müzik yazılır, Troçki'nin açılış cümlelerinin yerini Lenin'inkiler alır ve birkaç kez el değiştiren orijinal kopya yok olur. **APM**

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI İKSV TİYATRO

Festival Eş Sponsorları

AYGAZ | opet | Tüpraş

22. İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ

17 KASIM 4 ARALIK 2018

TİYATRO BİR KEZ YAŞANIR!

Robert Lepage'dan sıradışı bir Hamlet yorumu.

HAMLET | COLLAGE
THEATRE OF NATIONS

22-23 Kasım 2018
Zorlu PSM Ana Tiyatro

Işığın ve hareketin sınırlarını zorlayan bir dans gösterisi.

PIXEL
CCN CRÉTEIL & VAL-DE-MARNE / CIE KÄFIG

3-4 Aralık 2018
Zorlu PSM Ana Tiyatro

Arka Pencere'nin katkılarıyla yayımlanmıştır.

biletix ticketmaster Türkiye

ve çok daha fazlası için **tiyatro.iksv.org**

istanbultiyatrofestivali | tiyatrofest

#tiyatrobirkezyaşanır

iksv kurucu sponsor: Eczacıbaşı
iksv resmi sponsorlar
taşıyıcı: DHL
konaklama: The Marmara Collection
katkılarıyla
Turkey
İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Yayından **Kaldırıldı!**

Ali ***ERCİVAN***
ali.ercivan@gmail.com

Her sezon olduğu gibi, yeni dizilerin ***yarıdan fazlası*** şimdiden yayından kalktı veya kalkmak üzere... Projeleri ekrana veda eden şirketlerin yeni dizileri çoktan yolda. ***Ya tutarsa*** mantığıyla hazırlanan, yayınlanan, olmuyorsa ***fazla zorlamadan*** vazgeçilen projeler mezarlığı...

Sinema TV Sendikası adına Mehtap Köroğlu'nun derlediği bilgilere göre, bu yılın Eylül ayında, geçen sezondan devam edenlerle birlikte toplam 42 dizi yayındaydı. Ve daha Ekim ortasına ulaştığımızda, bunların 10 tanesinden iptal, yani yayından kaldırılma haberi gelmişti bile. Star TV, yazın başlayan, kadrosunda Uğur Yücel'in de yer aldığı "Nefes Nefese"nin

ardından uzun süredir yayında olan günlük dizisi "Beni Affet"in fişini çekti. (Bu yazıyı yazdığım sırada "Beni Affet"in yeni kanal arayışında olduğunu duymuştum.) Show TV ardı ardına "Keşke Hiç Büyümeseydik", "Meleklerin Aşkı" ve "Darısı Başımıza" adlı üç yeni dizisini yayından kaldırdı. Bunlar öyle küçük şirketlerin projeleri de değil. Şu ana dek TMC (Erol Avcı), Focus Film (Nilgün

Sağyaşar), Mint Yapım (Birol Güven), Süreç Film (Ali Gündoğdu), Gold Film (Faruk Turgut) gibi güçlü yapımcıların projelerini saydım hep size. Tabii ki yürümeyen işleri boş yere sırtlarında taşımayıp yeni projelere geçecekler hızla. Onların akıbeti daha iyi olsun gayesiyle. Kanal D, MF Yapım'ın "Bir Umut Yeter"ini, Fox TV yine TMC yapımı "Bir Deli Rüzgar"ı bir nevi ölü doğdu sayıp erkenden iptal etti. Sinema filminin başarısını küçük ekrana taşıyamayan "4N1K" da kısa ömürlü oldu. Belki siz dergiyi elinize aldığınızda, başka projeler de çoktan yayından kalkmış olacak, üç dört reytingleri aşamayan, bu yarışa nefeslerinin yetmeyeceğini belli eden diziler zaten ortada.

Netflix bile koskoca Marvel'ın dizisini, "Iron Fist"i yayından kaldırdı, bundan doğalı yok belki, doğru, televizyonun doğası. Dizi maliyetleri az değil, karşılığı yoksa neden kambur gibi taşınsın? Fakat bu bir rutin haline geldi. Projeleri ekrana veda eden şirketlerin yeni dizileri çoktan yolda. Ya tutarsa mantığıyla hazırlanan, yayınlanan, olmuyorsa fazla zorlamadan vazgeçilen projeler mezarlığı. Ekipler ve oyuncular boşta kalmayabiliyor bu düzende. Bir oyuncuyu sezon başında bir rolde, iki ay sonra bambaşka bir dizide bambaşka bir rolde izlemek mümkün. Bir yargıda bulunmak değil amacım. Bir durum tespiti. Ve bazı sorular... Sağlıklı bir proje geliştirme sistemi her zaman işlemiyor mu acaba? Yoksa aslında endüstri olmak böyle bir şey mi?

Belki bazı garantici yaklaşımlar, dizileri bir tekrara soktu. Hemen her dizide dönüp dolaşıp aynı şeyler olmuyor mu aslında? Genel seyirci de bunu fark ediyor herhalde. Aşklar, entrikalar, yer değiştirmeler, sır saklamalar, eli silahlı mafyatik adamlarla başları belalara sokmalar, zenginken fakir, fakirken birden zengin olmalar... Senaristlerin hem kanallardan yapım şirketlerine ve RTÜK'e kadar uzanan bir kontrol mekanizması dahilinde kafalarındaki birçok şeyi hayata geçiremedikleri hem de her altı günde yüz küsur sayfalık senaryolar çıkartma mücadelesinde daha fazlasına vakit bulamadıkları, dolayısıyla aynı formüller etrafında dönüp durmaya mecbur kaldıkları bir alan var ortada. Kimi daha kalitelisini yapıyor; mesela "İstanbullu Gelin"de de aynı klişe durumlar sıkça tekrarlanıyor ama Deniz Akçay'ın kalemi, Zeynep Günay Tan'ın rejisi bunlara başka bir boyut katabiliyor ve en azından AB grubunda karşılığı geliyor. Kimisiyse bir kez tutmuş olanın her zaman tutacağı yanılgısıyla kolayına kaçıyor ama seyirci uzun süre kanmıyor. Kendi adıma, Pastel Yapım için Fox TV'ye "O Hayat Benim" yazdığımız dönemden beri, orada tutan bazı durum ve karakterleri tekrar etmeye çalışan çok proje gördüğümüzü söyleyebilirim. Bir iki istisna dışında hiçbiri de izlenmedi.

Çünkü seyirci, bir tarafından da olsa şaşırabileceği, taze bir şeyler görmek istiyor. "Avlu" gibi kağıt üstünde çok kişinin "Bu ülkede tutmaz" diyeceği bir proje, doğru damardan yürüdüğü zaman pekala izleniyor. "Çukur" gibi sert işler seyircisini bulabiliyor. "Shameless" bize uyarlanamaz derken "Bizim Hikaye" başarıyla sürüyor. Çünkü bunlar hep kendilerince yeni bir şeyler sunuyorlar televizyon seyircisine.

İstisnalar elbette var. "Bir Zamanlar Çukurova", daha önce "Hanımın Çiftliği" gibi dizileri izlemiş bir seyirciye çok mu yenilik vaat ediyor? Ya da "Erkenci Kuş"un "Kiralık Aşk"ı yer yer sahnelerine kadar tekrarlaması reytinglere zarar verdi mi? Fark şu: Beğenin beğenmeyin, bunlar çatısı iyi kurulmuş işler. Doğru cast tercihleri, dramatik yapısı sağlam senaryolar, güçlü çatışmalar ve iyi reji. Mayası tuttu mu tutuyor... Fakat "Erkenci Kuş"un ardından bir "Kiralık Aşk" versiyonu daha izlenmeyecektir muhtemelen.

Türk televizyonculuğunun güçlü bir sektör olduğu kuşkusuz. En son geçtiğimiz haftalarda, Hollanda'nın bir günlük gazetesi, dizilerimize dair bir yazı hazırlamak için İstanbul'a muhabirini gönderdi. Netflix, Türkiye'de başka diziler de yapmak için arayış içinde. Ama işte her şeyin sağlıklı ilerlemediğine dair de işaretler var galiba. Ki bunlar büyük resmin sadece bir detayı. Dediğim gibi, yargılarda bulunmak niyetinde değilim burada, sadece bazı soruları aklımızda döndürelim istedim... **APM**

KASIM AYINDA BAŞLAYACAK DİZİLER, YOLU GÖZLENENLER...

"Mr. Robot"un yaratıcısı Sam Esmail'den Julia Roberts, Bobby Cannavale, Sissy Spacek gibi güçlü isimlerle "Homecoming". (2 Kasım, Prime Video)

Kevin Spacey olmadan, sadece Robin Wright'la bizi nasıl bir final sezonu beklediğini merak edenlere "House Of Cards". (2 Kasım, Netflix)

Farklı bölümlerinde Mahershala Ali, Michael Shannon, Bryan Tyree Henry gibi isimleri izleyeceğimiz, Duplass Kardeşler'in antoloji serisinin ikinci sezonuyla "Room 104". (9 Kasım, HBO)

Chuck Lorre'nin bir komedi markası olduğu düşünülürse, Michael Douglas ve Alan Arkin'in oynadığı yeni projesi de ilgi görecektir dersek "The Kominsky Method". (16 Kasım, Netflix)

"Escobar"dan sonra da aynı zevkle izliyorum diyenlere dördüncü sezonuyla "Narcos: Mexico". (16 Kasım, Netflix)

Çocukluğumuzun çizgi film karakterlerini Netflix'in yeniden canlandırması muhakkak birilerini heyecanlandırıyordur diyorsanız "She-Ra And The Princess Of Power". (16 Kasım, Netflix)

En çok yönetmen koltuğunda Park Chan-Wook'un oturmasıyla ilgi çeken, John le Carré uyarlaması casusluk projesi, altı bölümlük mini dizi "The Little Drummer Girl". (19 Kasım, AMC)

Deniz, Kum, Güneş **Ve Kısa Film**

Serdar ***KÖKÇEOĞLU***
kokceoglu@gmail.com

Marmaris Uluslararası Kısa Film Festivali'nin dördüncüsü geçen ay gerçekleşti. Son zamanlarda çok tartışılan ***Eser İşletme Belgesi***'ni konuşmak için festivaldeydik... Festivale damgasını vuran kısalarsa ***Hollanda***'dan geliyordu.

Hayatın küçük zevklerinden biri de film festivallerine gitmek. Sabahın erken bir saati havaalanına gidersiniz ve basından, sinemacılardan kimlerin festivale katılacağını öğrenmek için merakla etrafı süzersiniz. Otel odasına hızla eşyaları atıp lobideki sohbete dahil olursunuz. Gösterimler ve gösterim sonrası tartışmaları akşama doğru parti ve happy hour'larla devam eder. Geç saatlerdeki otel odası buluşmaları ise bir günü diğerine bağlar...

Ekim ayında kafası karışık, havası serin İstanbul'u geride bırakıp Marmaris Uluslararası Kısa Film Festivali'ne gittik. Sezon sıcaklarla uzatmaları oynuyor, kumsal ve sokaklar Rus ve İngiliz turistlerle dolu. Otelin demode ama açık büfe yemek salonunda etrafı izlemek Kuzeyden gelen bir festival filmi izlemek gibi. İzlerken yemeğin ucu kaçıyor ama neyse ki deniz var.

Etkinlikler ücretsiz, kapılar Marmaris'in yerlisine ve yakın zamanda taşınmış emekli ve bohem halkına açık. Programın ulusal yarışmasında "Sana İnanmıyorum Ama Yerçekimi Var" gibi sıkı yerli kısa finalistler var. İşin uluslararası ayağında ise Hollanda yapımı kısa filmlerin ağırlığını görüyoruz.

Jale İncekol'un "Umutlu Bir Hikaye" belgeseliyle açılan festivalde imza günleri, workshop ve paneller de vardı. "Dünden Bugüne Sinemamız" ve "Ülkemizde Sinema Sanatı, Festivaller, Sorunları Ve Çözümleri" panelleri ile birlikte, Okan Üniversitesi'ni temsilen sinema yazarı

Shipwreck

Murat Tırpan ile gerçekleştirdiğimiz "Eser İşletme Belgesi Nedir?" paneli de yapıldı. Konu yeni, belirsizliklerle dolu ve kılçıklıydı ama elimizden geleni yaptık.

ESER İŞLETME BELGESİ

Festivalin isteği üzerine son yıllarda kısa film dünyasında çok tartışılan Eser İşletme Belgesi konusunu uzun bir panelde masaya yatırdık. Arka Pencere'de ayrı bir yazının konusu olacak olan paneli kısaca özetlemeye çalışalım.

Öncelikle uzun metraj filmcilerin aşina olduğu bu belgenin, ticari olmayan kısa filmleri de nasıl kapsadığını, 2011 yılından bugüne sansür vakalarıyla beraber ele aldık. Şüphesiz ki belgenin kısa filmle imtihanı çok gerilere gitmese de konunun geçmişini bilmek önemli. Sonra işin sıkıcı ama mutlaka bilinmesi gereken bürokratik detaylarını anlatmaya çalıştık.

En son belgenin etrafındaki tartışmalara geçildi... Eser İşletme Belgesi'nin kısa filmlerin profesyonelleşmesine katkısı var mıdır? "Son Şinitzel"in gösteriminin engellenmesi dışında başka sansür örnekleri oldu mu; belge isteyen ve istemeyen festivaller arasındaki farklar gibi önemli sorular masaya yatırıldı.

Özetle belgenin kısa film dünyası için yeni olduğu, beklenmesi gerektiği; belgenin mali ve ticari haklar konusu dışında siyasi bir sansür aracına dönüştüğünde tavır alınması gerektiği savunuldu. Şüphesiz ki en önemli konu otosansür konusuydu.

Murat Tırpan'la dilimiz döndüğünce Türkiye'de üretilen kısa filmlerin tartışma yaratmaktan uzak, uslu filmler olduğunu, yaş derecelendirmesine bile gerek duymayacağını, bunun arkasında kuşağın tercihleri kadar otosansürü hissettiren belirli kaygılar bulunduğunu anlatmaya çalıştık.

Kısa filmcilerin özgürce yazıp çekerek yeniliklerin peşinde olmaları gerektiğini söylemeye çalıştık. Peki sınırları zorlayan bir film Eser İşletme Belgesi alamazsa ne olacak? İnternet çağında bir filme engeller koymak zor; kısa film izletmenin alternatif yolları var.

HOLLANDA KISALARI

Festivalin uluslararası ayağını Hollanda'nın çektiğini söylemiştik. Hollanda'dan gelen filmler birden fazla seansta gösterildi ve bazen yönetmenleriyle karşımıza çıktı. Genel olarak seçkilerin iyi olduğunu söyleyebiliriz ama bazıları önümüzdeki aylarda bu sayfalarda incelenmeyi daha fazla hak ediyor.

Festivalin konuklarından olan Jasmijn Schrofer'in "Tarikat" filmi ilgi çekici bir kısa film olmasının yanı sıra festivalde en çok tartışılan filmlerden biri oldu. Bir sufi ritüelini konu edinen film, dans kurgusunu andıran ritmik kurgusu ve olağanüstü ses tasarımıyla dikkat çekti.

Marmarisli izleyici, belgeselini görsel bir yolculuk olarak tanımlayan yönetmeni tarikat meselesinin tehlikeleriyle bilinçleştirmeye çalıştı. Bazı seyirci soruları, yönetmenin yapmaya çalıştığını yanlış yorumluyor gibiydi ama seviyesini asla kaybetmeyen ilgi filmin yönetmenini mutlu etti.

Hollanda seçkisinde yer alan filmlerden "Shipwreck" ise yaratıcı bir kısa belgesel. 2013 yılında İtalya'nın Lampedusa adasının yakınlarında bir mülteci botu batar ve 360 kişi boğulur. Olayın hemen ardından sahilde gezinir Morgan Knibbe'nin kamerası.

Enkazda gezinen bir mülteci, kıyıdaki tabutlar ve olay yerindeki polisleri bile ağlatan trajedi yansır kameraya. "Shipwreck", müthiş bir belge ama doğru kamera kullanımı ve atmosferi hissettiren kurgu anlayışı bu kısa filmi konu üzerine yapılmış önemli filmlerden biri yapıyor.

Murat Tırpan ve Serdar Kökçeoğlu

Knibbe salondaydı ve olay olduğunda kamerasını alıp olay yerine nasıl gittiğini, çevredekilerin kameraya olan tepkisini tüm içtenliğiyle anlattı. Kendisini ahlaki açıdan sorguladığını söylemesi de belgesellerin tartışılan yanını hatırlatması açısından önemliydi. Son yıllarda kısa film festivallerinin sayısı arttı. Neredeyse çekilen kısa film kadar festival yapılıyor esprilerine sebep olan bu nicelik artışı kesinlikle tartışmalı. Aralarında neden yapıldığını anlayamadığımız özensiz festivaller de var ve bunların bazıları çok ciddi paralar dağıtmasına rağmen kısa film kültürüne katkıları maddiyatla sınırlı.

Marmaris Kısa Film Festivali, para geçmiyor iddiasına sahip küçük bir festival. Henüz yolun başında ve haliyle eksikleri var. Ama yerli ve yabancı kısa filmcileri buluşturma çabası, kısa filmcilerin merak ettiği konulardaki panelleriyle bir güneş, deniz, kumsal festivali olmadığını ispat ediyor. Kısa filmcilerin yakın takibe almalarında ve gelecek senelerde ziyaret etmelerinde fayda var. Festival de seneye kısa filmcileri ağırlama konusunda yeni adımlar atmaya söz verdi. **APM**

BU DA BİZİM 'BABA' FİLMİMİZ

Cumhur ***CANBAZOĞLU***
cumcan@hotmail.com

26 Ekim'de gösterime giren "***Müslüm Baba***"nın müzikal yolculuğu içinde gezinirken, Türkiye'nin yakın tarihinin 'çok özel' karakterlerinden ***Müslüm Gürses***'in kariyerindeki ***kilometre taşlarını*** da takip etmeye çalıştık bu yazıda.

Öyle herkese kolay kolay 'baba' demeyiz biz; bir Süleyman Demirel, bir Baba Hakkı, Gündüz Kılıç, Orhan Gencebay, biraz Erkin Koray ve de Müslüm Gürses. 2013'te yaşamını yitirdiğinde ne kadar çok seveni olduğu daha bir anlaşıldı ve albümlerinin satışı katlanırken sinema filmi de gündeme geldi.

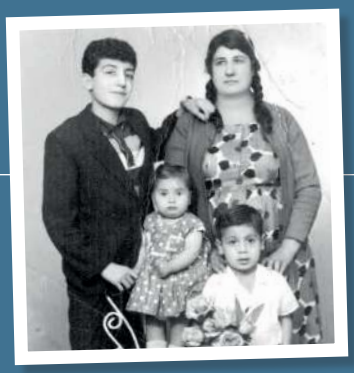
Tabii zor projeydi "Müslüm Baba" filmi, özellikle de müzik yanı. Gürses'i andıran birini bulup, çeşitli numaralarla benzer bir tip yaratılabilirdi de, müziği nasıl kıvıracaktı. Asıl sorun buydu...

Sora sora işin müzik tarafının nasıl halledildiğini öğrendik. Şöyle ki; müzisyen yanı da olan Timuçin Esen başrolü alıyor. Müzik direktörü yani 'bir bilen' olarak, Müslüm Gürses'le 70'lerden beri kader birliği yapmış Burhan Bayar projeyi sahipleniyor. Müzikleri kotarma işi de, daha önce "Neredesin Firuze", "7 Kocalı Hürmüz" gibi filmler için parlak işler üretmiş Sunay Özgür ile Ender Akay'a veriliyor.

Rock kökenli Timuçin Esen kalkıp bağlama çalmayı öğreniyor, arabeskin gırtlak yapısı üzerinde çalışıyor ve Hollywood'a kadar gidip Greta Seacat'ten sahne performansıyla ilgili dersler alıyor.

Film bir bakıma arabesk müziğin Türkiye'deki serüvenini 70'lerden 2010'lu yıllara kadar kronolojik sırada izlediği için, parçaların tadını korumak adına dönemlerin özelliklerine çok itina gösteriliyor ve sırıtmayacak orkestrasyonlar yazılıyor. Bu titizlik önemli; çünkü repertuvarda 'Baba'nın ilk okuduğu şarkı da, yarışmaya çıktığı şarkı

da, son dönemde söyledikleri de bulunuyor.

Filmde 17 'Müslüm şarkısı'na yer veriliyor ve bunları Timuçin Esen yorumluyor; Rubato grubu, Hüsnü Şenlendirici gibi isimler de destek veriyor. Repertuvarda 'Baba'nın "Taşa Verdim Yanımı", "İsyankar" ile "Sevda Yüklü Kervanlar" gibi az bilinenleri de var; "Mutlu Ol Yeter", "İtirazım Var", "Haydar Haydar", "Nilüfer" gibi çok bilinenleri de. Bir de zamanında stüdyoda okuyup yayımlanmamışları.

MÜSLÜMCÜLÜK BİR YAŞAM KILAVUZU

Albümü de yayımlanacak "Müslüm Baba"nın müzik yanı gayet zengin ve şık. Son dönemlerinde babalığı aşınmaya başlamış Müslüm Gürses'e iadeiitibar açısından da önemli bir işlev üstlenmiş durumda film.

2000'lerin başına kadar 'baba gibi' sağlam, aile büyüğü gibi saygındı Gürses (asıl adı Müslüm Akbaş). Kalpten konuşuyor, paraya kıymet vermiyor, dünya malına itibar etmiyordu. Alçak gönüllüydü, sansasyonu yoktu.

İlkokul mezunuydu. Halk evlerinde yetişmiş, Çukurova Radyosu'na sanatçı olmuş, 1968'de İstanbul'a gelmiş ve bir yıl sonra ilk plağını yapmıştı. Sahneye pavyonlarda ve alemcilerin mekanı Aksaray civarında çıkabilmişti.

Müziği bilirdi, özellikle de halk müziğini. Bozlaklar ve uzun havaları iyi söylerdi.

Seksenlerde ise, kadere isyan edenlerin sesi olmuştu birden. Orhan Gencebay'ın, Ferdi Tayfur'un, İbrahim Tatlıses'in sistem tarafından kucaklandığı günlerde varoşun sesi haline gelmiş, isyanıyla, acısıyla yeni bir yaşam biçimi sunmuştu ezilenlere.

Müslümcülük yaşam kılavuzuna dönüşmüştü. Sapına kadar delikanlıydı Müslümcüler. Modernleşmeyi benimsemiyor, modalara isyan ediyor, acılarına 'damardan' tercüman olan 'babaları'nın söylemine sıkı sıkıya sarılıyorlardı...

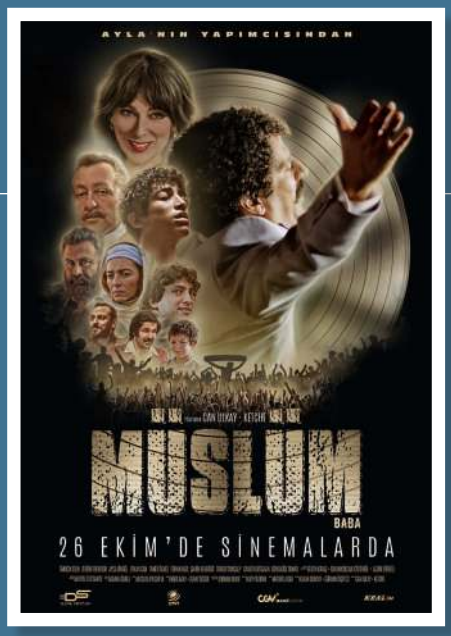
Orhancılar, Ferdiciler, İbocular 'ağabeyleri'nden başkalarını da dinlerken Müslümcüler diğerlerine el uzatmıyordu. Arabeskin alt kültürüne dönüşen Müslüm Gürses 'underground'ın Türkiye'de ayakta kalabilmiş tek temsilcisiydi.

Gürses karizmasındaki deprem, özel TV'lerin çoğalması ve 'Baba'nın büyük plak şirketiyle anlaşma imzalamasıyla başlamıştı. Az konuşan, ağzından çıkan önemsenen adam gitmiş, yerine ekran ekran dolaşan, kadın programlarından talk şovlara, her tür programa eyvallah diyen, her sofraya yem olmaya aday biri gelmişti.

Aslında, Gürses samimi davranıyor, dağarcığının el verdiği ölçüde soruları ciddiyetle cevaplıyor, ancak bu nahif duruş ve tolerans, ekrandaki insan yiyicilere malzeme oluyordu. Yeter ki reyting gereksin; meşhur "Eveeeeeet"lerinden birini çeker, iki, üç kelime İngilizce yuvarlar, kameralar başına üşüşür ve 'şov devam eder'di.

Bu arada, kemik kitlesinden ayrı düşen Gürses sınıf atlıyor, Gülhane Parkı konserlerinden Açıkhava Tiyatrosu'na transfer oluyordu. Yorumcu yanını

parlatmanın zamanının geldiğini söyleyen müzik sektörü sayesinde taksicilerin, tamircilerin, işçilerin yanına sosyete ile aydınları da katıyor, çokuluslu kola reklamı, şu bu derken Müslüm Baba tam anlamıyla 'trend' oluyordu... **APM**

70'LERDEN KALBURÜSTÜ NE VARSA...

Spike Lee sinemasında müziğin rolü hep çok önemli, hele de dönem filmiyse. Polis memuru eskisi Ron Stallworth'un kitabından sinemaya uyarladığı "Karalıkla Karşı Karşıya"ya (BlacKkKlansman) öyle bir müzik yapmış ki Lee, seyirci ilk dakikadan itibaren 70'lerden kalburüstü ne varsa dinliyor.

1991'den beri Spike Lee ile çalışmayı sürdüren cazcı Terence Blanchard'ın imzası taşıyan, gerçekten çok emek yoğun bir proje bu. "Orman Ateşi"yle (Jungle Fever) başlayan, "Malcolm X", "Crooklyn", "25. Saat" (25th Hour) ve "İçerideki Adam"la (Inside Man) devam eden işbirliğinin yeni adımı "Karanlıkla Karşı Karşıya"nın müzikleri bir vintage şovu ayrıca.

Öykü akıp giderken, araya serpilmiş şarkıların hepsi tam isabet. Hangi birini saysak; bir yanda funk-soul "Too Late To Turn Back Now" (Cornelius Brothers & Sister Rose) ya da "Ball Of Confusion" (The Temptations), diğer yanda country örneği "Lion Eyes" (Beth/James) ile southern rock "Freedom Ride" (R.J. Philips Band) ve "You're A Fine Girl" (Looking Glass Brandy).

Gitarlar, yaylılar, vurmalılar, nefesliler zengini düzenlemeler içeren, Aaron Copland Orkestrası'nın çaldığı enstrümantal özgün kompozisyonlar da var repertuvarda.

23 tane parça koymuş Blanchard albüme ve filmdeki on parça dışarıda kalmış. Albüme alınmayanlardan, seksenli yılların başında kaydedilmiş ve daha önce yayımlanmamış Prince şarkısı "Mary Don't You Weep" dikkat çekiyor. 1900'lere ait dinsel temalı yapıt, bu yaz yayımlanan Prince albümü "Piano & A Michrophone 1983" albümüne ayrıldığı için bu çalışmaya verilmemiş.

Murat **ÖZER**
cinemozer@gmail.com

Ara

"5 liranı cebine koy, bizdensin bugün" dedi Atilla. ***Gişeden*** üç bilet aldı, birini bana verdi. ***Büyük bir heyecanla*** kaptım bileti. ***İlkler önemlidir*** hayatta; bu da benim için bir '***ilk***' olacaktı.

İlkokul dört ya da beşteydim, yani 10-11 yaşlarında. Çocukluk çağım tüm hızıyla, olanca görkemiyle devam ediyordu. Arkadaşlarımla birlikte, Adapazarı'nın çıkmaz sokaklarından birinde oturuyor olmanın avantajlarını allahın her günü kullanıyorduk. Toprak zeminli sokağın araç girişine kapalı, 'Ara' dediğimiz bir bölümünü, saatlerce uğraşarak şehrin caddeleri haline getirip telli arabalarımızla turlamak en büyük eğlencemizdi. Bilirsiniz işte, plastik bir arabaya tel geçirip sokakları arşınladığınız türden! İleride arar mıydım bu yılları? Muhtemelen... Kim aramazdı ki? Kim aramadı ki?

O gün de hedefimiz aynıydı: 'Ara'da telli araba eğlencesi. Vakit kaybetmeden benle aynı yaşlardaki arkadaşlarımla işe giriştik. 'Ara'yı toz toprak içinde ince ince çalışıp yollarla donatmaya başladık. En güzeli bu oluyordu sanki!

Sokakta yaşıtlarım olmasına ve onlarla birçok 'çocukça' oyunu paylaşmama rağmen, en yakın arkadaşlarım benden birkaç yaş büyüktü: Üst katımızda oturan ev sahibimiz Faik Amca'nın 'fırlama' oğulları Atilla ve Sadık, bir de mahallenin muhtarı Yaşar Amca'nın 'uslu' oğlu Coşkun. Onlar ortaokulda olduğu için telli araba işine pek girmiyorlardı tabii. Kanları bizden farklı kaynıyordu!

Satranç oynamayı onlardan öğrenmiştim örneğin. Ya da badminton denen sporu, her ne kadar o zaman 'tenis' desek de. E, ne de olsa 'büyük'tü onlar, çocukluğu handiyse geride bırakıyorlardı, tabii ki farklı ilgi alanları olacaktı. Beni bunlara 'ortak' etmeleriyse şahane ötesiydi!

Telli arabadan buraya hızlı bir geçiş yaptım galiba, sizin de kafanız karışmıştır. Açıklamaya çalışayım...

Yaşıtlarımla toz toprağa bulanmış biçimde yol inşaatıyla uğraşırken, Atilla ve Sadık'ın bize doğru yürüdüğünü gördüm. Diğerlerine yüz vermeden yanıma geldiler. Atilla, "Hadi git elini yüzünü yıka, sinemaya gidiyoruz" dedi. Evet, onlarla sıkça sinemaya giderdim, vurdulu kırdılı filmler seyrederdik, ama bugün biraz farklıydı sanki. Birbirlerine bakıp pis pis sırıtıyorlardı. Vardı bunda bir bit yeniği!

"Telli araba oynayacaktık" diye mızıldandım ama onlara karşı boynum kıldan inceydi, daha da ileri gidemedim. Etrafa bakındım, Coşkun ortalarda yoktu, gelmiyor muydu acaba? Oysa hep birlikte giderdik sinemaya, pek eksilmezdik. Bunu da fazla sorgulamadım, bir işi vardı muhtemelen.

Bir koşu eve gidip elimi yüzümü yıkadım, üzerimdeki kirli giysileri değiştirdim. Cumartesi olduğu için babam evdeydi. Her sinemaya gidişimde olduğu gibi 5 lira verdi bana: 3,5 lira bilet, 1 lira ayran, 50 kuruş da simit için. "Ne izleyeceksiniz?" diye sordu, "Bilmiyorum, Atilla ve Sadık'la gidiyorum, onlar seçtiler filmi" dedim. Onlara fazlasıyla güvenirdi babam, gözü kapalı teslim ederdi beni. Uzatmadı, "İyi eğlenceler" deyip kapattı konuyu.

Atilla ve Sadık kapıda bekliyordu çıktığımda. "Yarım saat kaldı filmin başlamasına, acele etmemiz lazım" dedi Sadık. Koşar adım koyulduk yola...

Yürürken, gene vurdulu kırdılı bir Uzakdoğu filmi izleyeceğiz diye düşünüyordum. Şikayetçi değildim tabii. Salondan çıktıktan sonra filmde gördüklerimi uygulamaya çalışmaktan büyük keyif alıyordum. Uçan tekmeler, 'garip' sesler falan...

Hızlı yürüyüşümüz, kısa zamanda Fitaş Sineması'nın önüne getirdi bizi. Afişe baktım, "Seks X Seks" yazıyordu. Memelerine siyah bant atılmış çıplak bir kadın vardı bir de. Bizimkilerin pis pis sırıtmalarının sebebi anlaşılmıştı! Ve tabii, Coşkun'un neden gelmediği de...

"5 liranı cebine koy, bizdensin bugün" dedi Atilla. Gişeden üç bilet aldı, birini bana verdi. Büyük bir heyecanla kaptım bileti. İlkler önemlidir hayatta; bu da benim için bir 'ilk' olacaktı.

"İyi de, 10-11 yaşında bir çocuk nasıl girecek o salona? Kapıdan geri çevrilmeyecek mi?" diye soruyorsunuz haklı olarak. 1970'ler taşrasından bahsediyoruz kuzum! Kontrol diye bir şey yok, parayı veren dalıyor içeri!

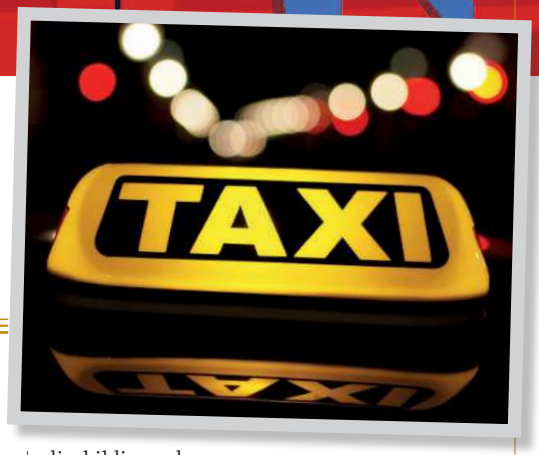
Ve daldık biz de salona. Sigara dumanı altındaki salondaki ikinci sıraya kurulduk. Bir yanımda Atilla, diğer yanımda Sadık oturuyordu. Evet, beni, ilkokul çağında bir çocuğu 'seks filmi'ne getirmişlerdi, ama 'koruyucu' tavırlarından da vazgeçmiyorlardı.

> **"Yürürken, gene *vurdulu kırdılı* bir Uzakdoğu filmi izleyeceğiz diye düşünüyordum. *Şikayetçi* değildim tabii."**

> **Sokağa yaklaştığımız sıralarda, aniden bir *toz bulutu* kapladı çevremizi. *Göz gözü* görmüyordu.**

Birkaç dakika sonra film başladığında kalbim yerinden çıkacak gibiydi, heyecanım zirve yapmıştı. 'Konulu' bir filmdi, başlangıçta pek bir şey yoktu anlayacağınız. Ama ilerleyen dakikalarda gördüklerim, 10-11 yıllık belleğimin en unutulmaz anlarıyla baş başa bırakmıştı beni. Edwige Fenech oynuyordu diye hatırlıyorum, ama sonraki yıllarda yaptığım araştırmalarda "Seks X Seks" diye bir filmi olduğuna dair herhangi bir kayıt bulamadım. O günkü derdim değildi tabii ki bu!

Filmi izlerken tam olarak neler hissettiğimi ayrıntılandırmayayım, ancak şu kadarını söyleyebilirim: 'Erkeklik' denen melanetin temeli o salonda atılmıştı. Gerisini siz düşünün artık!

Anlatacaklarım bu kadarla sınırlı değil tabii. Kısa da olsa devamı var bu serüvenin...

Tarifi imkansız duygularla, bir tür sarhoşlukla salondan çıktığımda, bu konuda 'tecrübeli' olan Atilla ve Sadık'ın kahkahaları sokağı inletiyordu. Atilla, "Bizim acil bir işimiz var, taksiyle gidelim, yolda biz ineriz, sen devam edersin" dedi, kahkahalarına mola vererek. "İyi" diyebildim sadece.

Taksiye bindik. Atilla öne oturdu, biz de Sadık'la arka koltuğa kurulduk. Ben taksi şoförünün arkasındaydım. Üç beş dakika gittikten sonra yarı yolda bir yerde indi bizimkiler. Atilla, şoföre parasını verdi ve beni sağ salim eve bırakması konusunda tembihledi. Bana da "Sokakta görüşürüz" dedi. Bir kez daha "İyi" diyebildim sadece.

Ve yeniden koyulduk yola...

Sokağa yaklaştığımız sıralarda, aniden bir toz bulutu kapladı çevremizi. Göz gözü görmüyordu. Şoföre baktım, istifini bozmadan devam ediyordu. Hatta biraz hızlı gittiğini bile söyleyebilirim. Bense bir miktar tırsmıştım.

Bir ara şoförün ellerine takıldı gözlerim. Direksiyonu tutmuyordu, sadece tutar gibi yapıyordu. Sanki kendi kendine gidiyordu araba, toz bulutu içinde. Filmden çıktığımdaki hülyalı bakışlarım yerini korkuya bırakmıştı.

Şoför, bendeki korkuyu anlamış olmalı ki, araç kendi kendine yola devam ederken başındaki şapkayı çıkarıp yan koltuğa bıraktı. Ellerini başına doğru götürüp bir şeyler çıkardı saçından. Tokaydı galiba.

Başını sağa sola savurarak açtı saçını. Evet, tokaymış çıkardıkları. Ve bana döndü...

Nutkum tutuldu! Toz topraktan dışarısını seçemiyordum, ama şoförü net biçimde görebiliyordum. O'ydu...

"Ara'ya geldik" dedi... **APM**

DÖRT BAŞI MAMUR

Alkan **AVCIOĞLU**
alkanavcioglu@gmail.com

Katilin Ayak Sesleri (He Walked By Night; 1948) Alfred Werker, Anthony Mann

Mad Max 3 (Mad Max: Beyond Thunderdome; 1985) George Miller, George Ogilvie

Rezervuar Köpekleri (Reservoir Dogs; 1992) Quentin Tarantino

Robinson Ailesi (Meet The Robinsons; 2007) Stephen Anderson

Bagaj çekimi, her filminde onu kullanan Tarantino'nun alametifarikasına dönüşmüş olsa da bu fikrin soykütüğü kara filmlere kadar uzanır. J.P. Telotte, kara filmlerin dramaturjisini incelediği "Voices In The Dark: The Narrative Patterns Of Film Noir" kitabında, savaş sonrası dönemde yarı-belgesel nitelikteki kara filmlerin popülerliğine dikkat çeker. İtalyan Yeni Gerçekçiliği'nden haber/aktüalite programlarına uzanan bir yelpazede, bilgiyi almak için farklı görsel stratejilere alışan izleyiciler, yeni tür bir gerçekçiliğe hazırdır.

Yarı-belgesel kara filmlerin mükemmel bir örneği olan 1948 tarihli "Katilin Ayak Sesleri", bir suç olayını dramatik olarak yeniden kurgularken; Hollywood'un klasik anlatısının büyülü gözlüğünden değil, gündelik ve banalliğin gözünden bakar. Karakterin psikolojisi detaylarda gizlidir; belirsiz ve kolay çözülemezdir. Kamera açıları ve titiz kompozisyonlar, hikayenin parçalarına farklı bir yerden bakıp oluşturmaya çalışır.

Filmin en güçlü görsel keşiflerinden birisi, polisin arabanın bagajını arayacağı planda, kamerayı bagajın içine yerleştirmesidir. Bu fikir, karakterine psikolojik derinlik kazandıran polisiye/suç anlatılarında, birçok yönetmenin kullandığı görsel bir trük haline dönüşecektir. Fakat zamanla bagaj çekimi, kameranın pozisyonunu değiştirerek ideal görsel formuna yaklaşır: Wes Craven'ın "Kanlı Tecavüz"de (The Last House On The Left) örneğini uyguladığı gibi, alt açıdan plan ile 'bagajdaki'nin öznel çekimi haline dönüşür. İzleyicinin bagajdakini görmediği, onun yerine karakterlerin tepkisini izlediği bir çekime. Bagaj, bilinçaltının kırıntılarına rastlanılan başka bir dünyanın kapısını aralamaktadır.

George Miller, neredeyse geleceğin bilgisayar oyunlarının hikaye anlatım teknikleriyle yarıştığı, öznel bakış açısı çekimleriyle ve keşiflerle dolu "Mad Max 3"te bu fikri en bilinen haline getirir. Bagajdan yapılan alt açılı öznel çekimin ardına gizli bir yeraltı dünyası sığdırırken, tüm karakterler izleyiciye bakıp selam çakmaktadır.

Tarantino'nun sonradan daha derinlemesine keşfedeceği gibi; izleyicinin bakışıyla bagajdaki kamerayı eşleştirmek, karakterle izleyiciyi göz göze getirerek anlatı dünyasında bir yarılma yaratır. Bagajın içindekinin önemine dikkat çeken bir dramatik efekt yakalayarak. Günümüzde suç filmlerinin alanından çıkan ve popüler kültüre mal olan bu fikir, Tarantino'ya selam çakan bir görsel konvansiyon haline geldi. Stephen Anderson'ın 2007'de "Robinson Ailesi"nde yaptığı gibi bilinçli referanslarla. **APM**

TÜYAP
www.tuyap.com.tr

TÜRKİYE YAYINCILAR BİRLİĞİ
TURKISH PUBLISHERS ASSOCIATION

37th ULUSLARARASI INTERNATIONAL ISTANBUL BOOK FAIR

KİTAP FUARI

HAYATI EDEBİYATLA KUŞATMAK

SURROUNDING LIFE WITH LITERATURE

NOVEMBER 10 -18 KASIM 2018

www.istanbulkitapfuari.com

kitapfuari istanbulkitapfuari

Ziyaret Saatleri Visiting Hours
Hafta sonu Weekend* : 10.00 - 20.00
Hafta içi Weekdays : 10.00 - 19.00
(* November18 Kasım : 10.00 - 19.00)

KOSGEB Destekleyen Kuruluş Supported By

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Katkılarıyla - Supported By

ufi Küresel Fuar Endüstrisi Birliği The Global Association of the Exhibition Industry Üye Kuruluş - Member

ICCA Üye Kuruluş Uluslararası Kongreler Birliği International Congress and Convention Association

TFYD Üye Kuruluş / Member TÜRKİYE FUAR YAPIMCILARI DERNEĞİ TURKISH FAIR ORGANIZERS ASSOCIATION

M-C TSE-ISO 10002 K-Q TSE-ISO-EN 9000 TS EN ISO 9001:2015

TÜYAP İSTANBUL

TÜYAP FUAR VE KONGRE MERKEZİ
TÜYAP FAIR CONVENTION AND CONGRESS CENTER
Büyükçekmece, İstanbul / Turkey

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.
THIS FAIR IS ORGANIZED WITH THE AUDIT OF TOBB (THE UNION OF CHAMBERS AND COMMODITY EXCHANGES OF TURKEY) IN ACCORDANCE WITH THE LAW NO. 5174.

OSCAR® ÖDÜLÜ ADAYI
VIGGO MORTENSEN

OSCAR® ÖDÜLLÜ
MAHERSHALA ALI

GERÇEK BİR DOSTLUK HİKAYESİ

BU YILIN EN İYİ HİSSETTİREN FİLMİ.
WE LIVE ENTERTAINMENT

ETKİLEYİCİ BİR HİKAYE.
THE WRAP

İZLEMEYE DEĞER
BÜYÜLEYİCİ BİR YOLCULUK.
THE GURDIAN

KESİNLİKLE
HARİKA.
FIRST SHOWING

MÜKEMMEL BİR HİKAYE.
VARIETY

BÜYÜLEYİCİ VE
ŞAŞIRTICI BİR BAŞARI.
SHADOW AND ACT

YEŞİL REHBER
GREEN BOOK

30 KASIM 2018

chantier FILMS

/ChantierFilms
www.chantierfilms.com